احکام
پوشاک

۲۴ فقه و زندگی

محمود صادقی

پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

احکام پوشاک

مشخصات کتاب

سرشناسه : صادقی، محمود، 1362 -

عنوان و نام پدیدآور : احکام پوشاک/ محمود صادقی؛ ویراستار ابوالفضل علی دوست؛ به سفارش ستاد امر به معروف و نهی از منکر، پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر.

مشخصات نشر : قم: نشر معروف، 1395.

مشخصات ظاهری : 228 ص..س م19/5×11 ؛

فروست : فقه و زندگی؛ 24.

شابک : 45000 ریال: 9786006612690

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : کتابنامه: ص. 215- 224؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع : پوشاک -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع : Clothing and dress -- Religious aspects -- Islam

موضوع : پوشاک (فقه)

موضوع : *Clothing and dress (Islamic law)

موضوع : فتوا های شیعه -- قرن 14

موضوع : Fatwas, Shiites -- 20th century

شناسه افزوده : ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر. پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر

رده بندی کنگره : BP252/4/ص18الف3 1395

رده بندی دیویی : 297/636

شماره کتابشناسی ملی : 4278591

به سفارش استاد امر به معروف و نهی از منکر پژوهشکده امربه معروف و نهی از منکر

ص: 1

اشاره

ص: 2

ص: 3

ص: 4

فهرست مطالب

سخن پژوهشکده 15

پیشگفتار 21

فصل اول: کلیات و اطلاعات عمومی

اهمیت پوشش و لباس 25

تاریخچه نساجی و دوخت لباس.....27

تاریخچه اتحادیه پوشاک و لباس 28

فصل دوم: تولیدکنندگان لباس و پوشاک

چاپ اسمای متبرکه بر روی لباس 31

استفتا.....31

دوختن لباس زنانه توسط آقایان 33

لباس های نازک و بدن نما.....33

• سؤالات فقهی 34

چاپ تصاویر و جملات مبتذل روی لباس 36

تولید و فروش مانکن 38

فصل سوم: راهکارهای حمایت از تولید داخلی

الف: حمایت دولت از تولید داخلی.....39

تهیه مواد اولیه 41

2. حمایت از طراحان داخلی.....41

3. کاهش مالیات تولیدی ها 43

4. خرید برای کارکنان 44

5. استفاده مسئولان از لباس ایرانی 45

6. جلوگیری از واردات غیرضروری 46

مسائل فقهی.....47

توصیه هایی به مسئولان 49

7. جلوگیری از قاچاق پوشاک 50

سؤالات فقهی.....51

8. کمک به صادرات 53

9. برگزاری نمایشگاههای تولیدات داخلی 53

10. برگزار نکردن نمایشگاه تولیدات خارجی.....54

استفتا.....55

ب) بالا بردن کیفیت و ارزان کردن قیمت پوشاک داخلی 56

ج) خرید پوشاک و محصولات داخلی 56

د) حمایت علما و فقها از تولید داخلی 59

ه)تحریم لباس های نامناسب خارجی 61
و)تبلیغ و ترویج صداوسیما.....62
استفتاء ، 63
قوانین مربوط به صداوسیما 64
لباس ملی از نظر رهبری 65
قانون ساماندهی مد و لباس 67

وظایف وزارت ارشاد و بازرگانی 67
وظایف آموزش وپرورش 69
وظایف بازرگانی 70
وزارت صنایع و معادن.....71
فصل چهارم: فروش لباس مردانه فروش
لباس مردانه توسط زنان 73
احکام فقهی.....74
خرید لباس مردانه توسط زنان 75
خرید و فروش کروات و پاپیون.....75
فروش لباس حریر و ابریشم.....76
فصل پنجم: فروش لباس زنانه
فروش لباس زنانه توسط مردان 78
سؤالات فقهی 78
استفتا 80
آسیب های فروش لباس زنانه توسط مردان 81
1. ارتباط همیشگی با زنان و دختران 81
استفتاء.....82
احکام فقهی.....85
2. دیدن همیشگی لباس های محرک و مهیج زنانه 87

3. لمس بدن زنان.....88
• استفتا.....88
4. خلوت با نامحرم در محیط کار 88
حکم فقهی 89
فروش لباس زنانه توسط زنان.....89
ص: 7

استفتا.....90

استفتا.....91

احکام و سؤالات فقهی متفرقه 92

فصل ششم: مسائل متفرقه فروش لباس

شیوه های جذب شتری.....95

1.تبلیغ کالای خاص.....95

استفتا 96

2.جایزه دادن 96

استفتاء.....97

3. استفاده از نورپردازی زیاد 97

4. تبلیغ کالاهای خارجی 98

استفتاء.....98

5. تخفیف دادن 98

استفتاء 99

. لباس های دزدی.....99 لباس فرقه های انحرافی 99

استفتا.....100

لباس سفید و سیاه 100

لباس های مخصوص زن و شوهر.....101

تبلیغات اینترنتی پوشاک 102

تبلیغ لباس های گران قیمت خارجی و داخلی.....102 فروش لباس ایرانی با مارک خارجی 103

استفتاء.....104

استفاده از مانکن برگزاری شوی لباس 105

استفتا.....106

سوالات فقهی.....107

لباس های مخصوص صنف های خاص 108

قانون مجازات استفاده از لباس نظامی.....109

پرو کردن لباس.....110

فروش لباس دانش آموزی 111

فصل هفتم جنس ها و رنگ های توصیه شده در اسلام قسمت اول: جنس های توصیه شده در اسلام 113

الف) تولید و انتقال بار الکتریکی.....114 ب) قابلیت نفوذ پوشاک 115

ج) بازتاب و دفع تشعشعات درونی و بیرونی.....115

1. لباس کتان و پنبه ای 116

حکم فقهی 116

2. لباس پشمی 116

3. لباس ضخیم.....117

4. لباس نخی.....117

قسمت دوم: رنگ های توصیه شده 118

1.لباس سفید 118

آثار لباس سفید.....118

شادی آور.....118

مانع جذب آفتاب 119
حکم فقهی.....120
2. لباس زرد 120

3. لباس سبز 121

استفتا.....121

فصل هشتم:جنس ها و رنگ های نهی شده در اسلام قسمت اول: لباس های مکروه و ناپسند 123

1.لباس سیاه 124

سؤالات فقهی 125

2. لباس قرمز 127

استفتا 127

3.لباس کثیف 128

حکم فقهی 128

4.لباس کوتاه 129

سؤالات فقهی 130

5. لباس نقش دار.....131

قسمت دوم: لباس های حرام زنانه و مردانه 131

لباس شهرت 131

سؤالات فقهی ..... 133 2.لباس مختص.....134

3. لباس آبرویر.....138

4. لباس دارای تصاویر حرام 138

5.لباس دارای جملات مبتذل و توهین آمیز ... .139

6. لباس غصبی 139
7. لباس خمس داده نشده 140
8. لباس فرقه های انحرافی 141

فصل نهم: پوشش و پوشاک مردان
مقدار واجب پوشش مردان 143
لباسهای حرام مردانه 146
1.لباس طلا بافت 146
2. لباس حریر.....147
مسائل فقهی 147
3. لباس ابریشمی 147
فصل دهم: پوشش و لباس زنانه
حجاب داشتن زنان 151
پوشش زن در مجالس زنانه 153
سؤالات فقهی.....155
پوشیدن لباس ورزشی 156
اجبار همسر به پوشش خاص 156
جوراب ضخیم 157
دفن میت بالباس خاص 158
لباس های حرام زنانه 158
1. لباس نازک و بدن نما 158
سؤالات فقهی 162
2.لباس تنگ و چسبان 164

سؤالات فقهی 165
آسیب های لباس های تنگ و چسبان 166
الف: آسیب های جسمی 166
1. ناباروری در مردان 166

2. ضرر به بیضه مردان 167

3. آسیب دیدن استخوان بندی ..... 168 4. سردرد.....169

5. پیوست.....169

6. بیماری های معده 170

7. سرطان سینه در زنان 171

8. گرمازدگی 171

9.افزایش چربی 171

1. بیماری های دیگر 172

ب: اسیب های پوستی و عفونی 172

1. عرق سوزی 172

2. افزایش عرق کردن 173

3. بیماری های عفونی.....173

ج: آسیب های جنسی 174

1.تحریک جنسی 174

2. لباس رنگی و مهیج 174

• سؤالات فقهی 175

فصل یازدهم: آداب لباس و پوشیدن آن

1.لباس خوب پوشیدن 179

2. شستن لباس.....180

3.تاکردن.....180
4. بخور دادن 181
5. دعا خواندن هنگام پوشیدن 181
6. بسم الله گفتن هنگام درآوردن لباس 182
7.اسراف نکردن در مصرف لباس 183

استفتا.....184
فصل دوازدهم: متفرقه
پوشش والدین در منزل 187
عوض کردن لباس در منزل -.....188
استفتا.....189
آسیبهای پوشش نامناسب والدین.....189
بلوغ زودرس در سن نوجوانی 189
2. کم اهمیت شدن حیا و عفت 190
3. ماندگاری اولین برخورد جنسی در ذهن.....190
سوالات فقهی.....191
پوشیدن زیرپیراهنی.....193
پوشیدن جوراب 193
مدگرایی.....194
استفتا.....195
عوامل مدگرایی.....196
1.تنوع طلبی و نوگرایی 196
2. همانندسازی 197
3. جلب توجه دیگران 197
4. برند پوشی.....197

استفتا 198
آسیب های مدگرایی.....198
1. تلف کردن وقت.....198
2. اسراف.....199
3. ضرر اقتصادی 200

لباس مختص و مبلغ کفار و فرهنگ غربی 200

• سؤالات فقهی 201

لباس تاناکورا 204

زمینه استقبال مردم 204

1. ارزان بودن این لباس ها 204

2. پیدا کردن لباس های خوب و شیک 205

3. مارک دار بودن.....205

4. تنوع و جذابیت.....206

راهکارهای استفاده صحیح از تاناکورا.....206

آسیب های لباس تاناکورا 206

1. بیماری های پوستی و عفونی 207

2. تشدید الرژی.....207

3.بیماری های جنسی.....208

استفتاء.....208

4. تهدید بیوتروریسمی 209

5. ترویج فرهنگ غربی.....210

6. تهدید و تعطیلی تولید داخلی.....210

استفتا 211

7. تشدید مدگرایی ....211 پوشیدن لباس های دارای اسمای متبرکه 212

خمس لباس های داخل مغازه و منزل 212
منابع.....215
آدرس دفاتر مراجع تقلید 225
ص: 14

سخن پژوهشکده

فقه و زندگی و سبک زندگی اسلامی

اسلامی شدن زندگی اجتماعی در مرحله شناخت سه گام دارد:

شناخت معروف و منکر در فعالیت های فردی و روابط انسان و خداوند عزّوجلّ.

شناخت معروف و منکر در حوزه روابط اجتماعی و معاملات اقتصادی.

شناخت معروف و منکر در روابط دولت و ملّت.

در گام اول فعالیت های فقهی، اخلاقی پژوهش های اخلاق مدار فراوانی توسط عالمان و محققان پدید آمده و اصلاح و تقویت روابط عبادی، عقیدتی و معرفتی انسان با خداوند متعال را مورد توجه قرار داده است.

ص: 15

گام دوم یعنی شناخت معروف و منکر در روابط اجتماعی ومعاملات اقتصادی، کاری است که با وجود برخی از آثار علمی و پژوهش های ارزشمند با نگاه تخصصی به هر صنف مورد توجه قرار نگرفته است. سلسله کتاب های« فقه وزندگی» به پژوهش و نگارش در حوزه اصناف خاص توجه دارد و بایدها و نبایدهای فقهی و اخلاقی و آداب اسلامی هر اتحادیه صنفی ودست اندرکاران مشاغل مختلف تولیدی، توزیعی، و خدماتی را محور پژوهش و نگارش و اطلاع رسانی خویش می داند.

گام سوم در شناخت معروف و منکر به روابط مردم و حکومت ها اختصاص دارد، اسلامی شدن روابط دولت و ملت بالاترین گام به سوی رضای خداوند متعال محسوب می شود و در سایۀ پیروی از رهبری الهی و تسلیم دولت و ملت در برابر قوانین قرآن و عترت امکان پذیر است.

در حدود سالهای 1372 ش با آغاز فعالیت های ستاد امر به معروف و نهی از منکر طرح پژوهشی «فقه و زندگی» توسط جناب حجه الاسلام والمسلمین حاج شیخ محمّد

حسین فلاح زاده، پی ریزی شد. هدف طرح، تألیف و تدوین مجموعه کتاب هایی در زمینه آداب و احکام اسلامی برای اصناف و مشاغل گوناگون اقتصادی و بازاریان

کشور بود. با هماهنگی این دو نهاد فرهنگی تألیف حدود بیست جلد از این مجموعه در سال های آغاز کمک خوبی به بازاریان متدین در زمینه شناخت احکام شرعی و حلال وحرام مشاغل بشمار می رفت. اما مثل بسیاری دیگراز

طرح ها این کار هم به دلایل مختلف ناتمام ماند و در زمینهٔ احکام فقهی بسیاری اصناف اثری فراهم نیامد.

ضرورت اسلامی شدن بازار، علاقه بسیاری از کسبهٔ محترم در بخش های تولید و توزیع و خدمات و پیگیری دبیر محترم ستاد امر به معروف و نهی از منکر حجه الاسلام والمسلمین زرگر دام عزّه العالی سبب احیای مجدّد این طرح پژوهشی کاربردی در سال1393ش شد و تالیف و تدوین کتبی دیگر در زمینه فقه اصناف در دستور کار پژوهشکده امربه معروف و نهی از منکر قرار گرفت.

در سالهای آغازین، این پژوهش ها با هدایت و حمایت ستاد و نظارت علمی و فقهی برادران گرامی حجج اسلام محمد حسین فلاح زاده و محمود مهدی پور شکل گرفت و بیست و چند دفتر از آن فراهم آمد. اینک بار دیگر پس از

حدود چهارده سال، این کار ناتمام و بر زمین مانده به توفیق الهی و نظارت جناب حجه الاسلام والمسلمین آقای حاج سید محمد تقی علوی و همکاری گروهی از فضلای حوزه

علمیه قم در پژوهشکده امر به معروف پیگیری می شود.

همیشه اصناف محترم و صاحبان مشاغل در انجام وظیفه خود نیاز به احکام و قوانین الهی دارند و لازم است معروف و منکرات صنفی را بشناسند. تحولات صنفی و دگرگونی ها در حوزه کسب و کار سبب می شود که احکام براساس نیازهای روز مورد بازنگری فقهی و علمی قرار گیرد وتفقه واجتهاد جدید ضرورت یابد. از این رو بار دیگر با استفاده از فتاوی مراجع بزرگوار تقلید و قوانین مصوب شورای نگهبان موضوعات کار نشده در برنامه پژوهشی قرار گرفت و پیست اثر جدید تحقیق و تولید شد. عناوین پژوهش های سال 1393 ش بدین شرح است:

احکام صنف طلاوجواهر

احکام تلفن همراه

احکام بازی های رایانه ای

احکام صنف اتوبوس رانی

احکام صنف فرش و تابلو فرش

احکام صنف کیف و کفش (سراجان)

احکام صنف ماهی فروشان

احکام صنف ناشران

احکام صنف پوشاک

احکام صنف نانوایان

احکام صنف رایانه و اینترنت

احکام صنف پرندگان و پرنده فروشان

احکام صنف اغذیه فروشان

احکام صنف پارکها

احکام عمومی کسب و کار

احکام صنف قهوه خانه ها احکام صنف الکتریکی

احکام صنف عطاری و دارو گیاهی

احکام صنف لوازم صوتی و تصویری

احکام بیمه ها

این دفتراز فقه و زندگی که با تلاش برادر گرامی حجه الاسلام والمسلمین محمود صادقی پدید آمده به احکام پوشاک اختصاص یافته است و امیدواریم محققان ودست اندرکاران محترم با ارائه تجارب و مسائل شرعی خویش ما را در تکمیل این اثریاری کنند.

با درخواست توفیق از خداوند دانا و توانا و یاری محققان حوزوی و همراهی اصناف کشور، بسیج اصناف و مسؤلان ستادهای امربه معروف، می توان به سوی اسلامی شدن بازار، آرامش روانی جامعه، کاهش جرم و تخلفات اقتصادی

و کسب رضای حضرت حق گام هایی بلندتر برداشت.

امیدواریم با شناخت احکام الهی در تمام بخش ها و اجرای آن در زندگی فردی و اجتماعی و در سایه فقه ناب اسلامی و با هدایت حضرت بقیه الله عجل الله تعالی فرجه الشریف، توحید و عدالت در سراسر عالم حاکم گردد. ان شاء الله.

قم پژوهشکده امربه معروف و نهی از منکر

خیابان سمیه کوچه 12 پلاک 355

fmaroof.ir info@fmaroof.ir

پیشگفتار

«لباس» و«پوشش» گویای شخصیت، هویت و موقعیت اجتماعی افراد است. عموم مردم معمولاً از کسانی که پوشش ندارند یا پوشش نامناسب دارند، خشنود و راضی نیستند؛ چون آن ها را انسان های بی هویت و بی شخصیتی می دانند.(1)

پیشینه پوشش و لباس به زمان حضرت آدم علیه السلام بر می گردد. خدای متعال برای اولین انسان پوشش و لباس قرار داد: «یا بَنی آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنا عَلَیْکُمْ لِباساً یُواری سَوْآتِکُمْ وَ ریشاً؛ ای فرزندان آدم! ما لباسی که شرمگاهتان را

1- ر.ک: دانشنامه بزرگ اسلامی، مرکز دائره المعارف بزرگ اسلامی، ج 14، ص 5572.

می پوشاند، و لباسی فاخر و گران که مایه زینت و جمال است برای شما نازل کردیم».

لباس دارای فوائد زیادی دارد که خدای متعال در این آیه دو فایده آن را ذکر کرده است. لباس وسیله پوشاندن زشتی ها و مایه زینت انسان است.

حضرت علی علیه السلام یکی از خاصیت های لباس را زیبا کردن جمال انسانی می شمارند و می فرمایند: «الثِّيَابُ تُظْهِرُ الْجَمَالَ؛ لباس، جمال و زیبایی را ظاهر می کند».(1)

این کتاب دوازده فصل دارد که شامل مباحثی پدرخصوص اهمیت پوشش، تولید کنندگان لباس، راه کارهای حمایت از تولید کنندگان داخلی، فروش لباس زنانه و مردانه، جنس ها و رنگ های توصیه شده در لباس، پوشش زنان و مردان، آسیب های برخی از لباس ها و مواردی ازاین دست را شامل می شود.

در این نوشته، سوالات شرعی را از مراجع تقلید مشهور ذکر کرده ایم .لذا اگر در کتاب، نظرات فقهی مرجع تقلیدی ذکر نشده است؛ یا به آن دست نیافته ایم یا در این مورد نظری نداشته اند. در صورتی که این دیدگاه دست

1- خصال، ج 1، ص 92، ح 33.

یابیم در چاپ های بعدی اضافه می شود.

براین اساس ، چنانچه خوانندگان محترم در موضوعی خاص، مسئله شرعی ای را در این کتاب پیدا نکردند، می توانند به رساله مرجع تقلید خودشان رجوع و از ایشان استفتاء کنند.

تذکر: در این کتاب هرجا از آیت الله شبیری زنجانی مسئله یا استفتائی با قید «احتیاط وجوبی» یا «احتیاط واجب» آمده باشد، عمل به این گونه احتیاط واجب است و مقلد نمی تواند در آن به فتوای مجتهد دیگر رجوع کند.(1)

در پایان از تمام کسانی که این جانب را در تهیه این اثر یاری کردند، تشکر می کنم و از خدای متعال توفیق و موفقیت آنها را خواستارم.

محمود صادقی

سوم جمادی الثانی(2) 1436 برابر با 23/12/1394

شهر مقدس قم

1- توضیح المسائل، آیت الله شبیری زنجانی، ص 8، م 7.
2- مصادف با شهادت حضرت زهرا سلام الله علیها.

ص: 24

اهمیت پوشش و لباس

اهمیت پوشش و لباس(1)

داشتن پوشش از ضروریات عقلی است و آموزه های دین نیز آن را تأیید کرده و دستوراتی خاص برای آن بیان کرده است. رسول خدا صلی الله علیه و آله به شخصی فرمود: «خُذ عَلَیکَ ثَوبَکَ ولا تَمشوا عُراةً؛ لباست را بپوش و عریان راه نرو»(2)

1- ر.ک: مجله «رشد؛ آموزش معارف اسلامی»، مقاله «پوشش و لباس؛ نظری به دیدگاه اسلامی»، سیده مینا هاشمی، دوره نوزدهم، ش4، تابستان 1386.
2- سنن أبی داوود، ج 2، ص 251، ح 4016، به نقل از «پژوهشی در فرهنگ حیا»، عباس پسندیده، ص 182.

و در حدیثی دیگر، حضرت علی علیه السلام علت پوشش داشتن انسان را چنین بیان کرده است: «إِذَا تَعَرَّی أَحَدُکُمْ نَظَرَ إِلَیْهِ الشَّیْطَانُ فَطَمِعَ فِیهِ فَاسْتَتِرُوا؛ وقتی یکی از شما عریان شود شیطان به او نظر می کند. پس در او به طمع می افتد (که او را به گناه بکشاند) پس خود را بپوشانید». (1)

لقمان، یکی از کسانی است که پوشیدگی اهتمام شدیدی داشته و امام صادق علیه السلام، این ویژگی را یکی از علل حکیم شدن وی دانسته و فرمودند: «به خدا قسم لقمان به سبب حسب و مال حکیم نشد؛ بلکه چون خیلی با حیاء و با پوشش بود، به این مقام رسید».(2)

شخصی به نام جَرهَد می گوید: روزی نشسته بودم و لباسم کنار رفته بود و ران پایم پیدا شده بود. در این هنگام، رسول خدا صلی الله علیه و آله که از آن جا عبور می کرد، به من فرمود: «غَطِّ فَخِذَکَ ؛ فَإِنَّ الفَخِذَ عَورَهٌ؛ ران خود را بپوشان، که جزو عورت

1- تهذیب الأحکام (تحقیق خرسان)، ج 1، ص 374، ح 2.
2- تفسیر القمی، ج 2، ص 162.

است».(1)

تاریخچه نساجی و دوخت لباس

به گفته کاوشگران و باستان شناسان شهر شوش پیدایش هنر دوخت یکی از هنرهای قدیم ایرانیان است. بر اساس تحقیقات بدست آمده، نخستین پارچه بافته شده در ایران به 4 هزار سال قبل از میلاد مسیح بر می گردد که در حفاریات شوش بدست آمده است که معلوم می کند در دوره تمدن شوش (4500 سال قبل از میلاد مسیح) بافتن پارچه معمول بوده است . قسمت هایی از این قطعه پارچه هم اکنون در موزه های لووروبافلو موجود است. به گفته آنان تا زمانی که مغولان وارد ایران نشده بودند ،نساجی ایران همیشه یکی از صنایع پر رونق بوده و همین عامل موجب خود کفایی ایران نسب به سایر کشورها بوده است. اسناد و مدارک موجود، نشان می دهد علاوه بر خود کفایی، منسوجات ایرانی جنبه صادراتی داشته است.

دانشمند ایران شناس بنام «رنه گووسه» بیان می کند که لباس های مردم اولیه ایران بیشتر از مجسمه هایی شناخته می شود که در حفاری های مختلف پیدا شده و نوع لباس

1- مسند أحمد، ج 1، ص 591، ح 2493، به نقل از «پژوهشی در فرهنگ حیا»، عباس پسندیده، ص 182.

را مشخص کرده است. قدیمی ترین مجسمه انسانی در فلات ایران پیدا شده است که متعلق به 4هزار 200 سال قبل از میلاد مسیح می باشد. لباس این مجسمه در کاشان به دست آمده است. این لباس از پارچه ای است که به صورت لنگ و کمر بسته شده است. وجود این پارچه نشان می دهد که ساکنین آن روزگار فلات ایران از پوست حیوانات به طور طبیعی استفاده نمی کردند، بلکه از پشم، پارچه هایی می بافتند.(1)

از برخی روایات معلوم می شود که خیاطی و دوخت لباس به حدوداً هزار سال بعد از هبوط حضرت آدم علیه السلام به زمین بر می گردد؛ امام صادق علیه السلام فرمودند: «حضرت ادریس(2) علیه السلام خیاطی می کردند».(3)

تاریخچه اتحادیه پوشاک و لباس

در سال 1360 تشکل جدیدی با حضور اکثرمتصدیان صنایع نساجی و پوشاک کشور با همت و برنامه ریزی اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران با عنوان «شورای صنایع

1- www. mardomsalari.com، مقاله «جیب خالی پز عالی»، سارا دماوندان، 13/4/1389، با کمی تغییرات.
2- زمان تولد حضرت ادریس علیه السلام 830 سال بعد از هبوط حضرت آدم به زمین می باشد.(www.wikifeqh.ir، مقاله «اسامی پیامبران»)
3- کافی، ج 3، ص 494، ح 1.

همگن نساجی» تشکیل شد تا به صنایع نساجی و پوشاک، که پس از انقلاب قدری از مسیر تولیدی منحرف شده بودند و با روند و ساختار جدید کشور هماهنگی نداشتند؛ با بررسی های همه جانبه تخصصی کمک کنند.(1)

ص: 29

1- اتحادیه تولید و صادرات نساجی و پوشاک ایران: www.itema.ir.

ص: 30

فصل دوم: تولید کنندگان لباس و پوشاک

اشاره

در این فصل احکام و مسائل تولید لباس و پوشاک مطرح می شود و تلاش دارد تا خواننده به اهمیت تولید داخلی و ضرورت حمایت از تولید داخلی پی ببرد.

چاپ اسماء متبرکه بر روی لباس

اشاره

برخی معتقدند برای تبلیغ معارف دینی می توانیم آیات و احادیث اهل بیت علیهم السلام را بر روی لباس ها چاپ کنیم تا مردم با خرید آن ها در نشر تعالیم دین شریک باشند.

استفتاء

سؤال: آیا چاپ کردن اسماء متبرکه مانند اسم های

خدای متعال(1) و اهل بیت علیهم السلام بر روی لباس، جایز است؟

جواب: اگر موجب هتک حرمت اسامی متبرکه شود(2)و یا با بدن تماس داشته باشد جایز نیست.(3)

سزاوار است این لباس ها در مکان هایی،مانند دستشویی که سبب بی احترامی به اسماء متبرکه می شود ،استفاده نشود و حتی الامکان با آنها نخوابند یا آنها را در جایی قرار ندهند که پای افراد به سمت آنها کشیده می شود و بدون وضو بر آن ها دست نکشند. برای این کار بهتر است تولید کنندگان محترم روی این اسماء متبرکه را با پلاستیکی بپوشانند یا با روش های دیگری جلوی تماس بدن با آنها را بگیرند.

افرادی که از این گونه لباس ها استفاده می کنند، باید مواظب باشند، آنها را با لباس های نجس یک جا شستشو ندهند، بلکه آن هاجداگانه شسته بشویند و پساز مستهلک شدن ، باید قسمت هایی را که دارای اسماء متبرکه است،

1- مانند آرم جمهوری اسلامی ایران و ... .
2- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله نوری همدانی، 13/8/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 23391)، 20/8/1394.
3- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 13/8/1394. آیت الله شبیری زنجانی: بنابر احتیاط با بدن بدون وضو تماس نداشته باشد.(استفتاء پیامکی از دفتر،کد استفتاء: 23391، 20/8/1394)

را جدا کرده و نگه داری کنند و کاری نکنند که موجب هتک حرمت آن ها شود.

دوختن لباس زنانه توسط آقایان

سزاوار است زنان جامعه برای دوختن لباس و پوشاک خود به خیاط زن مراجعه کنند تا خود و مردان از آسیب های اختلاط در امان باشند؛ چون برای دوختن لباس، لازم است اندازه گیری شود. گاهی در این اندازه گیری دست خیاط با بدن مشتری تماس پیدا می کند؛ حتی حجم بدن آنها توسط خیاط مرد مشاهده می شود که کاری ناشایست است؛ در حالی که اگر به خیاط زن مراجعه شود این آسیب ها به حداقل می رسد.

سؤال: آیا دوختن لباس زنانه توسط خیاط مرد، جایز است؟

جواب: در صورتی که مستلزم تماس بدنی و محرّمات دیگری نشود اشکالی ندارد.(1)

لباس های نازک و بدن نما

اشاره

افرادی که در تولید پوشاک و لباس مشغول هستند به

1- استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 1، ص 237، س 832؛ استفتاء ایمیلی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 27596)، 18/12/1394.

این نکته باید واقف باشند که محصولات آنها بر زندگی تمام مردم جامعه تأثیر گذاراست است؛ لذا سزاوار است از تولید لباس هایی که با فرهنگ دینی و ملی ما مناسب نیست، اجتناب کنند. متأسفانه برخی از تولیدی ها و کارخانه ها، لباس هایی را تولید می کنند که پوشش شرعی حساب نمی شود، بلکه گمراهی و به گناه افتادن افراد را فراهم می کنند. لباس های نازک و بدن نما، فرهنگ غلط برهنگی را تبلیغ و ترویج می دهند و تا زمانی که این لباس ها مورد استفاده افراد قرار می گیرند تولید کنندگان در گناه آن ها شریک هستند. امام علی علیه السلام در این باره فرمودند: کسی که به کار جمعیتی راضی باشد، همچون کسی است که در آن کار دخالت دارد، منتها آن کس که در کار باطل دخالت دارد، دوگناه می کند: گناه عمل و گناه رضایت».(1)

سوالات فقهی

سؤال: آیا تولید لباس های نازک و بدن نما اشکال دارد؟

جواب: اگر مفسده داشته باشد ؛مثلا نوعاً موجب

1- الرَّاضِی بِفِعْلِ قَوْمٍ کَالدَّاخِلِ فِیهِ مَعَهُمْ وَ عَلَی کُلِّ دَاخِلٍ فِی بَاطِلٍ إِثْمَانِ إِثْمُ الْعَمَلِ بِهِ وَ إِثْمُ الرِّضَی بِهِ.(نهج البلاغه، صبحی صالح، کلمات قصار، ح 154)

تحریک شهوت نامحرم شود(1) و فرهنگ غربی و بیگانه را ترویج و تبلیغ کند، جایز نیست.(2)

سؤال: آیا تولید و دوختن لباس های محرک و مهیّج (در صورتی که تولید کننده و خیاط بداند مشتری آن را در مجلس مختلط استفاده می کند) جایز است؟

جواب: اگر سبب انجام حرام شود یا مفسده داشته باشد، تولید و دوختن این گونه از لباس ها جایز نیست.(3)

1- جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 2، ص 181، س 1732؛ استفتاء ایمیلی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 27596)، 18/12/1394.
2- استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 1، ص 534، س 1758؛ استفتاء ایمیلی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 27596)، 18/12/1394.
3- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 23577)، آیت الله نوری همدانی، 19/8/1394. آیت الله مکارم: اگر این لباس ها جنبه مشترک دارد یعنی هم در منزل برای همسر استفاده می شود و هم در غیر منزل؛ تولید آن جایز است و مسئولیت آن بر عهده کسی است که از آنها سوء استفاده می کند.(استفتائات جدید، ج 1، ص 534، س 1758) آیت الله صافی گلپایگانی: صرف علم داشتن ضرری ندارد مگر اینکه تولید یا دوختن برای استفاده حرام باشد.(استفتاء پیامکی از دفتر، 21/8/1394) آیت الله خامنه ای: تولید هر لباسی (مانند جوراب نازک) که پوشیدن آن در مقابل نامحرم حرام است اگر به قصد این باشد که زنان خریدار از آنها در برابر نامحرم استفاده کنند، حرام است.(farsi.khamenei.ir، رساله آموزشی، ج 2، پوشش و نگاه کردن)

سؤال: آیا تولید لباس های محرک و مهیج که مخصوص خلوت زن و شوهر است (به قصد لذت بیشتر بردن زوجین) جایز می باشد؟

جواب: اگر مفسده ای نداشته باشند جایز است.(1)

چاپ تصاویر و جملات مبتذل روی لباس

متأسفانه برخی ازواحدهای تولیدی لباس، تصاویر زنان و شخصیت های عروسکی مبتذل و برهنه (مانند باربی) و جملات نامناسب و مستهجن را بر روی لباس و پوشاک چاپ می کنند؛ در حالی که این تصاویر و جملات سبب انحراف و گمراهی افراد می شوند و خواسته و ناخواسته در مسیر مقاصد دشمنان اسلام و ایران حرکت می کنند و به جای اینکه غیرت و عفت مردم را بیشتر کنند بی حیایی و بی عفتی را گسترش می دهند. پس سزاوار است به جای این تصاویر نامناسب و مستهجن از تصاویر شهدا و پهلوانان کشور استفاده کنند. و مردم را با راه و روش این افراد برجسته آشنا کنند. البته باید چاپ و استفاده از این گونه لباس ها

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی (کد استفتاء: 23181)؛ آیت الله نوری همدانی، 6/8/1394. آیت الله مکارم: اشکال ندارد ولی مسئولیت آن به عهده کسانی است که از آن سوء استفاده می کند.(استفتاء پیامکی از دفتر، 6/8/1394)

موجب توهین و بی حرمتی به تصاویر شهدا نشود.

سؤال: آیا چاپ کردن تصاویر مبتذل و مستهجن (مانند زنان برهنه) بر روی لباس و پوشاک اشکال دارد؟

جواب: اگر مفسده داشته باشد ؛مثلا نوعاً موجب تحریک شهوت نامحرم شود یا به ترویج و تأیید باطل منجرگردد)(1) جایز نیست(2)، و مزد گرفتن در برابر آن حرام است.(3)

سؤال: آیا تولید لباس هایی که بر روی آن ها جملات و کلمات توهین آمیز و مستهجن نوشته شده است، جایز است؟

جواب: اگر موجب نشر فساد باشد(4) جایز نیست.(5)

1- استفتاء ایمیلی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 27596)، 18/12/1394.
2- استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 3، ص 151، س 454؛ جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 2، ص 181، س 1733؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، آیت الله نوری همدانی، 4/12/1394.
3- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات؛ استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله سیستانی، آیت الله نوری همدانی، 4/12/1394.
4- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 23730)، آیت الله سیستانی، 23/8/1394؛ آیت الله خامنه ای، 24/8/1394.
5- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله مکارم، 23/8/1394؛آیت الله نوری همدانی، 24/8/1394؛ آیت الله صافی گلپایگانی، 25/8/1394.

تولید و فروش مانکن

یکی از شغل هایی که با تولید لباس و پوشاک ارتباط زیادی دارد، تولید و ساخت مانکن زنانه و مردانه است. فروشندگان برای اینکه لباس ها را به مردم معرفی کنند و اندازه آن ها را نشان دهند، از مانکن استفاده می کنند ؛ولی غالباً این مانکن ها تحریک کننده و شهوت انگیز هستند. دراین مورد به سؤال وجواب ذیل توجه کنید:

سؤال: آیا تولید و فروش مانکن هایی که برجستگی های بدن زنان و مردان را نشان می دهد، جایز است؟

جواب: اگر تحریک کننده، مهیج و مفسده دار باشد(1) و فرهنگ بیگانه را ترویج و تبلیغ کند، تولید و فروش آنها حرام است.(2)

1- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات، احکام اصناف و مشاغل؛ آیت الله سبحانی: tohid.ir، احکام شرعی، زینت و پوشش؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله نوری همدانی، 10/8/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی (کد استفتاء: 23302)، 11/8/1394.
2- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات، احکام اصناف و مشاغل. آیت الله صافی گلپایگانی: اشکال ندارد.(استفتاء پیامکی از دفتر، 10/8/1394)

فصل سوم: راه کارهای حمایت از تولید داخلی

اشاره

تولید کننده های داخلی در صورتی می توانند موفق و مؤثر باشند که آحاد جامعه از مسئولان گرفته تا مردم به این نهال تازه پاگرفته کمک کنند و از آن به هر صورتی که می توانند حمایت کنند. در این فصل اموری ذکر می شود که با به کار گیری آن ها تولید داخلی رونق بیشتری پیدا کند:

الف: حمایت دولت از تولید داخلی

اشاره

بر اساس تجربه و تاریخی، هر موقع دولت ها و حکومت ها به کارخانجات، تولید کنندگان و کارگاه های کوچک در مراحل تولید یاری کرده اند، این واحدها موفق بوده اند و

هر گاه آن ها را به حال خود رها کرده وبه آن ها یاری نکرده اند، این واحدها ضرر کرده و حتی به تعطیلی کشیده شده اند.

مقام معظم رهبری در این باره فرمودند: اجرای کامل سیاست های حمایتی از بخش تولید {باید مد نظر مسئولان قرار بگیرد} تولید، اساس و قائمه اقتصاد کشور است. در مسئله هدفمندی یارانه ها حتماً حمایت از بخش تولید ملاحظه بشود. البته نظارت دولت هم در این زمینه خیلی مهم است؛ یعنی در قبال حمایتی که دولت می کند، باید نظارت هم بکند. تسهیلات داده بشود، آن مقداری که سهم تولید است؛ لیکن مراقبت بشود که سوء استفاده کنندگان و فرصت طلبان از این تسهیلات برای یک کار دیگر استفاده نکنند. باید با این موارد برخورد قاطع انجام بگیرد تا تولید کننده ی سالم، صادق، علاقه مند به کار و مشتاق تولید بتواند کار خودش را انجام بدهد».(1)

دولت به روش های مختلفی می تواند به تولید کنندگان داخلی پوشاک کمک کند که به برخی از آنها اشاره می شود:

1- farsi.khamenei.ir، بیانات در دیدار فعالان بخش های اقتصادی کشور، 26/5/1390.

1. تهیه مواد اولیه

به گفته تولید کنندگان پوشاک، یکی از مشکلات اصلی تولیدی های داخلی، تهیه مواد اولیه متنوع و با کیفیت است. برخی سود جویان جلوی تولید مواد اولیه در داخل کشور را می گیرند و فقط به فکر واردات آنها از خارج هستند. دولت باید به فکر تولید مواد اولیه در داخل باشد و ورود مواد اولیه خارجی به داخل کشور اجازه ندهد ؛چون به صنعت پوشاک ضرر می زند.

در مواقعی که مواد اولیه در داخل تولید نمی شود، وظیفه دولت است که این مواد را از خارج تهیه کرده و به قیمت مناسب در اختیار تولید کنندگان قرار دهند تا چرخه تولید داخلی بر قرار باشد و گرنه به مرور زمان کارگاه ها و کارخانجات به تعطیلی کشیده می شوند که جز بیکار کردن عده ای از کارگران چیزی را به دنبال ندارد.

2. حمایت از طراحان داخلی

طراحان مد و لباس ایرانی سعی کرده اند طرح ها و مدهای ایرانی خوب و زیبایی را تولید کنند و به ثبت ملی برسانند؛ ولی برای به ثمر نشستن این تلاش ها، باید دولت وارد عرصه شود و از آنها حمایت کند؛ بدین صورت که طرح آن ها را در کارگاه ها و کارخانجات داخلی به تولید انبوه

و با کیفیت برساند و زمینه فروش آن ها را در داخل و خارج از کشور فراهم کند و با تبلیغات گسترده، استفاده از این لباس های زیبا و با دوام را در جامعه گسترش دهد.

تولید کنندگان داخلی نیز باید با جدّیت و جسارت وارد این میدان پر خطر شوند و با تولید طرح های شیک و جذاب در نشر آن ها سهیم باشند. ما باید به این باور برسیم که با همت و پشتکار می توانیم لباس های زیبا و با کیفیتی را تولید کنیم که هم نیاز مشتری را برآورده سازد و هم با مشابه خارجی رقابت کند و حتی به کشورهای دیگر صادر شوند؛ تولید کنندگان با غیرت و انقلابی کشورمان این کار را در سال های گذشته انجام داده اند؛ به طوری که پوشاک ایرانی را به کشورهای خارجی مانند انگلیس و روسیه صادر کرده اند.(1)

یکی از کارهای مفید کارگروه مد و لباس اسلامی ایرانی که در سال 1385 تشکیل شد؛ این است که برای پوشاک ایرانی شناسنامه ای با عنوان «شیما»(2) طراحی کرده است که مردم می توانند به وسیله آن، به ایرانی بودن پوشاک اطمینان

1- ر.ک: www.farsnews.com، مقاله «حاج آقا نور الله؛ مبتکر اقتصاد مقاومتی»؛ 4/1/1393.
2- مخفف «شناسه یکپارچه مد ایران».

پیدا کرده و از آنها استفاده کنند.(1)

طراحان کشور مشتاق و آماده هستند که برای همه قشرهای جامعه و ادارات، لباس های مخصوص زیبا و با کیفیت طراحی کنند. پس سزاوار است ادارات و موسسات مختلف از این پیشنهاد استقبال کرده و با مراجعه به سایت بنیاد مد و لباس اسلامی ایرانی(2) برای کارکنان خود طراحی لباس درخواست کنند که با این کار از تولید کنندگان داخلی حمایت کرده و ازسوی دیگر جهت گسترش فرهنگ پوشش و لباس اسلامی ایرانی تلاش کرده اند.

3. کاهش مالیات تولیدی ها

از اموری که به تولید داخلی کمک زیادی می کند، کاهش مالیات کارگاه ها، کارخانجات موثر و مفید تولیدی است.متأسفانه در برخی موارد این تولیدی ها به دلیل بدهی های مالیاتی به تعطیلی مجموعه خود می شوند که ضرر جبران ناپذیری به چرخه تولید وارد می کند. البته در اغلب موارد، دولت به این تولید کنندگان، بدهی آن ها را قسط بندی می کند، ولی بهتر است برای تشویق

1- ر.ک: بنیاد ملی مد و لباس اسلامی ایرانی: www.iranmode.com.
2- همان.

آن ها و ایجاد رقابت بین تولیدی ها، مالیات مجموعه هایی را که به مردم خدمت رسانی بیشتری دارند و به صنعت داخلی کمک می کنند، کاهش دهد و در صورت ناتوانی از پرداخت ،به آن ها مهلت بیشتری داده شود تا بتوانند تولیدی خود را حفظ کنند.

4. خرید برای کارکنان

چقدر زیباست دولت، همه ادارات را تشویق کند تا برای کارکنان خود از پوشاک ایرانی استفاده کرده و از خرید هر گونه لباس خارجی جلوگیری کنند .البته تولید کنندگان داخلی نیز باید کیفیت پوشاک خود را بالا ببرند تا ادارات دولتی به سراغ پوشاک خارجی نروند.

مقام معظم رهبری درباره مصرف تولید داخلی فرمودند: بعضی ها حتّی حاضرند به نفع کارگر، رگ گردن را هم درشت کنند و شعار بدهند؛ امّا در عمل به کارگر ایرانی لگد بزنند. لگد زدن به کارگر ایرانی این است که جنس ساخته شده این کارگر را مورد استفاده قرار ندهد؛ ولی مشابه خارجی آن را استفاده کند؛ گاهی هم به قیمت های گران تر!».(1)

1- farsi.khamenei.ir، بیانات در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور، 9/2/1394، با کمی تغییرات.

سزاوار است مسئولان و مدیران ارگان های دولتی برای حمایت از تولیدات داخلی، پوشاک ایرانی را به عنوان عیدی یا پاداش به کارکنان خود بدهند که با این کار هم به صنعت کشور کمک می کنند و هم به کارکنان خود هدیه ای ارزشمند داده اند.

5. استفاده مسئولین از لباس ایرانی

یکی از بهترین راه ها که می تواند تولید پوشاک داخلی، پوشیدن لباس های ایرانی توسط مسئولان و سران مملکتی است که متأسفانه تا به حال محقق نشده است.

مقام معظم رهبری فرمودند: ما در جایی رئیس جمهوری را دیدیم که لباس ملی اش عبارت بود از دامن! مرد بزرگ، دامن پوشیده بود! پاهای او هم لخت بود! یک دامن تقریباً تا حدود زانو و هیچ احساس حقارت هم نمی کرد. با افتخارِ تمام در آن جلسه شرکت می کرد؛ می آمد و می رفت و می نشست. این لباس ملی اوست؛ ایرادی هم ندارد. عرب ها با تفاخر، لباس ملی خودشان را می پوشند- پیراهن بلند و چفیه و عقال- و ممکن است به نظر من و شما هیچ منطقی هم نداشته باشد؛ اما لباسِ آن هاست و آن را دوست دارند.(1)

1- همان، لباس ملی، 17/4/1383.

چه نیکوست که همه مردم ،مخصوصاً بزرگان و مسئولان از لباس های ایرانی در داخل و خارج از کشور استفاده کنند تا هم به تولید و صنعت پوشاک کمک کرده باشند و هم فرهنگ غنی اسلامی- ایرانی را به سراسر جهان معرفی کنند.

6. جلوگیری از واردات غیر ضروری

اشاره

سزاوار است دولت با جلوگیری از واردات بی رویه کالای خارجی، به تولید داخل کمک کند؛ چون که واردات غیر ضروری پوشاک فقط به ضرر تولید داخلی و به نفع افراد سودجو تمام می شود.

مقام معظم رهبری درباره واردات فرمودند: من بارها با مسئولان در زمینه واردات صحبت کرده ام. البته هیچ کس با واردات مخالف نیست؛ تنظیم و کنترل واردات لازم است. حتماً بایستی در مسئله واردات ملاحظه تولید داخلی بشود. البته گفته می شود که واردات به رقابت پذیری تولید داخلی کمک می کند؛ اگر واردات نباشد، تولید کننده ی داخلی به کیفیت یا به قیمت تمام شده اهمیت نمی دهد؛ واردات، او را به این کار وادار می کند. به نظر من این منطق خیلی قوی ای نیست».(1)

1- farsi.khamenei.ir، بیانات در دیدار فعالان بخش های اقتصادی کشور، 26/5/1390.

ایشان در کلامی دیگر فرمودند: یکی از مشکلات (ما این است که به) واردات عادت کرده ایم (آن هم واردات بدون اولویت) ،عادتی است که متأسفانه دچار آن هستیم و این عادت را هم نتوانستیم کنار بگذاریم (چون) نگاهمان به تولید خارجی است.»(1)

گاهی واردات کالاهای خارجی در ممالک اسلامی باعث تقویت نیروی دشمنان و تضعیف نیروی مسلمین می شود. البته ممکن است این اثر در درازمدت خودش را نشان دهد؛ ولی باید توجه داشت که خرید کالای داخلی باعث تقویت مسلمین و تضعیف دشمنان دین و انقلاب می شود.

مسائل فقهی

سؤال: آیا وارد کردن پوشاک و لباس های خارجی اشکال دارد؟

جواب: اگر مخالف قانون باشد(2) یا پوشیدن آنها با عفّت و اخلاق اسلامی منافات داشته باشد یا مُروّج فرهنگ

1- www.leader.ir.
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 5/12/1394؛ استفتاء ایمیلی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 27596)، 18/12/1394.

غربی است(1)، واردات آنها جایز نیست(2) و در این مورد باید به مسئولان مربوطه مراجعه می شود تا از آن جلوگیری کنند.(3)

سؤال: آیا واردات کالاهای خارجی که موجب رکود و تعطیلی تولیدی های داخلی شود، اشکال دارد؟

جواب: اگر موجب ضرر و زیان بر اقتصاد کشور اسلامی گردد (مثل اینکه سبب تعطیل یا رکود کارخانه ها و صنایع و بیکاری افراد شود) و یا باعث تقویت دشمنان اسلام می شود(4) باید ورود آن ممنوع گردد و نیز بازرگانانی که از این پیامد اطلاع دارند، شخصاً موظف اند که این کالاها را وارد نکنند.(5) باید صنعت و کار در کشور، ترویج و تشویق شود و حتی اگر کالای خارجی را ارزان عرضه می دارند (برای اینکه تولید آن در کشور گران تر تمام می شود) باید منافع اصلی و دراز مدت را در نظر بگیرند. بعضی از کالاها هم که در داخل

1- أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 306، س 1373.
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله نوری همدانی، 5/12/1394.
3- أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 306، س 1373.
4- آیت الله خامنه ای: www.leader.ir.
5- آیت الله صافی گلپایگانی: www.saafi.org؛ استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 13/10/1394. آیت الله نوری همدانی: در این موارد باید به مقتضای نظر ولی امر مسلمین عمل شود.(استفتاء پیامکی از دفتر، 13/10/1394) آیت الله شبیری زنجانی: فی نفسه جایز است.(استفتاء پیامکی از دفتر، کد استفتاء: 25558، 13/10/1394)

تولید نمی شوند؛ ولی چون ضرورتی برای ورود آن به کشور نیست و به نفع بیگانه می باشد، باید ممنوع شود تا تولید و تجارت و کسب و کار در کشور رواج پیدا کند و مردم با اطمینان خاطر و امنیت کامل به اقتصاد مملکت اسلامی رونق بیشتری دهند.(1)

مسئله: خرید و فروش هرگونه کالای وارداتی از دولت غاصب اسرائیل حرام است و همچنین خرید و فروش هرگونه کالایی از شرکت های صهیونیستی و یا شرکت هایی که از سود حاصله به دولت غاصب اسرائیل کمک می کنند، حرام است.(2)

توصیه هایی به مسئولین:

- تازمانی که به کالای خارجی به صورت ضروری نیازنیست ، از واردات آن خودداری شود؛

- کالاهای داخلی تبلیغ شود تا مردم به خرید آنها اشتیاق بیشتری پیدا کنند؛

- اگر مسئولان کشور اقدام به خرید کالاهای داخلی اقدام کنند، مردم نیز از آنها یاد می گیرند و از کالاهای خارجی کمتر استفاده می کنند؛

1- آیت الله صافی گلپایگانی: www.saafi.org.
2- آیت الله خامنه ای: www.leader.ir.

- اگر کیفیت تولیدات و کالاهای داخلی بهتر شود، یقیناً مردم به سمت خرید کالاهای خارجی نمی روند؛

7. جلوگیری از قاچاق پوشاک

اشاره

مسئولان محترم در امر مبارزه با قاچاق نهایت سعی خود را انجام می دهند؛اما متأسفانه هنوز این غده سرطانی مهار نشده است وطبعاً کندن این ریشهٔ خطرناک به کمک همه جانبه دولت و ملت نیازمند است. قاچاق کالا به تولید داخلی ضرر می زند و موجب فروخته نشدن کالاهای داخلی می شود و به مرور زمان به تعطیلی تولیدی های داخلی منجرّ می گردد.

بر اساس آمار رسمی کشور، سالانه حدود دو و نیم میلیارد دلار واردات رسمی و غیر رسمی پوشاک به کشور صورت می گیرد که عمده این واردات به قاچاق اختصاص دارد. کارشناسان بر این باورند که اگر واردات از مبادی رسمی با حداقل عوارض و تعرفه انجام شود، واردات به سمت روش های رسمی و قانونی سوق می یابد، اما اگر مقررات سخت گیرانه ای وجود داشته باشد، قاچاق افزایش خواهد یافت.(1)

1- www.jahannews.com، مقاله «آب کردن برندهای خارجی در بازار با تخفیف های باور نکردنی»، 28/6/1394.

مقام معظم رهبری فرمودند: یکی دیگر از ارکان (تقویت تولید داخلی)، دستگاه مبارزه ی با قاچاق است. این همه مسئله مبارزه با قاچاق را تأکید کردیم؛ دولت های مختلف از سال ها پیش همین طور مرتّب آمده اند رفته اند؛ این کار یک کاری است که باید تحقّق پیدا کند و این هم ممکن است؛ نگویند نمی شود، کاملاً {محقق} می شود؛ جلوی قاچاق را به طور قاطع بگیرند. بنده یک وقتی گفتم فقط سرِ مرز دنبال قاچاق نروید؛ امروز میلیاردها دلار در داخل کشور صرف جنس قاچاق می شود. قاچاق را از لب مرز و از پیش از مرز تا داخل مغازه دنبال کنید. این، یک کار بسیار مهم است. کسانی که این کار را بکنند، هم مجاهدت می کنند، هم عبادت می کنند؛ این هم حسنه است».(1)

سوالات فقهی

مسئله: قاچاق هر کالایی مانند پارچه و لباس {چون مخالف قوانین کشور است} حرام می باشد(2) و باید از آن

1- farsi.khamenei.ir، بیانات در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور، 9/2/1394.
2- آیت الله سیستانی: www.sistani.org؛ استفتائات، امام خمینی، ج 2، ص 45، س 126؛ استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 2، ص 244، س 1089؛ جامع المسائل، آیت الله فاضل، ج 1، ص 268، س 1079؛ أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 485، س 1982؛ جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 2، ص 123، س 1575؛ استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 3، ص 620، س 1779. آیت الله بهجت: چون قاچاق موجب قرار گرفتن در معرض خطر و ضرر است، خرید و فروش آن تکلیفاً جایز نیست، اگر چه وضعاً صحیح است.(استفتائات، ج 3، ص 219، س 4078)

به شدّت پرهیز کرد؛ مخصوصاً هنگامی که موجب ضرر و زیان جامعه می شود و به اقتصاد کشور اسلامی لطمه وارد می کند و کمک کردن به قاچاقچیان در امر قاچاق جایز نیست.(1)

سؤال: درآمد حاصل از قاچاق حلال است؟

جواب: درآمد حرام است.(2)

سؤال: گاهی قاچاقچیان برای وارد کردن کالا به برخی از مسئولان و مرزبانان رشوه می دهند، آیا این کار اشکال دارد؟

جواب: گرفتن رشوه در این زمینه گناه مضاعف دارد و بر همگان لازم است امر به معروف و نهی از منکر را فراموش نکنند.(3)

1- استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 3، ص 620، س 1779.
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله نوری همدانی، 9/12/1394. آیت الله مکارم: بنابر احتیاط واجب اشکال دارد.(www. makarem.ir)
3- استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 3، ص 620، س 1779.

8. کمک به صادرات

از بازوهای کمک کننده به تولید داخلی، صادر کردن پوشاک به کشورهای همسایه است. چه مناسب است که دولت باید زمینه این امر مهم را فراهم و با کشورهای دیگر رایزنی کنند تا آن ها با نهادها و تولیدی های داخلی قرارداد همکاری ببندند؛ به طوری که تولید کنندگان داخلی بتوانند در کشورهای دیگر نمایشگاه هایی برپا کرده ، محصولات خود را در آن به فروش برسانند و فرهنگ غنی اسلامی ایرانی کشورمان را به جهانیان معرفی کنند.

به گفته رئیس اتحادیه پوشاک کشور(1) پوشاک اسلامی ایرانی در بازارهای کشورهای عرب دارای جایگاه خوبی است و از این فرصت می توان استفاده و پوشاک ایرانی را به کشورهای دیگر نیز صادر کرد.(2)

9. برگزاری نمایشگاه های تولیدات داخلی

بر پا کردن نمایشگاه توزیع و عرضه پوشاک و لباس ایرانی از بهترین راه های تبلیغ و ترویج پوشاک حساب می شود و این کار موجب می شود تولید کنندگان داخلی به فکر ارتقای کیفیت محصولات خویش باشند تا بتوانند محصولات

1- : ابوالقاسم شیرازی.
2- اتحادیه تولید و صادرات نساجی و پوشاک ایران: www.itema.ir.

خود را در نمایشگاه به خوبی نشان دهند و مشتریان خود را پیدا کنند. پس سزاوار است دولت در فصول مختلف این نمایشگاه ها را در استان ها و شهر های مختلف برگزار کند تا هم سبب آشنایی مردم با فرهنگ شهرهای مختلف شود و هم مسئولان از نزدیک با مشکلات مردم آن دیار آشنا شده ، در صدد بر طرف کردن این مشکلات برآیند.

10. برگزار نکردن نمایشگاه تولیدات خارجی

اشاره

یکی از کارهایی که ممکن است به تولید لباس داخلی ضرر بزند برگزاری نمایشگاه های لباس و پوشاک کشورهای خارجی است که موجب می شود مردم به سمت خرید این گونه از لباس ها بروند که علاوه بر رکود تولید داخلی می تواند به مرور زمان فرهنگ پوشش کشورمان را تهدید کند و نوع لباس و پوشش مردم کشورمان را تغییر دهد؛ پس سزاوار است دولت تا جایی که ممکن است از برگزاری این گونه نمایشگاه های تولید پوشاک خارجی خودداری کند و بیشتر به فکر محصولات کشورمان باشد.

برخی از اعضای اتحادیه پوشاک(1) می گویند: «وقتی پوشاک داخلی از ابعاد مختلف توان رقابت با پوشاک خارجی را ندارد، نباید اجازه ورود به پوشاک خارجی داده

1- مونا طاهری.

شود»(1) و حتی برای مقابله با این نمایشگاه ها از حضور در آنها خودداری کردند.(2)

برخی دیگر نیز معتقدند برگزاری نمایشگاه های لباس خارجی در بعضی از اوقات (مانند نزدیک عید نوروز، اول مهر) ضرر بیشتری به تولید داخلی می زند.(3)

استفتاء

سؤال: به گفته کارشناسان اقتصادی و فعالان صنف پوشاک، برگزاری نمایشگاه های لباس خارجی سبب تعطیلی کارگاه های تولید لباس و رکود اقتصادی می شود، آیا برگزاری چنین نمایشگاه هایی جایز است؟

جواب: اشکال ندارد(4) مگر اینکه مخالف قانون باشد(5) یا به تولید داخلی ضرر بزند که در این صورت برگزاری چنین نمایشگاه هایی جایز نیست.(6)

1- www.hamshahrionline.ir، مقاله «هزینه نابسامانی بازار پوشاک بر دوش مصرف کنندگان»، علی ابراهیمی.
2- همان.
3- همان.
4- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله صافی گلپایگانی، 22/9/1394.
5- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 24671)، 18/9/1394.
6- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 22/9/1394.

ب: بالا بردن کیفیت و ارزان کردن قیمت پوشاک داخلی

از مهم ترین اقداماتی که به تولید داخلی کمک می کند، این است که مسئولان و تولید کنندگان، محصولات خود را با کیفیت بالا و ارزان قیمت به مشتریان تحویل دهند؛ برخی از مردم براین باورند که لباس های نامناسب و خارجی با کیفیت بالا و قیمت ارزان تری به فروش می رسد. مثلا یک چادر خوب و مناسب که پوشش کاملی برای زنان متدین و باحجاب حساب می شود، با قیمت بالایی به فروش می رسد، اما یک مانتوی بد حجاب با قیمت کمتری فروخته می شود. پس اگر برخی از مردم به سراغ پوشاک و لباس های بی حجاب و خارجی می روند، زمینه آن را خود مسئولان و تولید کنندگان فراهم کرده اند.

ج: خرید پوشاک و محصولات داخلی

بهترین سخنی که می تواند اهمیت خرید پوشاک داخلی را بیان کند، سخنان مقام معظم رهبری است که به برخی از انها اشاره می شود:

متأسفانه در کشور ما فرهنگِ کاملاً منحرفی از گذشته پایه گذاری شده، که هنوز آثارش از بین نرفته {است} - با این همه تبلیغاتی که ما از اول انقلاب تا امروز داشتیم؛ - و آن، نگاه نیازمندانه به سمت غرب، بزرگ

دیدن غرب و کوچک دیدن خود در مقابل اوست؛ که متأسفانه ریشه کن نشده وجود دارد؛ این به دلیل نبود خود باوری است. اینکه شما ملاحظه می کنید فلان مارکِ جنس خارجی پول بیشتری طلب می کند، اما طرفدار بیشتری هم در بین یک طبقه ای دارد (در حالی که جنس مشابه داخلی گاهی کیفیتش بهتر از آن است) به دلیل همین نگاه است؛ این یک بیماری است، این یک آفت است».(1)

ایشان نیزفرمودند: مردم در همه ی سطوح، {باید} تولید ملّی را ترویج کنند. عزیزان من! وقتی شما به جای جنس خارجی یک جنس داخلی را خرید می کنید، به همین اندازه کار و اشتغال ایجاد کرده اید، هم کارگر ایرانی را وادار کرده اید به اینکه ابتکار خودش را میدان بیاورد. وقتی شما جنس داخلی مصرف می کنید، ثروت ملّی را افزایش داده اید. نمی گوییم خرید جنس خارجی حرام است، امّا عرض می کنیم خرید جنس داخلی برای مقاوم سازی اقتصاد یک ضرورت است و بر روی همه چیز این کشور تأثیر می گذارد. باید به این توجّه کرد؛ این نقش همه ی مردم است. البتّه

1- farsi.khamenei.ir، بیانات در دیدار معلمان و اساتید دانشگاه های خراسان شمالی، 20/7/1391، با کمی تغییرات.

در این جا هم مثل خیلی جاهای دیگر، مسئولیّت مسئولان و مدیران کشور از دیگران بیشتر است؛ بسیاری از زیاده روی ها و ریخت و پاش ها در رفتار مردم، به خاطر نگاه کردن به رفتار آن کسانی است که آنها را (بزرگ ترها) می دانند؛ اگر اسراف در بین سطوح بالا نباشد، در بین مردم هم اسراف کم خواهد شد. بنابراین ترجیح تولید داخلی یکی از کارها است».(1)

ایشان در جای دیگر فرمودند: مردم محصولات داخلی را مصرف کنند؛ دنبال این نشانه ها نروند. حالا مُد شده است بگویند «بِرَند» است؛ بِرَند چیست! بروید سراغ مصرف تولیدات داخلی. ملّت ایران کالاهایی که مشابه داخلی دارد، با تعصّبِ تمام، خارجیِ آن را مصرف نکنند. این {توصیه} را فقط برای متدیّنین و افرادی که برای حرف ما حجّیّت شرعی قائلند، نمی گویم؛ بلکه برای هرکسی می گویم که به ایران و آینده ی کشور علاقه مند است، به فکر بچّه های خودش است که بنا است فردا در این کشور زندگی کنند. {وقتی} شما مصنوعات خارجی را مصرف می کنید، در واقع به اینکه حجم آن بنگاه خارجی، آن کارگر خارجی، آن سرمایه دار خارجی، مدام بیشتر بشود و تولید داخلی ضربه بخورد،

1- همان، بیانات در حرم مطهر رضوی، 1/1/1393، با کمی تغییرات.

شکست بخورد؛ کمک می کنید».(1)

د: حمایت علما و فقها از تولید داخلی

در ایران همیشه مردم به پیروی از مرجعیت و رهبری بزرگان شیعه با دشمنان مبارزه کرده و آنها را از کشور خارج کرده اند. در تحریم تنباکو توسط آیت الله میرزای شیرازی مردم مومن از ایشان حمایت کرده و دشمنان را از تسلط بر این کشور نا امید کردند.

یکی از نتایج مهم جنبش تنباکو، تقویت این فکر بود که جهت رفع وابستگی به بیگانگان، لازم است وسایل مورد نیاز جامعه ایران، در داخل کشور تولید شود. در همین راستا شرکت های اقتصادی و تولیدی پا به عرصه گذاردند. یکی از بزرگترین آنها شرکت اسلامیه در اصفهان بود. این شرکت با هدف تأمین منسوجات مورد نیاز مردم مسلمان ایران، با تلاش و حمایت علمای اصفهان به ویژه حاج آقا نور الله و آقا نجفی اصفهانی، در سال 1316، تأسیس شد و به تدریج شعبه هایی در برخی شهرهای دیگر و حتی خارج از کشور مانند (لندن، کلکته، بمبئی، مصر، اسلامبول، بغداد، مسکو و ...) ایجاد شد. در آن دوران،

1- همان، بیانات در دیدار مردم آذربایجان، 29/11/1393، با کمی تغییرات.

اساس تجارت ایران، بر دلالی اجناس فرنگی قرار داشت. به گفته حاج آقا نورالله، بازرگانان ایرانی، به عمله های خارجی تبدیل شده بودند؛ و بدین ترتیب شکوه و جلال اروپایی ها، از طریق کالاهایشان در ایران جلوه گری می کرد».(1)

روزنامه حبل المتین از دامنه نفوذ شرکت اسلامیه در مدارس {داخلی} اینگونه خبر می دهد: لباسی که مدرسه به شاگردان می دهد عبارت است از سالی دو لباده زمستانی و تابستانی و عمامه و یک کلاه و زیر عمامه و دو جفت پا افزار. و تمام اجناس باید ساخت داخل ایران باشد. لباده هایی که به شاگردان داده می شود، همه از شرکت اسلامیه هستند. این لباس را شاگردانی دوخته اند که در مدرسه، خیاطی آموخته اند و عمامه هم دوخت اصفهان است. اگر مدرسه بیشتر توانایی پیدا کند، پیراهن و شلوار هم برای شاگردان دوخته می شود.(2)

علما و مراجع شیعه نیز از این اقدام وطن دوستان اصفهانی، حمایت کردند. برخی از مراجع تقلید مانند (آیت الله محمد کاظم خراسانی معروف به آخوند خراسانی؛ آیت الله سید محمد کاظم یزدی؛ آیت الله ملا عبدالله

1- www.farsnews.com، مقاله «حاج آقا نور الله؛ مبتکر اقتصاد مقاومتی»؛ 4/1/1393.
2- همان.

مازندرانی؛ آیت الله فتح الله شریعت اصفهانی معروف به شریعت مدار؛ آیت الله حسین نجل حاجی میرزا خلیل؛ آیت الله محمد حسین نوری معروف به محدث نوری، از شهر نجف، مبنی بر حمایت از شرکت اسلامیه صادر و همگان را دعوت به حمایت از این حرکت ملی کردند. در راس این حرکت در اصفهان نیز، آیت الله محمد تقی نجفی، معروف به آقا نجفی اصفهانی حضور داشت. این اتحاد عمل به واسطه رهبری ایشان شکل گرفت.(1)

ه: تحریم لباس های نامناسب خارجی

امیر کبیر در نظر داشت با استفاده از صنایع کشور دست استعمارگران را کوتاه کند. امیرکبیر معتقد بود ملت از نظر اقتصادی باید به وظیفه وجدانی خود عمل و عموماً از البسه وطنی استفاده کنند. وی برای توسعه و تکمیل صنایع دستی تلاش فراوانی کرده بود. قبل از امیر کبیر، لباس سربازها را از ماهوت انگلیسی تهیه می کردند ،ولی او برای رشد و توسعه صنایع داخلی، فرمان تهیه لباس نظامیان از شال چوخای پشمین مازندرانی را صادر کرد. او تأکید کرده بود شال های دستی کرمانی خوب بافته شود و با شال های کشمیری رقابت کند. در این زمان پارچه های وطنی رواج

1- همان.

بسیار یافت و به تشویق دولت، تولید آن افزایش پیدا کرد. پس از آن سفارش شد سالی پنجاه هزار دست لباس سربازی از قماش وطنی آماده سازند.(1)

چقدر زیباست مسئولان کشور از کار انقلابی حاج آقا نور الله، آیت الله آقا نجفی و امیرکبیر الگوگیری کرده و از خرید و واردات لباس های خارجی تا جایی که ممکن است جلوگیری کنند و کیفیت لباس های داخلی را بالا ببرند و مردم را به خرید و استفاده از آنها تشویق کنند.

و: تبلیغ و ترویج صدا و سیما

اشاره

صدا و سیما از مهم ترین ابزاری است که می تواند با تبلیغات و ساخت وپخش برنامه های مفید، به تولید پوشاک داخلی کمک و آن را در راه پیشرفت یاری نماید.

بازیگران و مجریان تلویزیون می توانند با پوشیدن لباس های مناسب ایرانی در تبلیغ و ترویج فرهنگ استفاده از پوشاک داخلی سهم بسزایی را ایفا کرده، مردم را با عمل خویش به سمت استفاده از تولیدات داخلی تشویق کنند. با وجود پتانسیل و نیروی قوی که در رسانه تلویزیون و سینما برای ترویج لباس های مناسب اسلامی ایرانی

1- www. dowran.ir، ماهنامه دوران، مقاله «سندی درباره استفاده از لباس های ایرانی»، اکرم جانی، ش 46، شهریور 1388، با کمی تغییرات.

وجود دارد؛ متأسفانه برخی از بازیگران زن و مرد با پوشیدن لباس های نامناسب، سبک زندگی و پوشش غربی را تبلیغ می کنند؛ مثلاً از لباس های تنگ، بدن نما و نازک استفاده می کنند یا مانتوهایی را می پوشند که دارای رنگ و طرح محرک و و زننده هستند، یا از لباس ها و مانتوهای آستین کوتاه به همراه ساق دست استفاده می کنند؛ در حالی که حجم دست آن ها کاملا معلوم و تحریک کننده است.

استفتاء

سؤال: برخی از بازیگران سینما و مجریان تلویزیون، لباس هایی را می پوشند که موجب ترویج یک نوع خاص از لباس یا مدگرایی در جامعه می شود؛ آیا این کار جایز است؟

جواب: اگر پوشیدن این لباس ها ترویج پوشش های غربی و مدگرایی شود جایز نیست.(1)

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، 1/10/1394؛ آیت الله خامنه ای، 6/10/1394. آیت الله صافی گلپایگانی: به طور کلی تشبه به کفار جایز نیست.(استفتاء پیامکی از دفتر، 3/10/1394) آیت الله شبیری زنجانی: باید از پوشیدن لباس هایی که موجب تحریک شهوت می شود یا بعضی از قسمت های بدن که پوشاندن آنها واجب است را نمی پوشاند؛ اجتناب شود و شایسته است از پوشیدن لباس هایی که فرهنگ غربی را تبلیغ می کند و منافی با آموزه های دینی است پرهیز شود.(استفتاء پیامکی از دفتر؛ کد استفتاء: 25182؛ 3/10/1394)

قوانین مربوط به صدا و سیما

اشاره

قانون کشورمان در جهت تبلیغ پوشاک ایرانیو حمایت ازآن ، برای صدا و سیما وظایفی قائل است که باید اجرا شوند. که به اهم آن ها اشاره می شود:

· ترویج الگوهای مناسب پوشش، منطبق با ارزش های فرهنگی، اسلامی و ملی در فیلم ها، سریال ها، مستند ها، نماهنگ ها، پویانمایی ها، گزارش ها و گفتگوها.(1)

· تهیه و پخش برنامه های تلویزیونی در جهت معرفی و ترویج نمادها و الگوهای پارچه و لباس ایرانی و بومی مناطق مختلف کشور و نیز مدل های لباس ایرانیان در ادوار مختلف تاریخی.(2)

· انعکاس جشنواره ها و نمایشگاه های مد و لباس اسلامی و ملی و معرفی طرح های ارائه شده و طراحان موفق در برنامه های سیما.(3)

· پرهیز از ترویج الگوهای غربی پوشش در پخش برنامه های سیما.(4)

1- www. rc.majlis.ir، آیین نامه اجرایی قانون ساماندهی مد و لباس، ماده 7، ه، 1، مصوب 9/4/1387.
2- همان، ه، 2.
3- همان، ه، 3.
4- همان، ه، 4.

· اطلاع رسانی درباره جریان های منحرف و مهاجم مد و الگوهای غربی پوشش در قالب برنامه های جذاب تلویزیونی همراه با ارائه الگوهای بدیل و برتر اسلامی ایرانی.(1)

· توجه ویژه به ساخت برنامه های پویانمایی برای کودکان به منظور جلب توجه آن ها به لباس های اسلامی ایرانی با استفاده از نمادهای محبوب عروسکی.(2)

· ترویج و تبلیغ الگوهای لباس منطبق با فرهنگ ایرانی - اسلامی (مطابق با شاخص های تعیین شده در کارگروه) به وسیله مجریان تلویزیون.(3)

لباس ملی از نظر رهبری

مقام معظم رهبری فرمودند: بنده زمان ریاست جمهوری در شورای عالی انقلاب فرهنگی قضیه طرح لباس ملی را مطرح کردم و گفتم بیایید یک لباس ملی درست کنیم؛ بالاخره لباس ملی ما این کت و شلوار نیست. البته من با کت و شلوار مخالف نیستم؛ خود من هم گاهی اوقات در ارتفاعات یا جاهای دیگر ممکن است کاپشن هم

1- همان، ه، 5.
2- همان، ه، 6.
3- همان، ه، 8.

بپوشم؛ ایرادی هم ندارد؛ اما بالاخره این لباس ملی ما نیست.

عرب ها، هندی ها، اندونزیایی ها، آفریقایی ها و کشورهای گوناگون شرقی لباس های ملی خودشان را دارند و در مجامع جهانی هرکس لباس ملی خود را دارد؛ افتخار هم می کنند. من و شما که ایرانی هستیم، لباسمان چیست؟ شما نمی دانید لباس ما چیست. البته من نمی گویم طرح این لباس حتماً باید برگردد به لباس پانصد سال قبل؛ ابداً. من می گویم بنشینید برای خودتان یک لباس طراحی کنید. من می خواهم بگویم اگر شما موی سرتان را می خواهید آرایش کنید، اگر می خواهید لباس بپوشید، اگر می خواهید سبک راه رفتن را تغییر دهید، بکنید؛ اما خودتان انجام دهید؛ از دیگران یاد نگیرید.

در کشورهای غربی و بیشتر از همه در آمریکا، حدود سه چهار دهه پیش یک مشت جوان بر اثر واخوردگی از شرایط اجتماعی، دچار حرکت هایی شدند، که البته تا امروز هم ادامه دارد. در زمان ما مظهر این افراد، بیتل ها بودند که با آرایش عجیب و غریب و با نوعی موسیقی شبیه موسیقی پاپ- که الآن در دنیا معمول است- ظاهر می شدند. بنده بعد از انقلاب به الجزائر رفتم و در خیابان دیدم پسر جوانی نصف موی سرش

را تراشیده و نصف دیگر را باقی گذاشته است. هر چه نگاه کردم، دیدم این آرایش، هیچ زیبایی ندارد. مشخص بود او از کسانی تقلید کرده است. در الجزائر، فشار صنعتی و فشار ابزار تولید و تکنیک بر زندگی مردم اصلاً آن قدر نیست که یک جوان، احساساتی را پیدا کند که در امریکا یا انگلیس یا در جای دیگر پیدا می کرد؛ اما چون دیده بود آنها انجام داده اند، او هم انجام می داد. بنده با این چیزها مخالفم و دوست ندارم جوان ما این طوری حرکت کند و دختر و پسرِ ما دائم چشمشان به آنها باشد.(1)

قانون ساماندهی مد و لباس

اشاره

برای آگاهی بیشترِ افرادی که با لباس و پوشاک در ارتباط هستند و نیز مزید اطلاع خوانندگان محترم، قوانین مربوط به لباس و وظایف ارگان ها و نهادهای مربوط را ذکر می کنیم تا با اطلاع بیشتر در این عرصه فعالیت داشته باشند.

وظایف وزارت ارشاد و بازرگانی

· وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است با همکاری وزارت بازرگانی جهت تبادل فرهنگی

1- www. farsi.khamenei.ir، بیانات، موضوعی، لباس ملی، 17/4/1383، با کمی تغییرات.

ملل مسلمان، موزه، نمایشگاه و جشنواره های ملی، منطقه ای و بین المللی با محوریت معرفی نمادها و الگوهای پارچه و لباس ایرانی – اسلامی برگزار نماید.(1)

· طرح ها و الگوهای تولید شده پارچه و لباس مبتنی بر نمادهای ایرانی-اسلامی مشمول حمایت قانونی حقوق مؤلفان و مصنفان و کانون ثبت اختراعات و مالکیت صنعتی خواهد بود.(2)

· وزارت بازرگانی مکلف است برای دسترسی عمومی و حمایت از تولید و فروش پارچه ها و پوشاک منطبق با الگوهای ایرانی - اسلامی، نمایشگاه های عرضه فصلی مد لباس و پوشاک برگزار نماید.(3)

· کلیه دستگاه های دولتی مکلف اند از بودجه سنواتی ردیف های خدماتی رفاهی خود، جهت تشویق تقاضای پارچه و لباس منطبق با الگوهای ایرانی-اسلامی تسهیلات خرید پارچه و لباس های مذکور را در اختیار کارکنان خود قرار دهند. (4)

1- www. rc.majlis.ir، قانون ساماندهی مد و لباس، ماده 3، مصوب 20/10/1385.
2- همان، ماده 4.
3- همان، ماده 5.
4- همان.

· اِعمال تمهیدات لازم در جهت ترویج و تبلیغ نمادها و الگوهای پارچه و لباس ایرانی - اسلامی و بومی مناطق مختلف کشور و نمادها و الگوهای مصوب کارگروه در سینما، تئاتر، مطبوعات، کتاب، موسیقی، هنرهای نمایشی و دیگر فعالیت های فرهنگی.(1)

وظایف آموزش و پرورش

· آشنا نمودن دانش آموزان با شیوه ها و مظاهر تهاجم فرهنگی غرب ،به ویژه در زمینه اشاعه و القای الگوهای رفتاری و ترویج مدگرایی کاذب در پوشش و آرایش.(2)

· معرفی نمادها و الگوهای فرهنگ ایرانی - اسلامی، در زمینه پوشش، لباس و سایر آرائه های مکمل از طریق تصاویر کتب درسی.(3)

فراهم کردن زمینه طراحی های متنوع برای لباس دانش آموزان، معلمان و کارکنان مدارس با توجه به اقتضائات جنسیتی، سنی و منطقه ای، از طرق مختلف از جمله برگزاری جشنواره سالیانه لباس

1- www. rc.majlis.ir، آیین نامه اجرایی قانون ساماندهی مد و لباس، ماده 7، الف، 6، مصوب 9/4/1387.
2- همان، ب، 2.
3- همان، ب، 3.

مدارس و حمایت از طرح های برگزیده برخوردار از شاخصه های زیبایی و حجاب که بتواند پاسخ مناسبی برای نیازهای روحی و روانی آنها باشد.(1)

· سفارش لباس فرم مخصوص دانش آموزان ممتاز، برگزیدگان المپیادها و شرکت کنندگان در جشنواره های علمی و فرهنگی به طراحان برجسته لباس اسلامی و تولید کنندگان و بر اساس الگوها و نمادهای ایرانی - اسلامی و برخوردار از پارچه و دوخت با کیفیت بالا و اعطای این لباس ها به این دانش آموزان در قالب جوایز فرهنگی برای استفاده در مراسم و مناسبت ها.(2)

وظایف بازرگانی

· حمایت عملی از طراحان و تولید کنندگان پوشاک اسلامی که محصولات آنها ضمن انطباق با موازین شرعی پوشش از کیفیت، زیبایی، جذابیت و تنوع برخوردار باشد.(3)

· شناسایی تولید کنندگان و فروشندگان موفق در زمینه تولید و عرضه لباس های مناسب اسلامی و اعطای

1- همان، ب، 4.
2- همان، ب، 5.
3- همان، ج، 2.

تسهیلات به آن ها و رفع مشکلات ایشان و تسهیل شرایط صادرات برای محصولات آن ها.(1)

· حمایت از طراحان موفق لباس های اسلامی در امور صنفی جهت رساندن مدل های طراحی شده به تولید انبوه.(2)

· نظارت مستمر و مؤثر و اعمال کنترل های لازم بر صنوف تولید کننده و عرضه کننده لباس.(3)

· توسعه «طرح جلوه های حجاب» با تنوع بخشی به مدل های اسلامی و جامعیت محصولات عرضه شده برای پوشش کامل بانوی مسلمان ایرانی (از قبیل روسری بلند و جوراب مناسب).(4)

وزارت صنایع و معادن

· فراهم کردن امکان ارتباط مؤثر طراحان پارچه و لباس های اسلامی با کارخانجات نساجی و تولید کنندگان لباس.(5)

· حمایت از کارخانجات و تولید کنندگان لباس های

1- همان، ج، 4.
2- همان، ج، 5.
3- همان، ج، 6.
4- همان، ج، 9.
5- همان، د، 1.

منطبق با الگوهای ایرانی- اسلامی به خصوص چادر با کیفیت.(1)

· حمایت از متقاضیان تأسیس واحدهای تولید صنعتی لباس و پارچه به ویژه پارچه چادری.(2)

ص: 72

1- همان، د، 2.
2- همان، د، 3.

فصل چهارم: فروش لباس مردانه

اشاره

بیشتر مسائلی که درباره فروش لباس زنانه ذکر شد، در فروش لباس مردانه هم مطرح می شود و فروشندگان محترم باید با توجه به نکاتی که در آنجا گفته شد، خود را از آسیب ها و گناهان این شغل حفظ کنند و از هر اقدامی که زمینه فساد خود و جامعه را فراهم می کند، خودداری کنند.

فروش لباس مردانه توسط زنان

اشاره

سزاوار است زنان در مغازه ها و فروشگاه هایی که لباس های مردانه می فروشند مشغول به کار نشوند؛ زیرا از یک طرف ارتباط دائمی زنان با مردان زمینه فساد و گناه بین آنها را فراهم می کند و از سوی دیگر دیدن پوشاک مردانه،

مخصوصاً لباس های زیر ممکن است زنان را تحریک کرده ، آنها را به انحرافات و گناهان بکشاند.

احکام فقهی

سؤال: آیا فروش لباس مردانه و لباس زیر مردان توسط زن جایز است؟

جواب: اگر مفسده داشته باشد جایز نیست(1) ولی اگر مفسده هم نداشته باشد بهتر است ترک شود.(2)

مسئله: نگاه کردن زنان به بدن مردان نامحرم (به استثنای وجه و کفّین و مقداری که معمولاً نمی پوشانند حرام است (چه با قصد لذت باشد یا نباشد).(3)

مسئله: دیدن موی سر و صورت، دست ها تا مچ، پا تا قوزک و گردن مردان نامحرم برای زنان اشکال ندارد، به شرط

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، 11/8/1394. آیت الله شبیری زنجانی: فی نفسه جایز است؛ البته نحوه فروش آن نباید مفسده داشته باشد(استفتاء پیامکی از دفتر؛ کد استفتاء: 23333؛ 11/8/1394) آیت الله صافی گلپایگانی: اگر قصد لذت نداشته باشد، اشکال ندارد.(استفتاء پیامکی از دفتر، 12/8/1394)
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 11/8/1394.
3- : احکام روابط زن و مرد، ص68؛ با استفاده از جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 2، ص 172، س 1713.

آن که به قصد لذت و ریبه نباشد. (1)

خرید لباس مردانه توسط زنان

برخی از زنان برای شوهران و پسران خود از لباس فروشی های مردانه لباس زیر خریداری می کنند. سزاوار است مردان و پسران، خودشان این کار را انجام دهند و آن را به مادر یا خواهرشان واگذار نکنند.

سؤال: برخی از زنان برای پسران و شوهران خود از لباس فروشی های مردانه لباس زیر خریداری می کنند، آیا این کار جایز است؟

جواب: اشکال ندارد مگر اینکه مفسده داشته باشد که در این صورت جایز نیست.(2)

خرید و فروش کروات و پاپیون

سؤال: آیا خرید و فروش کروات و پاپیون جایز است؟

1- همان، ص69؛ همان؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 401، م 2080.
2- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، 28/10/1394؛ آیت الله خامنه ای، 29/10/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 26138)، 30/10/1394؛ آیت الله صافی گلپایگانی، 3/11/1394.

جواب: اشکال ندارد(1) مگر خلاف قانون باشد(2) یا فرهنگ غربی ترویج شود.(3)

فروش لباس حریر و ابریشم

سؤال: آیا فروش لباس حریر و ابریشم خالص به مردان ،مخصوصاً دامادها جایز است؟ آیا درآمد به دست آمده حلال است؟

جواب: فروش جایز نیست و درآمد به دست آمده حرام است.(4)

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 24548)، آیت الله سیستانی، 14/9/1394. آیت الله مکارم: با توجه به اینکه در حال حاضر در کشور ما این امر به عنوان شعار بیگانگان و همبستگی به آنها محسوب می شود، از آن اجتناب شود.(استفتاء پیامکی از دفتر، 14/9/1394) آیت الله نوری همدانی: جایز نیست.(استفتاء پیامکی از دفتر، 14/9/1394)
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی (کد استفتاء: 24548)، 14/9/1394.
3- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله خامنه ای، 16/9/1394. آیت الله وحید خراسانی: اگر شعار غیر مسلمین حساب شود جایز نیست.(wahidkhorasani.com، احکام شرعی، سوالات شرعی، احکام کسب های حرام و بعضی گناهان، س 456)
4- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 26295)؛ آیت الله نوری همدانی، آیت الله سیستانی، 3/11/1394؛ آیت الله خامنه ای؛ آیت الله مکارم، 5/11/1394. آیت الله صافی گلپایگانی: احتیاط در ترک کردن است.(استفتاء پیامکی از دفتر، 5/11/1394)

فصل پنجم: فروش لباس زنانه

اشاره

در هر جامعه ای زنان دارای نقش مهم و تأثیر گذاری هستند. به همین دلیل مسائل مربوط به زنان از اهمیت ویژه ای برخوردار است. یکی از مسائل مهم بانوان، موضوع پوشش و لباس آن هااست. لذا باید خرید و فروش لباس های زنانه از منظر فقه و قانون و عرف مطرح شود تا فروشندگان مقیّد و مومن به این حرفه آگاهی بیشتری داشته باشند.

پوشاک زنانه در فروشگاه های توزیع لباس، توسط مردان و زنان به مشتری ها عرضه می شود و گاهی فروشندگان

و خریداران با آسیب ها و مشکلاتی رو به رو می شوند که فقط با آگاهی از وظایف شرعی و قانونی خویش از این آسیب ها در امان می مانند که در ادامه به خطرات و مشکلات این افراد اشاره می شود.

فروش لباس زنانه توسط مردان

اشاره

برخی از فروشندگان لباس های زنانه، مردان هستند و این افراد با زنان و دختران جوان در ارتباط مستقیم هستند و پوشاکی را به فروش می رسانند که غالباً برای مردان محرک و مهیج می باشد؛ پس سزاوار است فروشندگان مرد تا جایی که امکان دارد در اینگونه از محیط ها مشغول به کار نشوند و در صورت ضروری بودن انتخاب این شغل به نکاتی که در ادامه می آید توجه و دقت داشته باشند تا از آسیب های این شغل در امان بمانند.

سوالات فقهی

سؤال: آیا جایز است مردان در فروشگاه های لباس زنانه مشغول به کار شوند؟

جواب: اگر ترس آلوده شدن به گناه یا مفسده وجود داشته باشد کارکردن جایز نیست(1) ولی در هر صورت بهتر

1- farsi.khamenei.ir، رساله آموزشی، ج 2، پوشش و نگاه کردن؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25941)؛ آیت الله نوری همدانی، 24/10/1394. آیت الله صافی گلپایگانی: با رعایت مسائل شرعی اشکال ندارد.(استفتاء پیامکی از دفتر، 27/10/1394)

است از فروشندگان زن استفاده شود.(1)

سؤال: آیا فروش لباس زنانه و لباس زیر زنان توسط مرد جایز است؟

جواب: اگر مفسده نداشته باشد جایز است(2) ولی اگر مفسده هم نداشته باشد بهتر است ترک شود.(3)

سؤال: برخی از زنان برای خرید لباس زیر زنانه به مغازه هایی که فروشندگان آن مرد هستند مراجعه می کنند در حالی که مغازه های زنانه وجود دارد، آیا این کار جایز است؟

جواب: اگر مفسده داشته باشد جایز نیست(4) ولی اگر

1- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 24/10/1394.
2- استفتائات، آیت الله بهجت، ج 3، ص 184، س 3971؛ أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 305، س 1368؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، 11/8/1394. آیت الله شبیری زنجانی: فی نفسه جایز است؛ البته نحوه فروش آن نباید مفسده داشته باشد(استفتاء پیامکی از دفتر؛ کد استفتاء: 23333؛ 11/8/1394) آیت الله صافی گلپایگانی: اگر قصد لذتی نباشد، اشکال ندارد.(استفتاء پیامکی از دفتر، 12/8/1394)
3- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله مکارم، 11/8/1394.
4- استفتائات، آیت الله بهجت، ج 3، ص 184، س 3971؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 23365)؛ آیت الله نوری همدانی؛ آیت الله مکارم، 12/8/1394.

مفسده هم نداشته باشد بهتر است ترک شود.(1)

در بعضی از مناطق، در خیابان و در معرض دید همگان، لباس زیر زنان و مردان به فروش می رسد در حالیکه این کار قطعاً شهوت افراد را تحریک می کند و جامعه را به فساد و تباهی می کشاند، مأموران اماکن هم با این افراد کاری ندارند و با آنها برخورد جدّی نمی کنند.

استفتاء

سؤال: آیا فروش لباس زیر زنانه در معابر عمومی و خیابان ها که در معرض دید همگان قرار دارند جایز است؟

جواب: اگر بر خلاف قانون(2) و مفسده انگیز باشد(3) اشکال دارد و در غیر این صورت هم بهتر است از این کار اجتناب

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 23365)؛ آیت الله مکارم، 12/8/1394.
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 12/10/1394. آیت الله شبیری زنجانی: اگر در این زمینه قانونی وچود دارد باید بنابر احتیاط رعایت شود.(استفتاء پیامکی از دفتر، کد استفتاء: 25527، 12/10/1394)
3- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله نوری همدانی؛ آیت الله شبیری زنجانی، (کد استفتاء: 25527)، 12/10/1394.

شود.(1)

آسیب های فروش لباس زنانه توسط مردان

1. ارتباط همیشگی با زنان و دختران

اشاره

در جامعه امروزی ارتباطات بین افراد، مخصوصاً زن و مرد زیاد شده است و در بسیاری از موارد حریم بین آنها رعایت نمی شود و مشکلات فراوانی را به وجود می آورد.

از مهم ترین آفات و آسیب هایی که فروشندگان مرد را تهدید می کند این است که همیشه با زنان در ارتباط هستند و با آنها گفتگو می کنند و در خرید لباس به آنها مشورت و نظر می دهند و به صورت و بدن آنها نگاه می کنند تا بتوانند پیشنهادهای بهتری برای خرید لباس های زیباتر بدهند مثلا توصیه می کنند که برای شما لباس های اندامی و تنگ مناسب است و همین امور آنها را به گناه آلوده می کند.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله حدود ارتباط کلامی بین زنان و مردان را معلوم کرده و به مردان فرمودند: «گفت گوی زیاد و هم سخن شدن با زنان قلب را

1- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی، (کد استفتاء: 25527)، 12/10/1394.

می میراند».(1)فروشندگان محترم باید از سخنان غیر ضروری با مشتریان زن خودداری کنند. در کلامی دیگر زنان را از سخن گفتن غیر ضروری با مردان نامحرم نهی فرمودند.(2)

متأسفانه بعضی از خانم ها با پوشش های نامناسب و زننده برای خرید به فروشگاه ها مراجعه می کنند. گاهی نیز ممکن است همکار مردان فروشنده، زنان نامحرمی باشند که پوشش مناسبی ندارند؛ در این صورت، نگهداری چشم از نگاه به نامحرم سخت تر می شود؛ چون دایم در معرض دید است. وجود تصاویر مبتذل و مستهجن زنان برهنه و خوانندگان غربی که بر روی لباس های زنانه که در مغازه های لباس فروشی وجود دارد، شخص را در معرض دیدن همیشگی این تصاویر قرار می دهد، در تمام این موارد به مراقبت بیشتری نیاز است.

استفتاء

سؤال: آیا فروش لباس هایی که تصاویر زنان مبتذل بر روی آن ها چاپ شده جایز است؟

1- خصال، صدوق، ج 1، ص 228، ح 65.
2- أمالی، صدوق، ص 423.

جواب: فروش این گونه از لباس ها جایز نبوده و درآمد آن حلال نیست و فروشنده اگر می تواند باید آن را محو کنند.(1)

سزاوار است مردان برای حفظ دین خود از کار کردن در این محیط ها خودداری کنند و از خدای متعال بخواهند که روزی حلال آنها را در کار دیگری قرار دهد زیرا خدای سبحان فراهم کردن روزی افراد مومن را ضمانت کرده است: «وَ مَنْ یَتَّقِ اللَّهَ یَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجاً * وَ یَرْزُقْهُ مِنْ حَیْثُ لا یَحْتَسِب؛ و هر کس تقوای الهی پیشه کند، خداوند راه نجاتی برای او فراهم می کند. و او را از جایی که گمان ندارد، روزی می دهد».(2)

فروشندگان مرد با دیدن زنان بی حجاب و تصاویر مبتذل و مستهجن که بر روی لباس ها یا کاور آنها وجود دارد تصویری در ذهنشان نقش می بندد زیرا که چشم راه ورودی قلب و ذهن است «الْعَیْنُ بَرِیدُ الْقَلْب»(3)

1- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات؛ استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله سیستانی، آیت الله نوری همدانی، 4/12/1394.
2- طلاق/2، 3.
3- امام علی علیه السلام فرمودند: «نگاه، پیک قلب است». (عیون الحکم و المواعظ، لیثی، ص 38)

و چه بسیار افرادی که به وسیله چشم خود بذر شهوت را در دل خود می کارند؛ اما برای همیشه حسرت آن بر دلشان نشسته و هیچ گاه به آرزوی خود نرسیده اند «النَّظَرُ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ مَسْمُومٌ وَ كَمْ مِنْ نَظْرَةٍ أَوْرَثَتْ حَسْرَةً طَوِيلَةً»(1) و در نتیجه آسایش از زندگی آنها رخت بر می بندد چونکه پیوسته فکر و ذهنشان مشغول آنچه دیده است، می باشد(2) پس سزاوار است فروشندگان محترم چشم خود را از نامحرم بپوشانند، که برای خود آنها بهتر است(3) و

باعث راحتی قلب(4) آنان می شود و حتی به مقاماتی می رسند که کمتر کسی به آن رسیده است(5) و از عبادت، لذتی وصف نشدنی می برند.(6)

1- امام صادق علیه السلام فرمودند: نگاه (حرام) تیری از تیرهای مسموم شیطان است. چه بسیار نگاهی که حسرتی طولانی را برجای می گذارد». (کافی، ج 5، ص 559، ح 12)
2- امام علی علیه السلام فرمودند: «مَنْ أَطْلَقَ نَاظِرَهُ أَتْعَبَ خَاطِرَهُ». (جامع الأخبار، شعیری، ص 93)
3- قُلْ لِلْمُؤْمِنينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصارِهِمْ ... ذلِکَ أَزْکی لَهُمْ ...(نور/ 30)
4- غرر الحکم و درر الکلم، آمدی، ص 663، ح 1467.
5- مصباح الشریعه، ترجمه مصطفوی، ص 174.
6- مستدرک الوسائل، نوری، ج 14، ص 270، ح 16686.

مسئله: اگر زنان مسلمان حجاب کامل شرعی(1) خود را رعایت کرده باشند و در گردی صورت و مچ دست تا انگشتان آنان زینتی نباشد(2)، مردان می توانند بدون قصد لذت و ریبه(3) به صورت و مچ دست تا انگشتان نگاه کنند.(4)

مسئله: نگاه کردن مردان به مواضع زینت شده زنان جایز نیست.(5)

مسئله: نگاه کردن مردان به غیر از گردی صورت و مچ دست تا انگشتان زنان (مانند کف پا، روی پا، پاشنه پا، ساق پا و ...) جایز نیست.(6)

1- بر زن واجب است تمام بدن خود را از نظر نامحرم بپوشاند، ولی پوشاندن وجه و کفّین لازم نیست مگر آنکه مفسده ای بر آن مترتّب باشد. (استفتائات، امام خمینی، ج 3، ص 251، س 17).
2- همان، ص 256، س 32.
3- ریبه؛ یعنی خوف وقوع در عمل حرام مثل استمناء و زنا می باشد. (آیت الله سیستانی: www.sistani.org)
4- توضیح المسائل، امام خمینی، م 2309.
5- : استفتائات، امام خمینی، ج 3، ص 256، س 32؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 162، س5148؛ استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 2، ص 363، س1506؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله نوری همدانی، 30/9/1393؛ آیت الله خامنه ای، آیت الله شبیری زنجانی، 4/10/1393.
6- منهاج الصالحین، آیت الله سیستانی، ج 3، ص 12، م 14؛ توضیح المسائل، امام خمینی، م 2309.

مسئله: اگر مردی بترسد، در صورتی که به نامحرم نگاه کند، به گناه می افتد، نباید به او نگاه کند.(1)

مسئله: آن چیزی که حرام است «نگاه کردن» است، نه «نگاه افتادن»، لذا آنچه را که انسان به طور اتفاقی در بازار، اماکن عمومی، محل کار و... می بیند، اشکال ندارد؛ ولی باید بلافاصله نگاه را برگرداند تا حکم «نگاه کردن» پیدا نکند.(2)

مسئله: هر کس که نگاه کردن به او جایز نیست، دیدن او از پشت شیشه یا در آینه و یا آب صاف و یا هر چیز دیگری که عکس او را منعکس می کند نیز جایز نیست. (3)

مسئله: نگاه کردن به مواضعی از بدن زنان غیر مسلمان (چه اهل کتاب و چه کفار) که به طور معمول نمی پوشانند

1- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 510، م 2309؛ توضیح المسائل، آیت الله وحید خراسانی، ص 503، م 2497؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 400، م 2080.
2- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، 24/11/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی (کد استفتاء: 27021)، 26/11/1394؛ با استفاده از جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 2، ص170، س 1703.
3- : با استفاده از توضیح المسائل، آیت الله سیستانی، م 2454.

چنان چه خوف از گناه نباشد و بدون قصد لذت و ریبه باشد اشکال ندارد(1) لکن بنابر احتیاط واجب، مردان نمی توانند به مواضعی که معمولاً آنها می پوشانند، نگاه کنند.(2)

2. دیدن همیشگی لباس های محرک و مهیج زنانه

در مغازه ها و فروشگاه هایی که مخصوص فروش پوشاک زنانه است لباس هایی وجود دارد که بیشتر مردان با دیدن آنها تحریک می شوند در حالیکه فروشندگان مرد همیشه این لباس های خاص زنانه را در قفسه ها و یا در تن مانکن هایی که در مغازه هستند می بینند (که البته تأثیر آن بیشتر می شود) و دائماً در معرض آلوده شدن به گناه هستند پس باید بیشتر مواظب خود باشند و از کارهایی که زمینه تحریک ذهنی و جنسی آنها را فراهم می کند ،اجتناب کنند.

1- توضیح المسائل، امام خمینی، 510، م 2310؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 168، س 5177؛ توضیح المسائل آیت الله شبیری زنجانی، ص 526، م 2443؛ استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 1، ص 238، س 836؛ جامع الاحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 2، ص 94، س 1493.
2- تحریر الوسیله، امام خمینی، ج 2، ص 244، م 27؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 168، س 5177؛ توضیح المسائل آیت الله شبیری زنجانی، ص 526، م 2443.

3. لمس بدن زنان

اشاره

یکی از آسیب هایی که مردان فروشنده را تهدید می کند این است که امکان دارد در حال رد و بدل کردن پول و لباس، دستان فروشنده و خریدار با هم تماس پیدا کند که اگر عمدی باشد حرام است؛ اما اگر به صورت ناخواسته و بدون قصد لذت باشد؛ اشکال ندارد؛ ولی افراد باید دقت داشته باشند که هنگام گرفتن پول از مشتری یا تحویل جنس به او تا تماس بدنی با نامحرم محقق نشود.

استفتاء

سؤال: برخی از شغل ها به اقتضای نوع کار، در آن تماس بدنی با نامحرم صورت می گیرد، {مثل گرفتن پول از مشتری، تحویل جنس و . چنین تماس هایی چه حکمی دارد؟

جواب: اگر عمدی باشد جایز نیست.(1)

4. خلوت با نامحرم در محیط کار

اشاره

یکی از لغزشگاه های شایع برای تمام اصناف، برخورد یا خلوت کردن با نامحرمان است؛ چون طبق روایات شیطان در این موقع حضور پر رنگ تری پیدا کرده، شروع به وسوسه می کند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند:

1- با استفاده از استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 199، س 5307؛ استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 2، ص350، س 1027، با کمی تغییر.

«هرگاه مردی با زن نامحرم خلوت کند، حتماً شیطان به عنوان سومین نفر در آنجا حاضر می شود.» (1)

حکم فقهی

مسئله: اگر مرد و زن نامحرم در محل خلوتی باشند که کسی آنجا نباشد و دیگری نیز نتواند وارد شود؛ چنانچه بترسند که به حرام بیفتند، باید از آنجا بیرون بروند و ماندن آنها در آن مکان حرام است.(2)

پس اگر افرادی به خاطر شرایط شغلی مجبورند با نامحرم در یک اتاق باشند، حتی الامکان درب اتاق را باز بگذارند تا از وسوسه های شیطانی در امان بمانند.

فروش لباس زنانه توسط زنان

اشاره

چقدر زیباست که زنان مومن به فروشگاه هایی مراجعه کنند که فروشندگان و مسئولین آنها زنان هستند زیرا با این کار، می توانند راحت تر لباس های خویش را خرید کرده و از سخن گفتن با نامحرم و هر گونه گناه و آلودگی در امان بمانند

1- لَا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ فَمَا مِنْ رَجُلٍ خَلَا بِامْرَأَةٍ إِلَّا كَانَ الشَّيْطَانُ ثَالِثَهُمَا(دعائم الإسلام، ابن حیون، ج 2، ص 214، ح 788).
2- آیت الله خامنه ای: www.leader.ir؛ توضیح المسائل، امام خمینی، ص 512، م 2321؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 157، م 814؛ رساله احکام بانوان، آیت الله تبریزی، ص90، م 390.

و هم زمینه سلامت جامعه را فراهم کنند.

دولت باید زمینه ای را فراهم کند که زنان بتوانند بهترین و زیباترین لباس های خود را از مغازه ها و فروشگاه های مخصوص بانوان تهیه کنند و با هر گونه کاری که امنیت اخلاقی زنان و جامعه را تهدید می کند با شدت برخورد کند و حتی الامکان از کار کردن مردان در این محیط ها جلوگیری کند.

استفتاء

سؤال: آیا کار کردن زنان در فروشگاه های لباس زنانه جایز است؟

جواب: اگر موازین و آداب اسلامی را رعایت کند اشکال ندارد، ولی اگر برای دادن پروانه تجاری یا اجازه کار از طرف ادارات و نهادهای مسئول بخاطر رعایت مصالح عمومی برای بعضی از مشاغل شرایط خاصی وضع شده باشد باید مراعات شود.(1)

بر روی شیشه بیشتر مغازه های فروش لباس زنانه جملاتی (مانند انواع لباس زیر، لباس شب و ...) نوشته شده است که غالباً مشتریان و عابرین پیاده را تحریک می کند؛ لذا سزاوار است فروشندگان متدین به آن جملات

1- أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 305، س 1370.

تحریک کننده جملات «انواع لباس زنانه – انواع لباس مردانه» را بر روی شیشه مغازه بنویسند.

استفتاء

سؤال: برخی از مغازه های فروش لباس زنانه و مردانه برای جلب مشتری و اطلاع رسانی، جملاتی مانند «فروش انواع لباس زیر، شلوار ساپورت، لباس شب و ...» را بر روی شیشه مغازه می نویسند، آیا اینکار جایز است؟

جواب: حرام نیست(1) ولی اگر مفسده داشته باشد جایز نیست.(2)

مسئولان مغازه ها و فروشگاه های پوشاک زنانه باید از ورود آقایان به این مکان ها جلوگیری کنند تا خانم ها بتوانند به راحتی پوشاک مورد نیاز خود را تهیه کنند.

در برخی از فروشگاه های بزرگ پوشاک، لباس مردانه و زنانه با هم فروخته می شود در اینصورت سزاوار است محل فروش لباس زنان از مردان جدا باشد و از قرار دادن لباس های زیر در محل دید مردان خودداری کنند.

1- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله سیستانی، 8/9/1394.
2- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله نوری همدانی، آیت الله مکارم، 8/9/1394؛ آیت الله خامنه ای، 9/9/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 24365)، 10/9/1394.

مسأله: فروش هر لباسی(1) که پوشیدن آن در مقابل نامحرم حرام است اگر به قصد این باشد که زنان خریدار از آنها در برابر نامحرم استفاده کنند، حرام است.(2)

سؤال: فروش پوشاک زنانه ای که بعضی از اندام های زنان را همچون قسمت بالای سینه و یا دست ها و یا ران و ساق پا را نمی پوشاند و غالبا در مجالس و یا منزل از آن استفاده می شود و فروشنده احتمال می دهد خریدار آن را در حضور نامحرم نیز استفاده خواهد کرد چه حکمی دارد؟

جواب: برای فروشنده اشکال ندارد ولی خریدار باید مراقب جنبه های شرعی باشد.(3)

سؤال: آیا فروختن یا کرایه دادن لباس عروس جایز است؟

جواب: اگر مُهیِّج و مفسده انگیز باشد جایز نیست.(4)

سؤال: آیا خرید و فروش و نگهداری مجلّات لباس های

1- مانند لباس های نازک، تنگ و چسبان و ... .
2- أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 305، س 1369؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج 3، ص 184، س 3970.
3- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات.
4- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله نوری همدانی، 16/9/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 24628)، 17/9/1394. آیت الله سیستانی و آیت الله صافی گلپایگانی: فی نفسه جایز است.(استفتاء پیامکی از دفاتر، 16/9/1394؛ 22/9/1394)

زنانه که عکس زنان خارجی در آنها وجود دارد و برای انتخاب لباس به کار می روند، جایز است؟

جواب: اگر مُحرِّک، مُهیِّج و مفسده دار باشد، اشکال دارد.(1)

1- أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 264، س 1208.

ص: 94

فصل ششم: مسائل متفرقه فروش لباس

شیوه های جذب مشتری

اشاره

فروشندگان برای جذب مشتری از روش هایی استفاده می کنند که آنها را از منظر فقه بررسی می کنیم:

1. تبلیغ کالای خاص

اشاره

یکی از شیوه های رایج در جذب مشتری برای خرید بیشتر، این است که فروشنده از اجناس خود تعریف کند؛ اما باید دقت داشت که این تعریف کردن ها به اندازه ای نباشد که دقت مشتری در انتخاب جنس بهتر، پایین بیاید. شاید به همین دلیل

باشد که گفته اند: «تعریف از جنس، کراهت دارد».(1)

استفتاء

سؤال: اگر تعریف و تشویق فروشنده موجب شود دقت مشتری در خرید کالا کم شود؛ ولی بعد از خرید بفهمد که جنس خوبی را نخریده است، آیا می تواند معامله را به هم بزند؟

جواب: اگر تعریف و تشویق فروشنده به گونه ای باشد که مشتری فریب خورده باشد، خریدار می تواند معامله را به هم بزند.(2)

2. جایزه دادن

اشاره

سزاوار است فروشندگان محترم برای خرید کالاهای داخلی با کیفیت بالا، جوایزی را در نظر بگیرند که هم در فروش بیشتر خودشان مفید است و هم در اقتصاد کشور نقش به سزایی دارد.

فروشندگان می توانند از لباس های ایرانی و محصولات فرهنگی مانند کتاب، سی دی های دینی و آموزش به عنوان هدیه یا جوایز خرید لباس استفاده کنند و علاوه بر جذب

1- ترجمه تحریر الوسیله، امام خمینی، ج 2، ص 357، م 22.
2- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای، آیت الله مکارم، 28/2/1393.

مشتری بیشتر به ترویج فرهنگ غنی اسلامی ایرانی کمک کنند.

استفتاء

سؤال: برخی از فروشگاه ها و مغازه های فروش لباس برای جذب مشتری در برابر خرید لباس بیشتر، جوایزی را به خریدار اهدا می کنند مثلا در قبال خرید چهار روسری، یک روسری را هدیه می دهند آیا این کار جایز است؟

جواب: جایز است.(1)

3. استفاده از نور پردازی زیاد

بعضی از فروشندگان لباس و پوشاک برای جذب مشتری، لامپ های متعددی را روشن می کنند؛ این کار گرچه موجب جلب مشتری بیشتر می شود؛ ولی از سوی دیگر با مصرف زیاد برق به اقتصاد کشور ضرر می زنند.

پس فروشندگان محترم سزاوار است از لامپ های کم مصرف استفاده نموده تا عمل آنها مصداق اسراف حرام نگردد(2) و موجب بی برکتی درآمد نشود.

فروشندگان باید توجه کنند که نورپردازی های زیاد داخل مغازه و ویترین موجب زیبایی کاذب لباس ها نشود و

1- همان، 31/2/1393.
2- استفتائات، امام خمینی، ج 3، ص 49، س 34.

مشتری را به اشتباه نیندازد.

4. تبلیغ کالاهای خارجی

اشاره

متأسفانه بعضی از فروشندگان برای فروش کالاهای خود، محصولاتی خارجیراتعریف وتبلیغ و کالاهای داخلی را فاقد کیفیت لازم معرفی می کنند که با این کار موجب ضرربه اقتصاد جامعه می شود.

استفتاء

سؤال: آیا تبلیغ کالاهای خارجی جایز است؟

جواب: اگر مخالف قانون باشد و موجب ضرر و زیان به مسلمین شود، جایز نیست.(1)

کمترین ضرری که تبلیغ محصولات خارجی وارد می کند این است که تولید کنندگان داخلی را از ادامه کار دلسرد نموده و بازار فروش آنها را تحت الشعاع خود قرار می دهد.

5. تخفیف دادن

اشاره

یکی از راه های جذب مشتری بیشتر تخفیف دادن در فروش است ولی برخی از فروشندگان قیمت لباس های خود را بالا می برند و زمانی که مشتری درخواست تخفیف می کند

1- همان؛ استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله خامنه ای، 4/3/1393.

از قیمت آن کم می کنند و همین امر موجب می شود مشتری خیال کند این فروشگاه تخفیف می دهد.بدیهی است این کار دربرخی ازموارد مصداق «گران فروشی» ودرشکل ضعیف آن «بی انصافی » درمعامله است .

استفتاء

سؤال: برخی از فروشندگان، قیمت جنس را کمی بالاتر می برند تا چنانچه مشتری درخواست تخفیف کرد، آن مقدار را کم کنند، آیا این کار جایز است؟

جواب: فی حدّ نفسه جایز است، هر چند کراهت دارد.(1)

لباس های دزدی

مسأله: خریدن لباسی که از راه دزدی به دست آمده است، باطل و تصرف در آن حرام است و اگر کسی آن را بخرد، باید به صاحب اصلی آن برگرداند.(2)

لباس فرقه های انحرافی

اشاره

فروشندگان لباس باید از تبلیغ و ترویج لباس هایی که مخصوص فرقه های انحرافی است خودداری کنند و برای مقابله با این گروه های منحرف به افرادی که این گونه

1- استفتائات، آیت الله بهجت، ج 3، ص 253، س 4204.
2- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 424، م 1962؛ توضیح المسائل، آیت الله بهجت، ص 318، م 1627.

لباس ها را می فروشند تذکر و در صورت لازم به مسئولان اطلاع دهند تا با آن ها برخورد قانونی انجام بدهند.

استفتاء

سؤال: آیا تبلیغ و فروختن لباس هایی که دارای علائم و آرم فرقه های انحرافی (مانند شیطان پرستان) هستند جایز است؟

جواب: اگر موجب ترویج فرهنگ غربی و ضد اسلام(1)یا تأیید باطل یا هتک حرمت مومن شود(2) جایز نیست.(3)

لباس سفید و سیاه

سؤال: با توجه به اینکه پوشیدن لباس سفید مستحب است، آیا فروش آن هم مستحب است؟

جواب: مستحب نیست.(4)

1- آیت الله خامنه ای: farsi.khamenei.ir، رساله آموزشی، ج 2، پوشش و نگاه کردن.
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25479)، 13/10/1394.
3- آیت الله مکارم: www. makarem.ir، احکام شرعی، استفتائات، خرید و فروش حرام؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله نوری همدانی، 10/10/1394؛ آیت الله صافی گلپایگانی، 12/10/1394.
4- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، 29/7/1394؛ آیت الله خامنه ای، 4/8/1394. آیت الله شبیری زنجانی: ترویج امر مستحب، ذاتاً مستحب است ولی فروش لباس سفید، حکم خاصی ندارد.(استفتاء پیامکی از دفتر، کد استفتاء: 22940، 1/8/1394)

سؤال: آیا فروش لباس سیاه کراهت دارد؟

جواب: کراهت ندارد.(1)

لباس های مخصوص زن و شوهر

سؤال: آیا تولید و فروش لباس های محرک و مهیج که مخصوص خلوت زن و شوهر است (به قصد لذت بیشتر بردن زوجین) جایز می باشد؟

جواب: اگر برای فروشنده و خریدار مفسده ای نداشته باشند جایز است.(2)

سزاوارفروشندگان محترم از قرار دادان این گونه لباس ها در معرض دید همگان خودداری کنند و آنها را فقط به افراد متأهل بدهند زیرا ممکن است ازاین طریق زمینه انحراف مشتریان را فراهم گردد.

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، آیت الله نوری همدانی، آیت الله مکارم، 29/7/1394؛ آیت الله صافی گلپایگانی، 30/7/1394؛ آیت الله خامنه ای، 4/8/1394. آیت الله شبیری زنجانی: ترویج امر مکروه، ذاتاً مکروه است ولی فروش لباس سیاه، حکم خاصی ندارد. (استفتاء پیامکی از دفتر، کد استفتاء: 22940، 1/8/1394)
2- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی (کد استفتاء: 23181)؛ آیت الله نوری همدانی، 6/8/1394.

تبلیغات اینترنتی پوشاک

اشاره

یکی از راه های فروش بیشتر پوشاک و لباس، تبلیغ انواع لباس از طریق اینترنت می باشد. سزاوار است فروشندگان مومن، از نشان دادن لباس های زیر و پوشاک محرک در صفحات اینترنتی خودداری کنند و خود را در گناه و آلودگی افراد شریک نکنند؛ زیرا ممکن است اشخاصی که با اینترنت کار می کنند با دیدن این گونه لباس ها تحریک شده و به معصیت گرفتار شوند.

تبلیغ لباس های گران قیمت خارجی و داخلی

سؤال: برخی از فروشندگان لباس، مشتریان خود را به خریدن لباس های گران قیمت و تجملی تشویق می کنند، آیا اگر این کار موجب تجمل گرایی و دور شدن از فرهنگ ساده زیستی شود جایز است؟

جواب: اشکال ندارد(1) ولی سزاوار است به جای تشویق به خریدن لباس های گران قیمت به ساده زیستی توصیه شود.(2)

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25333)؛ آیت الله صافی گلپایگانی، 6/10/1394.
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25333)، 6/10/1394. آیت الله نوری همدانی: سزاوار است مومن به فرهنگ تجمل گرایی تمایل نداشته باشد (استفتاء پیامکی از دفتر، 6/10/1394)

فروش لباس ایرانی با مارک خارجی

اشاره

برخی از لباس های مارک دار در اصل ایرانی هستند؛ ولی بعضی از تولیدی ها و فروشندگان برای فروش بیشتر و جذب مشتری مارک های خارجی را به آنها می چسبانند و به عنوان لباس خارجی مارک دار به فروش می رسانند ؛در حالی که این کار به تولید و صنعت داخلی پوشاک و لباس ضرر می زند که خود گناهی بس بزرگ است.

فروشندگان و تولیدی های محترم می توانند با تبلیغ لباس با کیفیت ایرانی به طراحان و تولید کنندگان داخلی لباس کمک و مردم را به استفاده از پوشش اسلامی ایرانی تشویق کنند.

مارک ها و برندهای معتبر لباس در ابتدا این جایگاه را نداشته اند بلکه به مرور زمان با استفاده از آنها به این مرحله رسیده اند و ما می توانیم با بالا بردن کیفیت، تنوع و ماندگاری لباس،برای کلاهای ایرانی هم «برند» تولید کنیم مردم را به سمت خرید لباس ایرانی هدایت کنیم.

باید بپذیریم که بسیاری از پوشاک و لباس های ایرانی از کیفیت و تنوع خوبی برخوردار هستند؛ ولی به دلایلی مورد تبلیغ و استفاده مردم کشور قرار نمی گیرند و این به ضرر

صنعت پوشاک است.

استفتاء

سؤال: برخی از تولید کنندگان و فروشندگان داخلی لباس، برای فروش بیشتر، لباس های خود را به عنوان پوشاک خارجی با مارک های معتبر خارجی به فروش می رسانند و خریدار هم به این عنوان که این لباس ها مارک دار و خارجی هستند، آنها را خریداری می کنند، آیا این کار جایز است؟

جواب: هر نوع تقلبی، حرام است(1) {و این کار هم تقلب است} و باید از آن اجتناب شود(2) ولی اگر مشتری متوجه شد می تواند معامله را فسخ کند.(3)

استفاده از مانکن

سؤال: آیا استفاده از مانکن هایی که برجستگی های بدن زنان و مردان را نشان می دهد، جایز است؟

جواب: اگر تحریک کننده، مهیج و مفسده دار باشد(4) و

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، 25/9/1394؛ آیت الله صافی گلپایگانی، 26/9/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25023)، 27/9/1394.
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 25/9/1394.
3- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله صافی گلپایگانی، 26/9/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25023)، 27/9/1394.
4- آیت الله مکارم: www. makarem.ir، استفتائات، احکام اصناف و مشاغل؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله نوری همدانی، 10/8/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی (کد استفتاء: 23302)، 11/8/1394.

فرهنگ بیگانه را ترویج و تبلیغ کند، حرام است.(1)

توصیه می شود فروشندگان پوشاک (مخصوصاً لباس های زنانه)، مانکن هایی که برجستگی بدن انسان را نشان می دهند در پشت شیشه مغازه و در معرض دید همگان قرار ندهند بلکه آنها را درون فروشگاه بگذارند تا موجب تحریک افرادی که از کنار مغازه عبور می کنند نشود.

برگزاری شوی لباس

اشاره

برگزاری جلسات «مدلینگ» یا «شوی لباس» به تولید و فروش لباس های اسلامی ایرانی کمک می کند؛ ولی مسئولین و برگزار کنندگان باید توجه داشته باشند از کارهایی که با دستورات اسلامی و قوانین مخالف است اجتناب کنند.برخی از این امور عبارت اند از:

· برگزاری به صورت اختلاط بین زن و مرد.

· نمایش دادن لباس هایی که با فرهنگ و دین تناسب ندارد.

1- آیت الله مکارم: www. makarem.ir، استفتائات، احکام اصناف و مشاغل. آیت الله صافی گلپایگانی: اشکال ندارد.(استفتاء پیامکی از دفتر، 10/8/1394)

· نشان دادن لباس هایی که فرهنگ غربی را ترویج می دهند.

· پوشیدن لباس های تنگ و بدن نما توسط دختران و زنان جوان که حاضرین در جلسه را تحریک و آن ها را به گناه آلوده می کند؛

· استفاده از دختران و زنانِ آرایش کرده که پوشش نامناسب و تحریک کننده دارند.

· استفاده افراد مدلینگ از حرکات و اعمالی(1) که سبب انحراف و تحریک مخاطبین می شود احتناب کنند.

استفتاء

سؤال: آیا برگزاری شوی لباس مختلط جایز است؟

جواب: اگر مستلزم مفسده هایی مانند حضور نامحرم باشد(2) یا شئونات اسلامی رعایت نشود جایز نیست.(3)

افرادی که به عنوان مدلینگ انتخاب می شوند؛ باید توجه داشته باشند که عکس های آنان در سایت ها

1- مثلا با ناز و کرشمه راه بروند یا در مقابل حاضرین خم و راست شوند.
2- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله نوری همدانی، 27/8/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 23915)، 30/8/1394؛ آیت الله جوادی آملی، 4/9/1394.
3- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله صافی گلپایگانی، 28/8/1394؛ آیت الله جوادی آملی، 4/9/1394.

بارگذاری می شود و در معرض دید همگان قرار می گیرد ،پس اگر پوشش نامناسب داشته باشند ،علاوه بر گناهی که انجام داده اند زمینه گناه و معصیت دیگران را فراهم کرده اند و تا زمانی که عکس این اشخاص در سایت ها وجود دارد برای آن ها گناه حساب می شود و در انحراف دیگران شریک هستند.

سوالات فقهی

سؤال: آیا گذاشتن عکس های شخصی خود، در اینترنت و شبکه های اجتماعی جایز است؟

جواب: اگر با پوشش مناسب و کامل باشد و مفسده ای نداشته باشد اشکال ندارد.(1)

سؤال: آیا گذاشتن عکس های دیگران در سایت ها و شبکه های اجتماعی که دارای پوشش لازم نیستند (خواه توسط خود شخص باشد یا دیگری) جایز است؟

جواب: جایز نیست.(2)

سؤال: آیا گذاشتن عکس های دیگران (در حالی که با پوشش لازم و شرعی گرفته شده است) در سایت ها و

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای، آیت الله نوری همدانی، آیت الله مکارم، 7/11/1393؛ آیت الله شبیری زنجانی، 20/11/1393.
2- همان.

شبکه های اجتماعی اشکال دارد؟

جواب: اگر بدون اجازه باشد(1) و موجب آشکار شدن عیب و ریختن آبروی شخص شود یا مفسده داشته باشد(2)، حرام است.

برخی از افراد به علاقه مندان مدلینگ شدن آموزش می دهند؛ ولی باید دقت داشته باشند که در آموزش دادن به زنان و مردان، نباید کار خلاف شرعی(3) انجام شود و گرنه کار و درآمد آنها حرام است.

لباس های مخصوص صنف های خاص

فروشندگان مومن باید از فروش لباس شغل های خاص (مانند لباس های نظامی و پزشکی) به افراد غیر نظامی و غیر پزشک خودداری کنند؛ زیرا افراد خلافکار به راحتی می توانند با پوشیدن این لباس ها از مردم اخاذی کرده و مردم را نسبت به نیروی انتظامی و پزشکان بدبین کنند.

سؤال: آیا فروش لباس های نظامی و پزشکی به افراد

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای، آیت الله نوری همدانی، آیت الله مکارم، 18/11/1393.
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 12087)، 18/11/1393.
3- نگاه به نامحرم، لمس بدن زنان و مردان، نمایش حرکات تحریک کننده و مفسده انگیز و ... .

غیر نظامی و غیر پزشک جایز است؟

جواب: اگر بر خلاف قانون بوده(1) و مفسده داشته باشد اشکال دارد.(2)

قانون مجازات استفاده از لباس نظامی

هر کس بدون مجوز و به صورت علنی لباس های رسمی مأموران نظامی یا انتظامی جمهوری اسلامی ایران یا نشان ها، مدال ها یا سایر امتیازات دولتی را بدون تغییر یا با تغییر جزئی که موجب اشتباه شود، مورد استفاده قرار دهد ؛در صورتی که عملاً و به موجب قانون دیگری مستلزم مجازات شدیدتری نباشد ،به حبس از سه ماه تا یک سال و یا جزای نقدی از یک میلیون و پانصد هزار ریال تا شش

میلیون ریال محکوم خواهد شد و در صورتی که از این عمل خود سوء استفاده کرده باشد، به هر دو مجازات محکوم خواهد شد.(3)

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، 23/10/1394؛ آیت الله صافی گلپایگانی، 24/10/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25916)، 25/10/1394؛ آیت الله خامنه ای، 30/10/1394.
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25916)، 25/10/1394.
3- rc.majlis.ir، قانون مجازات اسلامی، ماده 59.

· هر کس علنی و به صورت غیر مجاز لباس های رسمی یا متحد الشکل مأموران کشورهای بیگانه یا نشان ها یا مدال ها یا سایر امتیازات دولت های خارجی در ایران را مورد استفاده قرار دهد به شرط معامله متقابل و یا در صورتی که موجب اختلال در نظم عمومی گردد، مشمول مقررات ماده فوق است.(1)

پرو کردن لباس

اشاره

از اموری که در فروشگاه های لباس فروشی مطرح است، «پرو کردن»(2) می باشد. لازم است نکاتی را که اشاره می شود رعایت شود:

· اتاق «پرو» بزرگ باشد؛ به طوری که شخص به راحتی بتواند در آن لباس را بپوشد.

· در اتاق «پرو» به اندازه کافی آیینه وجود داشته باشد تا فرد بتواند با کمک آن در انتخاب بهتر موفق باشد.

· امنیت اتاق «پرو» خیلی مهم است. فروشندگان باید از هر جهت امنیت آن را تأمین کنند و از اتاق هایی که

1- همان، ماده 60.
2- شخص برای اینکه بفهمد لباسی که خریده از جهت اندازه و زیبایی برای او مناسب است یا نه، آن را در اتاق هایی می پوشد، به این کار «پرو کردن» می گویند.

درب آن پرده یا مانند آن است اجتناب کنند و درزهای اتاق را بپوشانند.

· اتاق در قسمتی از مغازه یا فروشگاه قرار بگیرد که با باز شدن درب آن، داخل اتاق معلوم نباشد.

· نور داخل اتاق پرو باید مناسب و کافی باشد؛ به طوری که در تشخیص شخص تأثیر منفی نگذارد ؛یعنی از لامپ هایی استفاده نشود که رنگ لباس را تغییر می دهد.

· خریداران تا جایی که ممکن است از پرو کردن لباس ها خودداری کنند؛ زیرا یک لباس را افراد مختلفی برای انتخاب و پرو کردن می پوشند و این نکته از جهت بهداشتی کار مناسبی نیست.

· به هیچ وجه اجازه پرو کردن لباس های زیر داده نشود.

فروش لباس دانش آموزی

سؤال: مدیر مدرسه ای هستم. از خیاط لباس فرد دانش آموز را به مبلغ 8000 هزار 500تومان خریده ام و به بچه ها 10000 تومان می فروشم. آیا می توانم این 1500 تومان را به عنوان حق الزحمه خود بردارم؟

جواب: در صورتی که شما بعنوان وکیل یا نماینده آنها، لباس ها را خریده اید چیزی نمی توانید اضافه بگیرید؛ ولی

اگر خودتان خریداری می کنید و به آنها می فروشید این مقدار تفاوت مانعی ندارد.(1)

ص: 112

1- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات.

اشاره

فصل هفتم: جنس ها و رنگ های توصیه شده در اسلام(1)

در این فصل به جنس ها و رنگ هایی که اسلام آن را تأیید و توصیه کرده است، پرداخته می شود. افراد با به کارگیری این نکات و استفاده از لباس هایی که توصیه شده است، سلامت و نشاط خود و جامعه را تأمین می کنند.

مطالب این فصل در دو قسمت تنظیم شده است:

قسمت اول: جنس های توصیه شده در اسلام

اشاره

جنس لباس دارای آثار گوناگونی بر سلامتی جسم و روح

1- ر.ک: مهذب الاحکام، سبزواری، ج 5، ص 367 تا 377.

انسان دارد و از نظر بهداشتی از اهمیت بسیاری برخوردار است چون به طور مستقیم با بدن تماس دارد و آثار سریع و دائمی به بار می آورد که به برخی اشاره می شود:

ألف: تولید و انتقال بار الکتریکی:

بعضی از لباس ها(1) از جنس خاصی تهیه می شوند که مولد و انتقال دهنده بار الکتریکی است. افزایش بار الکتریکی در بدن، موجب افزایش رفتار غیرارادی، عصبانیت و اضطراب درونی می شود. بنابراین هر جنسی که بار الکتریکی کمتری تولید کند، برای پوشش مناسب تر است. این نکته در پوشاندن سر ،بیشتر کاربرد دارد و خانم ها باید از جنسی به عنوان روسری استفاده کنند که دارای بار الکتریکی کمتری باشد. بعضی از لباس ها خودشان بار الکتریکی تولید نمی کنند ؛ولی عامل انتقال آن به بدن هستند و بارهای الکتریکی موجود در طبیعت را به بدن منتقل و بعضی از لباس ها رطوبت را به خود جذب می کنند و موجب تخلیه بار الکتریکی در بدن و درنتیجه سستی و بی حالی می شوند. پوشیدن لباس های پنبه ای به دلیل اینکه از الیاف طبیعی تهیه می شوند، در درجه اول قرار دارند و لباس های کتان در درجه بعدی.

1- مانند لباس های نایلونی ضخیم.

ب: قابلیت نفوذ پوشاک:

پوست بدن علاوه بر جذب اکسیژن، دفع کننده بعضی از سموم یا مواد زائد شیمیایی موجود در بدن می باشد و با عمل تعریق، مواد زاید بدن را خارج می کند. بعضی از لباس ها مانع رسیدن اکسیژن به پوست می شوند و تنفس پوستی کمتری انجام می شود و به میزان لازم رشد طبیعی صورت نمی گیرد.

ج: بازتاب و دفع تشعشعات درونی و بیرونی:

اشاره

بدن انسان باتوجه به فعالیت های جسمی حرارت فراوانی را تولید می کند، اگر لباس بتواند این حرارت و انرژی مازاد بر نیاز بدن را بطور مناسب دفع کند، مایه سلامتی و رفاه است و اگر نتواند این انرژی را دفع کند، به عنوان سم در بدن باقی می ماند و سلامتی انسان را به خطر می اندازد.(1)

در این قسمت روایات اهل بیت علیهم السلام درباره جنس لباس را مطرح می کنیم تا متوجه شویم علم روز همان توصیه های اسلام را با بیانی دیگر مطرح کرده است.

1- www. maarefquran.org، مقاله «لباس از نگاه قرآن و عترت»، ابراهیم کاملی، با کمی تغییرات.

1. لباس کتان و پنبه ای

اشاره

1. لباس کتان(1) و پنبه ای

امیرالمومنین علی علیه السلام فرمودند: «لباس پنبه ای بپوشید که لباس پیامبر و ما اهل بیت علیهم السلام می باشد».(2)

امام صادق علیه السلام فرمودند: «کتان از لباس پیامبران علیهم السلام است که گوشت را می رویاند».(3)

نیزاز آن حضرت آمده است: «پوشیدن لباس کتان، موجب چاقی و فربه شدن می شود».(4)

حکم فقهی

مسأله: پوشیدن لباس کتان و پبنه ای مستحب است.(5)

2. لباس پشمی

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند:

1- البته باید توجه شود که کتان، خالص باشد نه پوشاک کتان امروزی که با الیافی دیگری مخلوط شده اند.
2- کافی، ج 6، ص 446؛ ح 4.
3- . کافی، ج 6، ص 449، ح 1.
4- . محاسن، ج 2، ص 450، ح 363.
5- مهذب الاحکام، سبزواری، ج 5، ص 363؛ فرهنگ فقه مطابق مذهب اهل بیت علیهم السلام، ج 2، ص 284.

تا زنده هستم پنج چیز را ترک نمی کنم تا بعد از من سنت شود {و مسلمانان به آن عمل کنند}: پوشیدن لباس پشمی ، سوار شدن بر الاغ ، غذا خوردن با بندگان ، وصله کردن کفش با دست خودم و سلام کردن به کودکان.(1)

یکی از اصحاب(2) امام صادق علیه السلام می گوید به ایشان عرض کردم: مردم پوشیدن لباس پشمی را امری ناپسند می دانند. آن حضرت فرمود: چنین نیست؛ پدرم امام باقر و جدّم امام سجاد علیهماالسلام لباس پشمی می پوشیدند».(3)

3. لباس ضخیم

امام علی علیه السلام فرمودند: «عَلَیْکُمْ بِالصَّفِیقِ مِنَ الثِّیَابِ؛ بر شما باد پوشیدن لباس ضخیم».(4)

4. لباس نخی

بهتر است جنس پوشاک تابستانی نخی باشد؛ زیرا تهویه

1- خصال، ج 1، ص 271، ح 13.
2- ابن کثیر خزّاز.
3- کافی، ج 6، ص 450، ح 4.
4- خصال، ج 2، ص 623.

و تبخیر عرق بدن از پارچه های نخی بهتر انجام می شود.(1)

قسمت دوم: رنگ های توصیه شده

1. لباس سفید

اشاره

بهترین رنگی که اسلام برای لباس توصیه کرده ؛ رنگ سفید است. بنابر کلام نورانی امام باقر علیه السلام پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بیشتر اوقات لباس سفید می پوشید(2) و به مسلمانان هم توصیه می فرمودند: «لباس سفید بپوشید که پاکیزه ترین {لباس ها است} و اموات خود را با آن کفن کنید».(3)

آثار لباس سفید

اشاره

پوشیدن لباس سفید دارای آثار مفید زیادی است که به برخی از آنها اشاره می شود:

شادی آور

پوشاک سفید از عوامل مؤثر در ایجاد بهجت بوده و مفرح

1- www.salamatnews.com، مقاله «پوشاک مناسب برای مقابله با گرما»، 1/4/1392.
2- قرب الإسناد، ص152، ح 552.
3- کافی، ج 6، ص 445، ح 1.

و دلگشاست.(1)

مانع جذب آفتاب

در فصل تابستان باید لباس هایی را پوشید که در مقابل نور خورشید پوشش کافی ایجاد می کند. رنگ این لباس ها هم باید روشن باشد؛ چون لباس های روشن، نور خورشید را منعکس می کند و گرمای آفتاب جذب پارچه نمی شود.(2)

لباس سفید به دلیل این که کمتر از رنگ های دیگر نور جذب کرده و قسمت اعظم تشعشعات وارده از محیط و از جمله اشعه مادون قرمزِ موجود در نور آفتاب را که خاصیت گرمازایی دارد، منعکس ساخته و از خود دفع می کند وسیله طبیعی و سالمی در مبارزه با گرمای فصلی و منطقه ای است. (3)

اسلام پوشیدن لباس سفید را توصیه کرده؛ ولی امروزه پوشیدن آن برای زنان در مقابل نامحرمان ناپسند است؛ زیرا موجب جلب توجه دیگران و تحریک مردان می شود و

1- مجله پژوهش و حوزه، مقاله «پوشش های رنگی از منظر حدیث»، محمد اصغری نژاد، ش 12، 1381.
2- www.salamatnews.com، مقاله «پوشاک مناسب برای مقابله با گرما»، 1/4/1392.
3- مجله پژوهش و حوزه، مقاله «پوشش های رنگی از منظر حدیث»، محمد اصغری نژاد، ش 12، 1381.

ممکن است زمینه گناه دیگران را فراهم کنند. (1)

حکم فقهی

مسئله: پوشیدن لباس سفید در نماز(2) و غیر نماز مستحب است.(3)

2. لباس زرد

یکی از رنگ هایی که مورد استفاده اهل بیت علیهم السلام قرار می گرفته ، رنگ زرد است؛ امام باقر علیه السلام فرمودند: «رنگ زرد {رنگ مورد علاقه ماست }(4)و ما در منزل،

1- ر.ک: همان.
2- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 191، م 845؛ توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 146، م 234؛ توضیح المسائل، آیت الله سبحانی، ص 231، م 719؛ توضیح المسائل، آیت الله وحید خراسانی، ص 175، م 871؛ توضیح المسائل، آیت الله شبیری زنجانی، ص 190، م 873؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 153، م 790؛ احکام نوجوانان، آیت الله صافی گلپایگانی، ص 78، م 171.
3- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 24192)؛ آیت الله نوری همدانی؛ آیت الله جوادی آملی؛ 4/9/1394. آیت الله سیستانی: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله لباس سفید را برای مرد ترجیح می دادند. (www.sistani.org، سوال ها و جواب ها، لباس)
4- کافی، ج 6، ص 448، ح 10.

لباس زرد می پوشیم».(1)

زراره می گوید امام باقر علیه السلام را دیدم که لباس زرد پوشیده بود. امام فرمودند: «{چون} از قبیله قریش همسر گرفته ام؛ {لباس زرد پوشیده ام}».(2)

اگر پوشیدن رنگ زرد در زمان ما رنگ زننده و تحریک کننده ای برای زنان حساب شود؛ باید از پوشیدن آن در مقابل نامحرمان خودداری کنند.(3)

3. لباس سبز

اشاره

از رنگ های بسیار زیبا، سرور آور و بهجت انگیز، رنگ سبز است که مورد علاقه اهل بیت علیهم السلام بوده و پوشیدن آن توصیه شده است؛ امام باقر علیه السلام فرمودند: «پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله لباس سبز رنگ می پوشیدند».(4)

استفتاء

سؤال: آیا پوشیدن لباس سبز، مستحب است؟

1- همان، ح 9.
2- همان، ص 447، ح 3.
3- مجله پژوهش و حوزه، مقاله «پوشش های رنگی از منظر حدیث»، محمد اصغری نژاد، ش 12، 1381.
4- کافی، ج 6، ص441، ح 2.

جواب: رنگ سبز مورد پسند پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بوده است. (1)

ص: 122

1- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 24192)، 4/9/1394.

فصل هشتم: جنس ها و رنگ های نهی شده در اسلام

اشاره

بر اساس مطالب گذشته اهل بیت علیهم السلام برخی از جنس ها و رنگ ها را برای لباس توصیه کرده اند؛ متقابلاًپوشیدن بعضی از لباس ها را نهی کرده اند که در دو قسمت مطرح می کنیم.

قسمت اول: لباس های مکروه و ناپسند

اشاره

اسلام، پوشیدن برخی از لباس ها را ناپسند می داند و توصیه می کند از آن ها استفاده نشود؛ ولی اگر کسی از آن ها استفاده کند،مرتکب کار حرامی نشده است.

1. لباس سیاه

اشاره

بر خلاف لباس سفید که موجب سرور و شادی می شود، لباس سیاه زمینه غمگین شدن و افسردگی را فراهم می کند. امام علی علیه السلام فرمودند: «لباس سیاه نپوشید؛ چرا که آن، لباس فرعون بوده است».(1)

البته بعضی از پوشش های مشکی از نظر اسلام به دلیل رعایت مصالحی تأیید و حتی به پوشیدن آن توصیه شده است. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله پوشیدن لباس سیاه را ناپسند می دانستند، مگر در سه چیز: کفش ، عمامه و عباء.(2)

به گفته مراجع تقلید، چادر مشکی هم به عباء ملحق می شود و پوشیدن چادرمشکلی کراهتی ندارد بلکه برای زنان رنگ سنگین و مناسبی است؛ البته معنای این کلام آن نیست که همه لباس های زنان، سیاه باشد؛ بلکه زنان می توانند از رنگ های روشن هم استفاده کنند، به شرط اینکه در مقابل نامحرمان تحریک کننده و زننده نباشد.

پوشیدن لباس سیاه در عزای اهل بیت علیهم السلام مکروه و ناپسند نیست، بلکه امری مطلوب است؛ زیرا اشخاص

1- من لا یحضره الفقیه، ج 1، ص 252، ح 767.
2- کافی، ج 6، ص 449، ح 1.

با پوشیدن لباس مشکی به همگان می فهمانند که در مصیبتی که به بزرگان دین وارد شده است، غمگین و ناراحت هستند و این پوشش، نوعی اعتراض عملی به ظلم حساب می شود.

آیت الله فاضل لنکرانی درباره اهمیت پوشیدن لباس سیاه برای عزای اهل بیت علیهم السلام فرمودند: «بزرگانی چون مرحوم آیه اللّه بروجردی قدس سرّه در روز عاشورا از قبای سیاه استفاده می کردند {که نشان از مطلوب بودن پوشیدن لباس سیاه در عزا و مصیبت اهل بیت علیهم السلام می باشد }».(1)

سوالات فقهی

سؤال: آیا پوشیدن چادر و عبای مشکی برای زنان و مردان کراهت دارد؟

جواب: کراهت ندارد.(2)

سؤال: آیا پوشیدن پیراهن مشکی در عزای امام حسین علیه السلام و بقیه اهل بیت علیهم السلام استحباب دارد؟

جواب: در مواردی که شعار مذهب است کراهت ندارد(3) بلکه مستحب است(4)، و در غیر آن کراهت پوشیدن

1- جامع المسائل، ج 1، ص 581، س 2171.
2- استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 2، ص 77، س 152؛ استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 1، ص 361، س 1617.
3- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات.
4- همان؛ آیت الله خامنه ای: www.leader.ir، استفتائات جدید؛ جامع المسائل، آیت الله فاضل، ج 1، ص 581، س 2171؛ استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 1، ص 452، س 1993؛ جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 2، ص 130، س 1590.

لباس مشکی ثابت نیست.(1)

سؤال: آیا پوشیدن لباس سیاه در عزا و مصیبت اموات، کراهت دارد؟

جواب: کراهت پوشیدن لباس سیاه ثابت نیست.(2)

سؤال: آیا پوشیدن لباس سفید بر روی لباس سیاه، کراهت آن را رفع می کند؟

جواب: کراهت رفع نمی شود.(3)

مسئله: پوشیدن لباس سیاه در نماز کراهت دارد(4) ولی نماز خواندن با لباس سیاهی که برای عزای اهل بیت علیهم السلام

1- آیت الله شبیری زنجانی: www. zanjani.net، استفتائات، س 284؛ آیت الله سیستانی: www.sistani.org، سوال ها و جواب ها، لباس؛ استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 2، ص 371، س 1544.
2- استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 2، ص 371، س 1543؛ آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات.
3- استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 1، ص 507، س 2226.
4- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 192، م 846؛ توضیح المسائل، آیت الله شبیری زنجانی، ص 190، م 874؛ احکام نوجوانان، آیت الله صافی گلپایگانی، ص 78،، م 172؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 153، م 791؛ توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 146، م 235؛ جامع المسائل، آیت الله بهجت، ج 1، ص 323؛

پوشیده شده است کراهت ندارد. (1)

2. لباس قرمز

اشاره

رنگ قرمز یکی از رنگ های مکروه است. امام صادق علیه السلام فرمودند: «پوشیدن لباس قرمز کراهت دارد».(2)

استفتاء

سؤال: آیا پوشیدن لباس قرمز کراهت دارد؟

جواب: کراهت دارد.(3)

یکی از اصحاب امام حسن عسکری علیه السلام درنامه ای به آن حضرت پرسیده بود:شیعیان ما با لباس قرمز نماز نمی خوانند آیا نماز خواندن با لباس قرمز جایز است؟. حضرت

1- جامع المسائل، آیت الله فاضل، ج 1، ص 581، س 2172؛ جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 2، ص 130، س 1591.
2- کافی، ج 6، ص 447، ح 5.
3- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 24192)، 4/9/1394؛ آیت الله نوری همدانی، 18/9/1394. آیت الله سیستانی: کراهت ندارد.(استفتاء پیامکی از دفتر، 17/9/1394) آیت الله مکارم: استفاده از رنگ های تند و زینتی برای زنان جایز نیست. برای مردان اگر مفسده ای نداشته باشد اشکال ندارد.(استفتاء پیامکی از دفتر، 17/9/1394)

فرمودند: «اشکال ندارد».(1)

پوشیدن لباس قرمز گرچه کراهت دارد ؛ در عروسی و برای دل خوشی همسر استثناء شده است؛(2) اما اگر پوشیدن آن در این زمان برای

زنان مهیج، زننده و تحریک کننده باشد استفاده آن در برابر نامحرم جایز نیست.(3)

3. لباس کثیف

اشاره

اسلام برای نظافت لباس اهمیت ویژه ای قائل است و چرک و کثیف بودن لباس را ناپسند می داند؛ پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در این باره فرمودند: «مَنِ اتَّخَذَ ثَوْباً فَلْيُنَظِّفْه؛ هر کس لباسی دارد باید آن را تمیز نگه دارد».(4)

حکم فقهی

مسئله: پوشیدن لباس چرک و کثیف در نماز کراهت دارد.(5)

1- من لا یحضره الفقیه، ج 1، ص 263، ح 810.
2- کافی، ج 6، ص 447، ح 5.
3- ر.ک: مجله پژوهش و حوزه، مقاله «پوشش های رنگی از منظر حدیث»، محمد اصغری نژاد، ش 12، 1381.
4- کافی، ج 6، ص 441، ح 3.
5- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 192، م 846؛ توضیح المسائل، آیت الله شبیری زنجانی، ص 190، م 874؛ توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 146، م 235.

4. لباس کوتاه

اشاره

پوشیدن لباس کوتاه، اگرچه برای مردان جایز است؛ ولی سزاوار است آقایان از لباس های آستین بلند استفاده کنند تا شأن آنها حفظ شود. هنگامی که امام حسین علیه السلام عزم میدان کرد، فرمود: «برایم جامه کهنه ای بیاورید که کسی به آن رغبت نکند تا آن را زیر لباس هایم بپوشم و بعد از شهادتم مرا برهنه نکنند، زیرا می دانم پس از شهادت لباس هایم ربوده خواهد شد.» لباس تنگ و کوتاهی آوردند؛ ولی امام علیه السلام آن را نپوشید. برای حضرت لباس بلندتری آوردند. امام علیه السلام آن را پوشید سپس با بانوان حرم خداحافظی کرد.(1)

پوشیدن لباس آستین بلند، هم برای پوست و جسم مفید است و هم مانع آلوده شدن زنان به گناه می شود ؛زیرا برخی از زنان ممکن است با دیدن دست برهنه مردان، تحریک شده و به گناه آلوده شوند.

1- مناقب آل أبی طالب علیهم السلام، ابن شهرآشوب، ج 4، ص 109.

سؤال: آیا پوشیدن لباس آستین کوتاه برای مردان جایز است؟

جواب: اگر مفسده نداشته باشد(1) اشکال ندارد.(2)

سؤال: حکم پوشیدن شلوار کوتاه توسط مردان چیست؟

جواب: در صورتی که زیر زانو باشد مانعی ندارد.(3)

سؤال: استفاده از لباس های آستین کوتاه و شلوارک در مسابقاتی مانند فوتبال، والیبال، کشتی، وزنه برداری که حجم بدن عورتین کاملاً مشخص است و یا قسمت های زیادی از بدن آشکار است چه حکمی دارد؟

1- آیت الله خامنه ای: www.leader.ir، استفتائات جدید؛ آیت الله سبحانی: tohid.ir، احکام شرعی، زینت و پوشش؛ استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 1، ص 238، س 834. آیت الله تبریزی: مؤمن با پوشیدن لباسی که خلاف وقار است نفس خود را ذلیل نمی کند. (استفتائات جدید، ج 2، ص 369، س 1532) آیت الله صافی گلپایگانی: در جایی که در معرض نظر اجنبیه است احتیاط برای مرد پوشیدن لباس آستین دار است. (جامع الأحکام، ج 2، ص 174، س 1722)
2- آیت الله سیستانی: www.sistani.org، سوال ها و جواب ها، زینت. آیت الله مکارم: اشکال ندارد مگر بیش از حد کوتاه باشد.(www.makarem.ir، استفتائات)
3- همان.

جواب: چون در مقابل نامحرم هستند، جایز نیست.(1)

5. لباس نقش دار

سؤال: آیا نماز خواندن با لباسی که بر روی آن تصاویر حیوان یا انسان یا منظره باشد جایز است؟

جواب: اگر تصویر موجود روح دار داشته باشد، نماز در آن مکروه است.(2)

قسمت دوم: لباس های حرام زنانه و مردانه

اشاره

اسلام به مردان و زنان دستور داده است از پوشیدن برخی از لباس ها به خاطر مفاسدی که برای شخص و جامعه دارند خودداری کنند که در ادامه مطرح می شوند.

1. لباس شهرت

اشاره

1. لباس شهرت(3)

لباس شهرت لباسی است که از نظر پارچه، رنگ یا

1- استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 183، س 5245.
2- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 192، م 846؛ توضیح المسائل، آیت الله شبیری زنجانی، ص 190، م 874؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 153، م 791؛ احکام نوجوانان، آیت الله صافی گلپایگانی، ص 78، م 172؛ توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 146، م 235؛ جامع المسائل، آیت الله بهجت، ج 1، ص 323.
3- ر.ک: کافی، ج 1، ص 411؛ ج 6، ص 442 و 444؛ ص 455، ح 2.

دوخت آن، برای شخص استفاده کننده، معمول و متعارف نبوده(1) و عرفا زننده باشد؛ به طوری که موجب انگشت نما شدن فرد شود، یا مناسب شأن او نباشد.(2)

روایات، از پوشیدن لباس شهرت به شدّت کردم اند؛ امام حسین علیه السلام فرمودند: «مَنْ لَبِسَ ثَوْباً یَشْهَرُهُ کَسَاهُ اللَّهُ یَوْمَ الْقِیَامَهِ ثَوْباً مِنَ النَّارِ؛ هر کس لباسی بپوشد که او را مشهور کند خدای متعال در قیامت لباسی از آتش را بر تن او می پوشاند».(3)

پوشیدن لباس هایی که اشخاص را انگشت نما می کند علل مختلفی دارد که به برخی از آنها اشاره می شود:

· کمبود های شخصیتی: برخی از افراد به دلیل کمبود های روانی خود، لباس هایی می پوشند تا مورد توجه دیگران قرار بگیرند.

1- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 187، م 827؛ أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 304، س 1360؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 175، س 5214.
2- جامع المسائل، آیت الله فاضل، ج 1، ص 452، س 1711. آیت الله شبیری زنجانی و آیت الله تبریزی: لباسی که انسان می پوشد، اگر لباسی باشد که موجب وهن به او شود یا طوری باشد که با پوشیدن آن بر دیگران فخر بورزد، بنابر احتیاط واجب باید ترک شود.(www. zanjani.net، استفتائات، س 190؛ استفتائات جدید، ج 1، ص 361، س 1618)
3- کافی، ج 6، ص 445، ح 4.

· هنجار شکنی: عده دیگری برای اینکه مخالفت خودرا با هنجارهای اجتماعی (مانند ساده زیستی، حیاء و حجاب) نشان دهند از لباس هایی استفاده می کنند که فضای اجتماعی یک منطقه را تغییر دهند.

· برخی از افراد به دلیل پیروی از مدهای غربی از پوشش هایی استفاده می کنند که با ساختار اجتماع سازگار نیست ولذا در بین جامعه انگشت نما و مشهور می شوند.

سوالات فقهی

مسئله: بنابر احتیاط واجب، انسان باید از پوشیدن لباس شهرت خودداری کند.(1)

سؤال: آیا پوشیه و نقاب زدن بر چهره در جاهایی که مرسوم نیست(2) لباس شهرت حساب می شود و باید از آن اجتناب کرد؟

جواب: اگر موجب جلب توجه بیشترمردم مخصوصاً

1- توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 143، م 213، توضیح المسائل، امام خمینی، ص 187، م 827. آیت الله شبیری زنجانی: در صورتی که مستلزم هتک حرمت باشد حرام است و در غیر این صورت کراهت شدید دارد و احتیاط استحبابی در ترک آن است.(توضیح المسائل، ص 186، م 853)
2- فرقی نمی کند که داخل کشور باشد یا خارج از کشور.

مردان به زن شود باید کنار گذاشته شود.(1)

مسئله: نماز خواندن با لباس شهرت اشکال ندارد.(2)

تذکر: باید توجه شود پوشش و لباسی که اسلام آن را به عنوان حجاب شرعی زنان معرفی کرده است؛ هیچگاه لباس شهرت حساب نمی شود؛ مثلاً در جایی که زنان آن منطقه پوشش نامناسبی دارند، زنانی که حجاب شرعی خود را به وسیله چادر یا مانتو های بلند و گشاد حفظ می کنند به پوشیدن لباس شهرت متهم نمی شوند؛ چون پوشش آن منطقه غلط و نامناسب است.

2. لباس مختص

لباس «مختص» لباسی است که پوشیدن آن مخصوص مردان یا زنان باشد و مرد یا زن با پوشیدن آن به

1- آیت الله سیستانی: www.sistani.org، سوال ها و جواب ها، لباس؛ آیت الله مکارم: www.makarem.ir.
2- آیت الله سیستانی: www.sistani.org، سوال ها و جواب ها، لباس؛ توضیح المسائل، امام خمینی، ص 188، م 827؛ توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 143، م 213؛ توضیح المسائل، آیت الله سبحانی، ص 228، م 702؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 150، م 770؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج 2، ص 48، س 1623. آیت الله شبیری زنجانی: بنابراحتیاط نمازش باطل می شود.(www. zanjani.net، استفتائات، س 190)

جنس مخالف شبیه می شود؛ امام باقر علیه السلام فرمودند: «پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مردانی که خود را به زنان شبیه کنند و زنانی که خود را به مردان شبیه کنند لعنت کرده است».(1)

سؤال: آیا پوشیدن لباس مخصوص مرد برای زن و بالعکس اشکال دارد؟

جواب: احتیاط واجب آن است که مردان، لباس زنانه و زنان نیز، لباس مردانه نپوشند.(2)

سؤال: آیا زن می تواند لباس مرد را به مدّت کوتاهی بپوشد و بالعکس؟

1- خصال، ج 2، ص 587.
2- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 180، م 828؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 150، م 772؛ توضیح المسائل، آیت الله نوری همدانی، م 847؛ توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 143، م 215؛ توضیح المسائل، آیت الله شبیری زنجانی، ص 186، م 854. آیت الله تبریزی و آیت الله بهجت: جایز نیست.(استفتائات جدید، ج 2، ص 371، س 1548؛ توضیح المسائل، ص 141، م 711). آیت الله خامنه ای و آیت الله صافی گلپایگانی: تا زمانی که آن را به عنوان لباس برای خود انتخاب نکرده باشند، اشکال ندارد.(أجوبه الاستفتائات، ص 305، س 1367؛ جامع الأحکام، ج 2، ص 164، س 1688) آیت الله سیستانی: : اگر طوری نباشد که به هیئت زنانه درآید اشکال ندارد.(www.sistani.org، سوال ها و جواب ها، لباس)

جواب: اشکال ندارد.(1)

سؤال: آیا پوشیدن لباس زنانه توسط مردان و بالعکس، برای بازیگری و تآتر جایز است؟

جواب: اگر مفسده نداشته باشد(2) اشکال ندارد.(3)

سؤال: آیا پوشیدن لباس مخصوص سادات برای غیر سادات جایز است؟

جواب: اگر مفسده داشته باشد و یا موجب سوء استفاده شود(4) جایز نیست.(5)

1- جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 2، ص 164، س 1688.
2- آیت الله خامنه ای: www.leader.ir، استفتائات جدید.
3- آیت الله سیستانی: www.sistani.org، سوال ها و جواب ها، زینت؛ استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 2، ص 78، س 157؛ آیت الله خامنه ای: صِرف پوشیدن لباس جنس مخالف، چنانچه صدق عنوان تأنیث یا تذکیر نکند، حرام نیست {پس} اگر مردی با حفظ شئون مردانه، لباس زنانه بپوشد، ولی در او هیچ گونه تأنیثی ایجاد نشود، حرمتی ندارد؛ مثل مردی که به خاطر ایفای نقشی در فیلم یا تعزیه لباس زنانه می پوشد یا حرکات زنانه انجام می دهد در حالی که معلوم است شأنش این نیست؛ و بالعکس.(farsi.khamenei.ir، رساله آموزشی، ج 2، تدلیس در معاملات - تزیین حرام - تشبه مرد به زن و برعکس) امام خمینی وآیت الله نوری همدانی: احتیاط واجب آن است که مرد لباس زنانه و زن لباس مردانه را نپوشد.(استفتائات، ج 3، ص 625، س 174؛ توضیح المسائل، م 847)
4- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله خامنه ای، 1/12/1394.
5- استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 185، س 5251؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، 1/12/1394.

سؤال: آیا پوشیدن لباس روحانیّت توسط بازیگران سینما جایز است؟

جواب: اگر حرمت لباس حفظ شود(1) و موجب توهین به روحانیت نشود، اشکال ندارد.(2)

سؤال: آیا افراد غیر روحانی می توانند از لباس روحانیت در اجتماع استفاده کنند؟

جواب: چون مفسده دارد(3) اشکال دارد(4) لذا باید از این کار به صورت جدی اجتناب کنند.(5)

مسئله: اگر مرد با لباس زنانه یا زن با لباس مردانه نماز

1- استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 3، ص 598، س 1698؛ استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله خامنه ای، 3/12/1394.
2- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 27256)، 2/12/1394.
3- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله صافی گلپایگانی، 4/8/1394.
4- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله نوری همدانی، 4/8/1394. آیت الله شبیری زنجانی: اگر موجب وهن دین و روحانیت گردد، جایز نیست. (استفتاء پیامکی از دفتر، کد استفتاء:23040؛ 5/8/1394) آیت الله خامنه ای: باید با اجازه شورای عالی حوزه های علمیه باشد.(استفتاء پیامکی از دفتر، 6/8/1394)
5- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 3/8/1394.

بخواند، نمازش باطل نمی شود.(1)

3. لباس آبرو بر

مسئله: پوشیدن لباسی که موجب بی آبرویی و بی حرمتی انسان می شود اشکال دارد.(2)

4. لباس دارای تصاویر حرام

سؤال: آیا پوشیدن لباس هایی که بر روی آنها تصاویر نامناسب(3) چاپ شده است جایز است؟

جواب: اگر موجب نشر و ترویج فساد و فحشاء باشد(4) و بد آموزی داشته باشد(5)جایز نیست.(6)

1- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 188، م 828؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 150، م 772؛ توضیح المسائل، آیت الله نوری همدانی، م 847؛ توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 143، م 215، توضیح المسائل، آیت الله شبیری زنجانی، ص 186، م 854.
2- توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 150، م 771؛ توضیح المسائل، آیت الله شبیری، ص 186، م 853؛ توضیح المسائل، آیت الله وحید خراسانی، ص 171، م 851.
3- مانند تصاویر زنان و مردان نیمه برهنه و برهنه یا تصاویر فرقه های انحرافی مانند شیطان پرستان یا تصویر خوانندگان منحرف.
4- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله خامنه ای، 24/8/1394.
5- جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 2، ص 181، س 1733.
6- استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 3، ص 151، س 453؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 23730)، 23/8/1394؛آیت الله نوری همدانی، 24/8/1394.

5. لباس دارای جملات مبتذل و توهین آمیز

مسئله: پوشیدن لباس هایی که روی آن کلمات و جملات خارجی چاپ شده، به خودی خود ایراد ندارد(1) اما اگر ترویج فرهنگ ضد اسلامی شود، حرام است و تشخیص آن به عهده عرف است. (2)

سؤال: آیا پوشیدن لباس هایی که بر روی آنها کلمات و جملات مبتذل یا توهین آمیز چاپ شده است اشکال دارد؟

جواب: اگر موجب نشر فساد باشد(3) جایز نیست.(4)

6. لباس غصبی

مسئله: پوشیدن عمدی لباس غصبی حرام است.(5)

1- أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 306، س 1372.
2- آیت الله خامنه ای: farsi.khamenei.ir، رساله آموزشی، ج 2، پوشش و نگاه کردن.
3- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، 23/8/1394؛ آیت الله خامنه ای، 24/8/1394.
4- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 23730)، آیت الله مکارم، 23/8/1394؛آیت الله نوری همدانی، 24/8/1394؛ آیت الله صافی گلپایگانی، 25/8/1394.
5- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 183، م 798؛ توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 138، م 178؛ توضیح المسائل، آیت الله بهجت، ص 138، م 686؛ توضیح المسائل، آیت الله شبیری زنجانی، ص 182، م 823.

مسئله: نماز خواندن عمدی با لباس غصبی باطل است و باید دوباره با لباس غیر غصبی خوانده شود.(1)

7. لباس خمس داده نشده

سؤال: اگر کسی با عین پولی که خمس آن داده نشده است، لباس خریداری کند و در آن نماز بخواند حکم آن چیست؟

جواب: نماز خواندن در آن لباس باطل است.(2)

1- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 183، م 798؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 146، م 746. آیت الله فاضل و آیت الله بهجت: بنابر احتیاط واجب نمازش باطل است و باید آن نماز را با لباس غیر غصبی اعاده کند.(توضیح المسائل، ص 138، م 178؛ توضیح المسائل، ص 138، م 686) آیت الله شبیری زنجانی: بنابر احتیاط مستجب نمازش باطل است.(توضیح المسائل، ص 182، م 825)
2- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 184، م 803؛ توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 139، م 184؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 147، م 749. آیت الله شبیری زنجانی: تا حاکم شرع معامله انجام شده را اجازه ندهد لباس در ملک فروشنده باقی است، پس چنانچه بدون احراز رضایت فروشنده در آن نماز بخواند، بنا بر احتیاط نمازش باطل است.(توضیح المسائل، ص 183، م 828) آیت الله بهجت: تا زمانی که از پول دیگری خمس یا زکات آن را نداده است نماز خواندن در آن لباس حرام و بنا بر احتیاط باطل است.(توضیح المسائل، ص 139، م 691)

سؤال: اگر فردی که اهل پرداخت خمس و زکات نیست، لباسی را به ما هدیه دهد، آیا می توان با آن لباس نماز خواند؟

جواب: تا علم به تعلق خمس به عین آن لباس نباشد، می توان با آن نماز خواند و در آن تصرف کرد.(1)

8. لباس فرقه های انحرافی

سؤال: آیا پوشیدن لباس هایی که دارای علائم و آرم فرقه های انحرافی (مانند شیطان پرستان) هستند جایز است؟

جواب: جایز نیست.(2)

1- آیت الله شبیری زنجانی: www. zanjani.net، استفتائات، س 187.
2- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله نوری همدانی، آیت الله مکارم، 10/10/1394؛ آیت الله صافی گلپایگانی، 12/10/1394.

فصل نهم: پوشش و پوشاک مردان

اشاره

همانطور که اسلام برای زنان، پوشش و حجاب را واجب و پوشیدن برخی از لباس ها را حرام کرده است؛ برای پوشش و لباس مردان نیز دستوراتی دارد که آقایان موظفند به آنها عمل کنند. در این فصل نکاتی درباره پوشش و لباس مردان بیان می شود.

مقدار واجب پوشش مردان

اشاره

مسئله: مردان باید در برابر همه افراد (خواه محرم باشد یا نامحرم) عورتین خود را بپوشانند؛ اما پوشاندن بقیه بدن

واجب نیست؛ مگر در جایی(1) که بداند دیگران با دیدن بدنشان به گناه می افتند، در این صورت باید بقیه بدن را بپوشانند.(2)

مسئله: زن و شوهر لازم نیست خود را از یکدیگر بپوشانند.(3)

سؤال: پوشش مردان در مقابل زنان نامحرم چگونه باید باشد؟

جواب: پوشاندن قسمت هایی از بدن (مانند سر و گردن و کمی از سینه و بازو و پاها تا نصف ساق که معمولاً مردان نمی پوشند ،در برابر زن نامحرم واجب نیست.(4)

سؤال: پوشش مردان در مقابل مردان چگونه باید باشد؟

جواب: فقط پوشیدن عورتین واجب است.(5)

1- مانند رختکن لباس در مکان های ورزشی (مانند استخر، سالن های ورزشی) و کارخانجات و ... که مردان در مقابل همدیگر لباس های خود را تعویض می کنند و ممکن است لباس های زیر تنگ وکوتاه آنان دیگران را تحریک کرده و زمینه گناه کردن آنها را فراهم کند؛ لذا بهتر است از لباس های زیر گشاد و بلند استفاده کنند.
2- العروه الوثقی، سید یزدی، ج 1، ص 549، فصل 8.
3- همان.
4- استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 1، ص 228، س 777؛ منهاج الصالحین، آیت الله سیستانی، ج 3، ص 13، م 19.
5- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات؛ جامع الأحکام، آیت الله صافی، ج 2، ص 175، س 1724؛ استفتائات، امام خمینی، ج 3، ص 250، س 14.

سؤال: پوشیدن شلوار لی و لباس های خارجی برای مردان چه حکمی دارد؟

جواب: اشکال ندارد.(1)

سؤال: آیا پوشیدن لباس هایی مانند شلوارهای تنگ و لباس زیر که حجم عورتین مردان را نشان می دهند جایز است؟

جواب: اگر تحریک کننده و مفسده دار باشد اشکال دارد(2) و بر پسران و مردان مسلمان لازم است موازین عفّت اسلامی را، که مایه سعادت دنیا و آخرت آن ها است، رعایت بنمایند.(3)

1- آیت الله سیستانی: www.sistani.org، سوال ها و جواب ها، لباس.
2- توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 402، م 2090؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 175، س 5204؛ جامع المسائل، آیت الله فاضل، ج 1، ص 451، س 1709؛ أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 304، س 1363. آیت الله صافی گلپایگانی: خلاف شرم و حیا و متانت است و اگر موجب رؤیت بدن باشد برای ستر مواضعی که پوشاندن آن واجب است، کافی نیست.(با استفاده از جامع الأحکام، ج 2، ص 174، س 1723) آیت الله تبریزی: مؤمن با پوشیدن لباسی که خلاف وقار است نفس خود را ذلیل نمی کند.(با استفاده از استفتائات جدید، ج 2، ص 369، س 1532)
3- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات.

لباس های حرام مردانه

اشاره

اسلام پوشیدن بعضی از لباس ها را برای مردان حرام کرده است که در ادامه به آن ها اشاره می شود:

1. لباس طلا بافت

مسئله: پوشیدن لباس های طلا بافت برای مردان، حرام(1)و نماز خواندن با آن باطل است.(2)

مسئله: پوشیدن لباس طلا بافت برای زنان، در نماز و غیر نماز، اشکال ندارد.(3)

1- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 185، م 813؛ توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 141، م 198؛ توضیح المسائل، آیت الله بهجت، ص 140، م 701؛ توضیح المسائل، آیت الله شبیری زنجانی، ص 184، م 839؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 148، م 760؛ أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 90، س 446؛ احکام نوجوانان، آیت الله صافی گلپایگانی، ص 76، م 166.
2- آیت الله بهجت: باطل شدن نماز با لباس طلاباف به طور مطلق در همهٔ موارد محل تأمل است و احتیاط در باطل بودن نماز است بلکه بی وجه نیست.(توضیح المسائل، ص 140، م 701)
3- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 185، م 813؛ توضیح المسائل، آیت الله بهجت، ص 140، م 701؛ توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 141، م 198؛ توضیح المسائل، آیت الله شبیری زنجانی، ص 184، م 839. آیت الله مکارم: لباس طلاباف برای زنان در صورتی که اسراف نباشد اشکالی ندارد.(توضیح المسائل، ص 148، م 760)

2. لباس حریر

اشاره

اسلام پوشیدن لباس حریر را برای مردان حرام کرده است(1) ولی در برخی از روایات صحیح پوشیدن لباس حریر در جنگ برای مردان جایز شمرده شده است.(2)

مسائل فقهی

مسئله: پوشیدن لباس حریر بر مردان حرام است.(3)

مسئله: نماز خواندن با لباس حریر برای مردان حرام است.(4)

مسئله: پوشیدن لباس حریر برای زنان در نماز و غیر نماز جایز است.(5)

3. لباس ابریشمی

مسئله: پوشیدن لباس ابریشمی خالص برای مردان حرام است.(6)

1- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: «یا علی؛ لباس حریر نپوش چون که لباس تو در بهشت، حریر است».(خصال، ج 2، ص 588)
2- کافی، ج 6، ص 453، ح 4.
3- جامع المسائل، آیت الله بهجت، ج 1، ص 305؛ تحریر الوسیله، امام خمینی، ج 1، ص 145، م 15.
4- جامع المسائل، آیت الله بهجت، ج 1، ص 305.
5- همان، ص 306.
6- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 186، م 816؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 149، م 763؛ توضیح المسائل، آیت الله بهجت، ص 140، م 703؛ توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 141، م 202.

مسئله: مردان نباید در لباس ابریشمی نماز بخوانند.(1)

مسئله: پوشیدن لباس ابریشم برای زنان در نماز و غیر نماز جایز است.(2)

1- توضیح المسائل، آیت الله بهجت، ص 140، م 703؛ توضیح المسائل، امام خمینی، ص 186، م 816؛ توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 141، م 202؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 149، م 763؛ احکام نوجوانان، آیت الله صافی گلپایگانی، ص 76، م 166.
2- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 186، م 820؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 149، م 763؛ توضیح المسائل، آیت الله بهجت، ص 141، م 706.

فصل دهم: پوشش و لباس زنانه

اشاره

خدای متعال زنان را با خصوصیات ویژه ای خلق کرده است. از جمله راه هایی که زنان را به قله های بلند و رفیع انسانیت می رساند، داشتن حجاب و عفت است.

در این فصل نکاتی درباره پوشش و لباس زنان مطرح می شود که اگر رعایت کنند ،به نفع خودشان و به سودجامعه است. اگر زنان از دستورات اسلام که با فطرت و خلقت اولیه آن ها متناسب است، پیروی نکنند جامعه و افراد آن را به تباهی، گمراهی و فساد می کشانند؛(1) امام

1- ر.ک: کتاب های « نظام حقوق زن در اسلام، مجموعه آثار شهید مطهری، ج 19، ص 23؛ مسأله حجاب، ج 19، ص 367».

باقر علیه السلام در این باره فرمود: «جوانی از انصار در مسیر خود با زنی روبرو شد. و در آن ایام، زنان مقنعه خود را در پشت گوش ها قرار می دادند و طبعا گردن و مقداری از سینه آنها نمایان می شد. چهره آن زن نظر او را به خود جلب کرد. هنگامی که زن گذشت، جوان در حالی که راه خود را ادامه می داد، هم چنان با چشمان خود او را بدرقه می کرد تا اینکه وارد کوچه تنگی شد و آن جوان هم چنان به پشت سر زن نگاه می کرد، ناگهان صورت جوان به دیوار خورد و تیزی استخوانی که در دیوار بود صورتش را شکافت ! در این هنگام جوان به خود آمد و دید از صورتش خون جاری و به لباس و سینه اش ریخته است وی ناراحت شد با خود گفت به خدا سوگند من خدمت پیامبر می روم و این ماجرا را بازگو می کنم، هنگامی که چشم رسول خدا (صلّی الله علیه و آله) به او افتاد فرمود چه شده است؟ و جوان ماجرا را نقل کرد، در این هنگام جبرئیل، آیه (قُلْ لِلْمُؤْمِنِینَ یَغُضُّوا مِنْ أَبْصارِهِمْ وَ یَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذلِکَ أَزْکی لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ

خَبِیرٌ بِما یَصْنَعُونَ)(1) را نازل کرد».(2)

از این روایت معلوم می شود که زمینه گناه کردن این جوان را بی حجابی و پوشش نامناسب آن زن فراهم کرده بود؛ گرچه آن جوان هم باید با نگاه نکردن، چشم خود را حفظ می کرد.

حجاب داشتن زنان

اشاره

خدای متعال در قرآن کریم به زنان دستور می دهد که حجاب شرعی خود را حفظ کنند : «یا أَیُّهَا النَّبِیُّ قُلْ لِأَزْواجِکَ وَ بَناتِکَ وَ نِساءِ الْمُؤْمِنینَ یُدْنینَ عَلَیْهِنَّ مِنْ جَلاَبِیبِهِن»(3) و درآیه ادامه فلسفه این دستور را چنین مطرح می فرماید:

1- به مردان مؤمن بگو: چشمان خود را [از آنچه حرام است مانند دیدن زنان نامحرم و عورت دیگران] فرو بندند، و شرمگاه خود را حفظ کنند، این برای آنان پاکیزه تر است، قطعاً خدا به کارهایی که انجام می دهند، آگاه است.(نور/30)
2- کافی، ج 5، ص521، ح 5.
3- ای پیامبر! به همسرانت و دخترانت و همسران کسانی که مؤمن هستند بگو: چادرهایشان را بر خود فرو پوشند [تا بدن و آرایش و زیورهایشان در برابر دید نامحرمان قرار نگیرد.(احزاب/59)

«ذلِکَ أَدْنی أَنْ یُعْرَفْنَ فَلا یُؤْذَیْن»(1) زنانی که دارای پوشش مناسب نیستند چون خود را در معرض دید نامحرمان قرار می دهند، مورد تعرض و آزار و اذیت برخی از مردان قرار می گیرند؛ اما زنان با حجاب چون گوهر وجودی خویش را که همان عفت و حیای آنان است، مخفی نگه داشته اند؛ کمتر اذیت می شوند. امام علی علیه السلام به این حقیقت قرآنی اشاره کرده و فرمودند: «إِنَّ شِدَّةَ الْحِجَابِ أَبْقَی عَلَیْهِن؛ سختی حجاب، زنان را پاک تر نگاه می دارد».(2)

حجاب برتر و کامل، چادر است؛ مقام معظم رهبری در این باره فرمودند: مردم ما چادر را انتخاب کرده اند. البته ما هیچ وقت نگفتیم که حتماً چادر باشد، و غیر چادر نباشد؛ گفتیم چادر بهتر از حجاب های دیگر است؛ ولی زنان ما می خواهند حجاب خودشان را حفظ کنند. چادر را هم دوست دارند. چادر، لباس ملی ماست. چادر، پیش از آنکه یک حجاب اسلامی باشد؛ یک حجاب

1- این [پوشش] به اینکه [به عفت و پاکدامنی] شناخته شوند نزدیک تر است، و در نتیجه [از سوی اهل فسق و فجور] مورد آزار قرار نخواهند گرفت.(احزاب/59)
2- نهج البلاغه، صبحی صالح، ص 406، نامه 31.

ایرانی است. مال مردم ما و لباس ملی ماست».(1)

سزاوار است زنان در هر حالی با پوشیدن لباس های مناسب و داشتن حجاب شرعی، زمینه آلوده شدن خود و مردان دیگر را فراهم نکنند و از هر عملی که عفت و حیاء را از بین می برد خودداری کنند. امیرالمومنین علی علیه السلام فرمودند: «من و پیامبر علیهماالسلام در یک روز ابری و بارانی در بقیع نشسته بودیم که زنی سوار بر الاغ از آنجا گذشت. ناگاه دست الاغش فرو رفت و زن به زمین افتاد. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله رویش را برگرداند. حاضران گفتند: «ای رسول خدا؛ آن زن شلوار به پا دارد. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله سه بار فرمودند: «پروردگارا؛ زنان شلوار پوش را بیامرز. ای مردم؛ شلوار بپوشید؛ چون که پوشاننده ترین لباس های شما است و زنان خود را در موقعی که بیرون می آیند با پوشاندن شلوار حفظ کنید».(2)

پوشش زن در مجالس زنانه

اشاره

اسلام به زنان دستور داده است که در برابر نامحرمان

1- farsi.khamenei.ir، بیانات در دیدار جمعی از پرستاران، 20/7/1373.
2- تنبیه الخواطر، ورام، ج 2، ص 78.

پوشش مناسب و شرعی داشته باشند؛ حال این سوال مطرح می شود که آیا زنان در مجالس زنانه نیز باید با حجاب و پوشش باشند؟ در جواب بایدگفت لازم نیست زنان همان گونه که در برابر مردان پوشش دارند، در مجالس زنانه لباس و پوشش داشته باشند، بلکه می توانند کمی راحت تر باشند گرچه سزاوار است در این مجالس هم پوشش کافی و مناسب داشته باشند ؛زیرا برخی از زنان ممکن است با موبایل یا دوربین از این مجالس فیلم برداری یا عکس برداری کنند که دراین صورت چه بسا آبروی زنانی که پوشش نامناسب داشته اند از بین برود.

امام صادق علیه السلام فرمودند: «لَا يَنْبَغِی لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَنْكَشِفَ بَيْنَ يَدَيِ الْيَهُودِيَّةِ وَ النَّصْرَانِيَّةِ فَإِنَّهُنَّ يَصِفْنَ ذَلِکَ لِأَزْوَاجِهِنَّ؛ سزوار نیست که زنان در پیش زنان یهودی و مسیحی پوشش نداشته باشند؛ زیرا زنان مسیحی و یهودی ویژگی ها، پوشش نامناسب و برهنه بودن زنان مسلمان را برای شوهران خود تعریف می کنند».(1) این روایت درباره زنان یهودی و مسیحی است؛ ولی زنان با ایمان باید توجه داشته باشند که برخی از زنان مسلمان

1- کافی، ج 5، ص519، ح 5.

بیمار دل و بی اخلاق ممکن است همین کار ناشایست را انجام دهند .پس سزاوار است در هر حالی پوشش مناسب و کامل داشته باشند تا از این آفات و آسیب ها جلوگیری کنند.

سوالات فقهی

سؤال: آیا زنان می توانند در جلسات و مراسمی که فقط زنان حضور دارند با لباس های نازک، چسبان و مهیج شرکت کنند؟

جواب: اگر مفسده دار، مهیج و تحریک کننده نباشد(1) اشکال ندارد.(2)

سؤال: آیا پوشیدن لباس های زننده در مجالس زنانه که فقط خانم ها حضور دارند اشکال دارد؟

جواب: اگر فتنه و فسادی به دنبال نداشته باشد، اشکال ندارد.(3)

سؤال: آیا زنان مسلمان باید خود را در برابر زنان غیر مسلمان

1- آیت الله سبحانی: tohid.ir، احکام شرعی، زینت و پوشش؛ أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 304، س 1363؛ استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 24556)، آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی، 15/9/1394؛ آیت الله صافی گلپایگانی، 18/9/1394.
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله سیستانی، 14/9/1394.
3- استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 181، س5235.

بپوشاند؟ حدود این پوشش چقدر است؟

جواب: پوشاندن بهتر است، و منظور پوشاندن مواضعی است که پوشاندن آن در برابر زن مسلمان لازم نیست.(1)

پوشیدن لباس ورزشی

سؤال: پوشیدن لباس هایی که فقط قسمتی از بدن را می پوشاند برای بانوان در مقابل یکدیگر و در مکان های ورزشی مخصوص بانوان، که هیچ مردی حضور ندارد، چه حکمی دارد؟

جواب: اشکال ندارد مگر در مواردی که مفاسد خاصّی ظاهر گردد، یا بیش از مقدار متعارف بدن را ظاهر کند.(2)

سؤال: آیا زن می تواند با لباس های گشاد و با روسری و شلوار در پیش مرد نامحرم ورزش کند؟

جواب: از این عمل اجتناب شود.(3)

اجبار همسر به پوشش خاص

سؤال: اگر مرد راضی نباشد که همسرش با مانتو در جامعه ظاهر شود، آیا می تواند او را مجبور کند که با چادر بیرون برود؟

1- استفتائات، امام خمینی، ج 3، ص 256، س 31.
2- احکام بانوان، آیت الله مکارم، ص 184، س 675.
3- استفتائات، امام خمینی، ج 3، ص 263، س 24.

جواب: بله، می تواند اجازه خروج از منزل را به پوشیدن چادر مشروط کند(1) البته بهتر است احکام دین را با مهربانی و زبانی

نیکو بیان کند به طوری که خود زن با اشتیاق، چادر را برای پوشش انتخاب کند.(2)

سؤال: اگر خانمی بخواهد برای شرکت در یک میهمانی، لباس خاصی را بپوشد؛ ولی پوشیدن آن لباس موجب ناراحتی شوهرش و ایجاد اختلاف شود، آیا پوشیدن آن جایز است؟

جواب: چنانچه آن لباس، {لباس} رذل(3) باشد و شوهر راضی نیست، بنابر احتیاط باید اطاعت کند.(4)

جوراب ضخیم

سؤال: آیا استفاده از جوراب های ضخیم با دامن و چادر

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 27294)، 4/12/1394. آیت الله خامنه ای، آیت الله مکارم: مرد نمی تواند زن را به پوشش خاصّی مجبور کند، مگر این که حجاب اسلامی با آن پوشش مراعات نگردد در اینصورت از باب امر به معروف و نهی از منکر واجب می شود.(استفتاء پیامکی از دفتر، 4/12/1394؛ www.makarem.ir، استفتائات)
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 27294)، 4/12/1394.
3- لباس نامناسبی که موجب بی آبرویی زن شود.
4- استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 2، ص 365، س 1514.

در بیرون منزل جایز است؟

جواب: اشکال ندارد، مگر آن که به نحوی باشد که جلب نظر کند و موجب مفسده شود.(1)

دفن میت با لباس خاص

سؤال: بعضی از زنان وصیّت می کنند که در لباس عروسی دفن شوند آیا این وصیّت جایز است؟

جواب: اگر شرایط کفن در آن لباس موجود باشد یا اضافه بر کفن های سه گانه باشد و لباس خیلی گران قیمت نباشد و به گونه ای نباشدکه اسراف محسوب شود جایز است.(2)

لباس های حرام زنانه

اشاره

دشمنان اسلام و ایران برای بی حیا کردن دختران و زنان، لباس های نازک، تنگ و مُهیِّج را تولید و توزیع می کنند و این لباس در داخل کشور به راحتی به فروش می رسند. در این قسمت برخی از پوشش ها و لباس هایی که بر زنان حرام شده است بیان می شود:

1. لباس نازک و بدن نما

اشاره

از لباس هایی که پوشیدن آن برای زنان حرام می باشد،

1- استفتائات، امام خمینی، ج 3، ص 255، س 27.
2- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات.

لباسی است که بدن خانم ها را در برابر نامحرمان نپوشاند؛ یعنی در حالی که لباس بر تن دارند به دلیل نازک و بدن نما بودن پوشش مناسبی حساب نمی شود. امام صادق علیه السلام فرمودند: «لَا یَصْلُحُ لِلْمَرْأَهِ الْمُسْلِمَهِ أَنْ تَلْبَسَ مِنَ الْخُمُرِ وَ الدُّرُوعِ مَا لَا یُوَارِی شَیْئاً؛ سزاوار نیست زن مسلمان، لباسی بپوشد که بدن وی را نمی پوشاند».(1)

متأسفانه امروزه لباس هایی در بازار مسلمین به فروش می رسد که با فرهنگ اسلامی ایرانی سنخیت وتناسبی ندارند.این لباس ها که هیچ گونه شباهتی به پوشش ندارند؛ زیرا با پوشیدن آن، تمام بدن یا قسمتی از آن معلوم و آشکار است و جوانان را به معصیت و گناه آلوده می کند؛ لباس هایی مانند «مانتوهای شیشه ای، چادر های توری، شلوارهای نازک، روسری های توری و نازک، ساپورت های بدن نما که همگی ارمغان فرهنگ منحرف غربی است.

چرا برخی از شوهران اجازه می دهند ناموس آنها با لباس های بدن نما در معرض نگاه مردان قرار بگیرند؟(2) چرا

1- کافی، ج 3، ص 396، ح 14.
2- امام صادق علیه السلام فرمودند: «هر مردی که از زنش اطاعت کند خدای متعال او را با صورت به آتش جهنم می اندازد. از چگونگی این اطاعت کردن سوال شد؛ حضرت فرمودند: اینکه زن بخواهد با لباس نازک بیرون رود و او اطاعت کند». (کافی، ج 5، ص 517، ح 3)

بعضی از زنان و دختران ایرانی تمام عفت و حیاء خویش را با پوششی که بدن آنها را جذاب تر نشان می دهد در بازار شیطانیِ وسوسه و شهوت عرضه می کنند؟ آیا این لباس هاپیامدی جز به انحراف کشیدن جوانان جامعه دارد؟

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله درباره آفات لباس های شفاف و نازک فرمودند: «هلاکت زنان امت من در دو چیز است: طلا و لباس نازک».(1)

آن حضرت درباره زنانی که لباس های نازک و بدن نما می پوشند فرمودند: «دو گروه از دوزخیان را هنوز ندیده ام: گروهی که تازیانه هایی مانند دم گاو در دست دارند و مردم را با آن می زنند؛ و گروه دیگر زنانی که پوشش دارند؛ اما برهنه اند، کج راهه می روند و دیگران را نیز به کج راهی تشویق می کنندو سرهایشان همچون کوهان شتر خراسانی است. اینان به بهشت نمی روند و بوی بهشت را که از فاصله چندان و چندان به مشام می رسد استشمام نمی کنند».(2)

1- تنبیه الخواطر و نزهه الناظر، ج 1، ص 3؛ إرشاد القلوب، دیلمی، ج 1، ص 183.
2- لسان العرب، ج 11، ص 637.

اسلام به دلیل مفسده هایی که این نوع از لباس ها دارند، پوشیدن آن را در برابر نامحرم حرام و به جای آن توصیه کرده است از پوشش هایی استفاده شود که بدن را به صورت کامل بپوشانند.

اهل بیت علیهم السلام درباره پوشش مناسب دستوراتی دارند که به برخی از آنها اشاره می شود:

حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمودند: «اُمِرتُ بِالسَّترِ، فَلَم أجِد شَیئا أستَرَ مِنهُ؛ من مأمور به پوشش شدم و چیزی را پوشاننده تر از آن (شلوار) ندیدم».(1)

آن حضرت در کلامی دیگر فرمودند: «زنان، زیر لباس های نازک خود، لباس دیگری بپوشند تا حجم بدنشان معلوم نشود».(2)

روزی اسماء دختر ابی بکر با لباسی نازک و بدن نما به خانه پیامبر آمد. رسول خدا صلی الله علیه و آله صورت از او برگرداندند و فرمودند: «ای اسماء! زن وقتی به حد بلوغ رسید، نباید جایی

1- مسند أبی یعلی، ج 11، ص 25، ح 6162، به نقل از «پژوهشی در فرهنگ حیا»، عباس پسندیده، ص 184.
2- مسند أحمد، ج 8، ص184، ح 21845 و 21847، به نقل از «پژوهشی در فرهنگ حیا»، عباس پسندیده، ص 234.

از بدن و اندامش دیده شود، مگر صورت و دست ها».(1)

امیرالمومنین علی علیه السلام فرمودند: «... بر شما باد پوشیدن لباس ضخیم؛ چرا که هر کس لباسش نازک باشد، دینش نازک است. هیچ یک از شما نباید در حالی که لباس نازک و شفاف پوشیده است در برابر خدای متعال قرار بگیرد».(2)

تأکید بر عدم استفاده بانوان از لباس های شفاف و نازک، به معنای این نیست که مردان می توانند هر گونه لباس نازک و شفافی را بپوشند، بلکه بدان معنا است که احتمال آسیب آفرینی این گونه لباس ها در مورد بانوان بیش تر است.(3)

سؤالات فقهی

سؤال: آیا پوشیدن جوراب های نازک و بدن نما، برای زنان در مقابل نامحرم جایز است؟

جواب: اگر پا در آن پیدا باشد جایز نیست.(4)

1- سنن ابی داوود، ج 4، ص 62، ح 4104، به نقل از «تذکره الفقهاء، علامه حلی، ج 14، ص 199»
2- خصال، ج 2، ص 623.
3- تأثیر پوشش اسلامی در مهار غریزه جنسی، حسین مهدی زاده، بخش دوم، فصل دوم، پوشش های بدنی مطلوب و نامطلوب، الف.
4- آیت الله خامنه ای: farsi.khamenei.ir، رساله آموزشی، ج 2، پوشش و نگاه کردن؛ آیت الله سبحانی: tohid.ir، استفتائات، احکام شرعی، زینت و پوشش؛ جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 2، ص 165، س 1692؛ استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 2، ص 77، س154؛ استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 2، ص 372، س 1550؛ با استفاده از استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 176، س 5209.

سؤال: آیا پوشیدن جوراب رنگ پا برای زنان جایز است؟

جواب: اگر موجب جلب نظر نامحرم شود(1) یا پا در آن پیدا باشد جایز نیست.(2)

سؤال: آیا نمایان بودن حجم پاهای زن از جوراب ضخیم یا شلوار تنگ اشکال دارد؟

جواب: اگر مهیّج باشد، جایز نیست.(3)

سؤال: آیا هدیه دادن لباس های نازک و بدن نما و مهیج اشکال دارد؟

جواب: اگر بدانید که این لباس را در مقابل نامحرم

1- استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 2، ص 370، س 1542.
2- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات؛ با استفاده از آیت الله خامنه ای: farsi.khamenei.ir، رساله آموزشی، ج 2، پوشش و نگاه کردن؛ جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 2، ص 165، س 1692؛ استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 2، ص 372، س 1550؛ با استفاده از استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 176، س 5209. آیت الله سیستانی: اشکالی ندارد امّا چون، زینت به حساب می آید باید آن را از دید نامحرمان بپوشاند.(www.sistani.org، سوال ها و جواب ها، حجاب)
3- استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 175، س 5203. آیت الله مکارم و آیت الله سیستانی: اشکال ندارد.(www.makarem.ir، استفتائات؛ www.sistani.org، سوال ها و جواب ها، حجاب)

استفاده می کند(1) و عرفاً شما سببِ نزدیکِ تحقق این حرام باشید جایز نیست.(2)

2. لباس تنگ و چسبان

اشاره

محرک ترین و مفسده انگیزترین لباس زنانه، لباس های تنگ و چسبان است که حجم بدن زنان را نشان می دهد. پوشیدن لباس هایی مانند «ساپورت زنانه و مردانه» و «مانتوهای چسبان» علاوه بر آسیب هایی که بر جسم وارد می کنند(3) زمینه ساز انحراف و انحطاط اخلاقی جوانان جامعه هستند و به مرور زمان عفت و حیا را از بین برده و بی حیایی و بی غیرتی را جایگزین می کنند.

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25798)؛ آیت الله نوری همدانی، 21/10/1394. آیت الله مکارم: اگر از لباس هایی باشد که جنبه مشترک دارد یعنی هم می تواند برای همسر و هم بیرون از منزل استفاد ه کند هدیه دادن آن اشکال ندارد و مسئولیت آن به عهده کسی است که از آن سوء استفاده می کند. (استفتائات جدید، ج 1، ص 534، س 1758) آیت الله صافی گلپایگانی: اگر پوشیدن اینکونه از لباس ها تشبه به کفار نباشد هدیه دادن آنها اشکال ندارد.(استفتاء پیامکی از دفتر، 23/10/1394)
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25798)، 21/10/1394.
3- در فصل های بعدی اشاره می شوند.

مسئله: اگر لباس تنگ و چسبان، مُهیِّج و مفسده دار باشد، پوشیدن آن اشکال دارد(1) و بر پسران و دختران و مردان و زنان مسلمان لازم است موازین عفّت اسلامی را که مایه سعادت دنیا و آخرت آنها است، رعایت بنمایند.(2)

سؤال: آیا پوشیدن مانتو برای زنان، در صورتی که برجستگی های اندام آنها مشخّص باشد، اشکال دارد؟

جواب: در صورتی که تنگ و چسبان باشد حرام است(3)؛ ولی اگر گشاد باشد اشکال ندارد.(4)

1- آیت الله سبحانی: tohid.ir، استفتائات، احکام شرعی، زینت و پوشش؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 402، م 2090؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 175، س 5204؛ جامع المسائل، آیت الله فاضل، ج 1، ص 451، س 1709؛ أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 304، س 1363. آیت الله صافی گلپایگانی: خلاف شرم و حیا و متانت است و اگر موجب رؤیت بدن باشد برای ستر مواضعی که پوشاندن آن واجب است، کافی نیست.(جامع الأحکام، ج 2، ص 174، س 1723) آیت الله تبریزی: مؤمن با پوشیدن لباسی که خلاف وقار است نفس خود را ذلیل نمی کند. (استفتائات جدید، ج 2، ص 369، س 1532)
2- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات.
3- استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 2، ص 77، س 153؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 176، س 5213.
4- استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 2، ص 77، س 153.

مسئله: نماز خواندن با لباس تنگ و چسبان کراهت دارد.(1)

آسیب های لباس های تنگ و چسبان

الف: آسیب های جسمی

1. ناباروری در مردان

یکی از مهم ترین آسیب های پوشیدن لباس های تنگ و چسبان، نابارور کردن مردان است زیرا دمای کیسه بیضه ها که بیضه ها درون آن قرار می گیرد، سه درجه پایین تر از دمای بدن فرد است و این حالت فیزیولوژیک، مناسب تولید نرمال اسپرم است، اما تماس های حرارتی بیش از حد، ممکن است این روند را مختل کند و کیفیت تولید اسپرم را کاهش دهد. پوشیدن زیاد لباس تنگ؛ به خصوص لباس زیر تنگ در مردان، باعث افزایش درجه حرارت ناحیه تناسلی می شود.(2)

1- توضیح المسائل، امام خمینی، ص 192، م 846؛ توضیح المسائل، آیت الله شبیری زنجانی، ص 190، م 874؛ توضیح المسائل، آیت الله فاضل، ص 146، م 235؛ جامع المسائل، آیت الله بهجت، ج 1، ص 323؛ احکام نوجوانان، آیت الله صافی گلپایگانی، ص 78،، م 172؛ توضیح المسائل، آیت الله مکارم، ص 153، م 791.
2- www. jahannews.com، مقاله «رابطه پوشیدن لباس تنگ و ناباروری».

تحقیقات علمی دانشمندان نشان می دهد میزان نرخ ناباروری مردان سوئدی در سال 1970 نسبت به سایر کشورها بسیار بالاتر بوده است. پس از تحقیقات بسیار در این زمینه دانشمندان تئوری «شلوارهای تنگ سوئدی» را ارائه دادند. شواهد نشان می داد مردانی که در یک دوره خاص و طبق مد شلوارهای جین تنگ پوشیده بودند، تعداد اسپرم کمتری داشتند. (1)

2. ضرر به بیضه مردان

پزشکان بیمارستان کانادا هشدار دادند پوشیدن شلوارهای جین تنگ باعث چرخش بیضه ها می شود؛ به طوری که یکی از بیضه ها در کیسه بیضوی پیچ می خورد واین ، باعث قطع شدن گردش خون و نابودی این عضو می شود.(2)

در دستگاه تناسلی مردانه، قسمتی به نام «میاندوراه» یا در اصطلاح پزشکی «پِرینه» وجود دارد. میاندوراه در ناحیه بین مقعد و قاعده کیسه های بیضه قرار دارد و اعصاب مهم دستگاه تناسلی از این قسمت عبور می کنند. هر عاملی که

1- www.salamatnews.com، مقاله «تاثیرات منفی لباس های تنگ بر زنان و مردان»، 17/2/1392.
2- همان.

باعث ضربه یا اختلال در این قسمت شود، اعصاب آن را تحت تاثیر قرار می دهد {و لباس های تنگ سبب اختلال در این قسمت می شود}.(1)

لباس های تنگ باعث افزایش فشار به دستگاه ادراری شده که منجر به تکرر ادرار و درد شدید در مثانه می شود.(2)

3. آسیب دیدن استخوان بندی

پزشکان معتقدند: «شلوارهای تنگ و فاق کوتاه تحرک مفصل را محدود کرده و باعث کشش کپسول مفصلی می شود، به همین علت روی ستون فقرات اثراتی منفی برجا می گذارد».(3)

دکتر مالویندر پارمر(4) پس از بررسی طول استخوان ران سه زن جوان که به مدت شش ماه به طور مداوم شلوار جین تنگ پوشیده بودند، اعلام کرده بود: افرادی که شلوارهای تنگ می پوشیدند، به احتمال

1- www.tebyan.net، مقاله «چرا نباید شلوار تنگ پوشید؟».
2- www.salamatnews.com، مقاله «تاثیرات منفی لباس های تنگ بر زنان و مردان»، 17/2/1392.
3- همان.
4- از بیمارستان انتاریو کانادا.

زیاد در معرض خطر پاراستنری(1) قرار دارند که درد غیر طبیعی (مانند احساس گزگز، مورمور شدن و سوزش را به دنبال دارد. شواهد نشان می دهد زنانی که به طور مداوم شلوار جین تنگ می پوشند، از نوعی اختلالات عصبی خفیف رنج می برند، علاوه بر آن، این شلوارها حداقل پس از شش ماه تحرک مفصل ران و استخوان لگن را محدود می کنند».(2)

4. سر درد

متخصصان می گویند: «مردانی که پیراهن های خیلی تنگ و یقه های محکم می پوشند با سردرد و تاری دید رو به رو هستند پس بهتر است لباس های گشاد بپوشند.(3)

5. یبوست

یکی دیگر از مشکلاتی که با پوشیدن شلوارهای تنگ بروز پیدا می کند، درد شکم و یبوست است؛ زیرا این پوشش روند سرعت گوارش را کاهش می دهد.(4)

6. بیماری های معده

لباس تنگ، مشکل ریفلاکس (برگشت غذا از معده

1- .
2- همان.
3- همان، با کمی تغییرات.
4- همان.

به مری) را تشدید می کند؛ یعنی باعث ترش کردن غذا و برگشت اسید (به خصوص بعد از غذا خوردن) می شود. بنابراین یکی از توصیه هایی که به بیماران مبتلا به ریفلاکس می شودمخصوصاً به کسانی که اختلالات ساختمانی در دستگاه گوارش دارند؛ این است که لباس های تنگ نپوشند و کمربندشان را سفت نبندند تا فشار داخل شکمی شان زیاد نشود.(1)

7. سرطان سینه در زنان

گروهی از کارشناسان از چند دهه گذشته، سبک خاص طراحی لباس های زنانه را به عنوان یکی از عوامل مهم در ابتلا به سرطان سینه معرفی کرده اند. بررسی ها نشان می دهد پوشیدن لباس های خیلی تنگ در بلند مدت احتمال گسترش تومورهای سرطانی را در بافت سینه افزایش خواهد داد. این نوع لباس ها مانع از خروج ترشحات لنف شده و افزایش مواد سمی در بافت سینه زمینه مناسبی را برای ابتلا به سرطان سینه به وجود خواهد آورد. (2)

1- www.tebyan.net، مقاله «مضرات لباس تنگ برای سلامتی»، نیره ولدخانی.
2- همان، مقاله «چرا نباید شلوار تنگ پوشید؟».

8. گرمازدگی

پوشیدن لباس زیاد ؛خصوصاً لباس های تنگ، از عوامل افزایش خطر گرمازدگی به شمار می روند.(1)

9. افزایش جربی

شلوارهای تنگ باعث تجمع بافت های چربی بد شکل شده و «سلولیت» را تقویت می کند. این وضعیت زمانی تشدید می شود که گروهی بنا به عادت همیشگی تلفن همراهشان را در جیب جلوی این شلوارهای تنگ قرار می دهند.(2)

10. بیماری های دیگر

دور کمر تنگ شلوارهای تنگ، عضلات ناحیه شکم را که پوشش محافظ اندام های حیاتی بدن هستند، منقبض می کند و مشکلاتی از قبیل کاهش جریان مایعات لنفاوی(3)، عملکرد نامناسب سیستم ایمنی بدن و گردش خون ضعیف را به دنبال دارد.(4)

1- www.mashreghnews.ir، مقاله «علائم گرما زدگی و راه های درمان آن»، 3/4/1393.
2- www.salamatnews.com، مقاله «تاثیرات منفی لباس های تنگ بر زنان و مردان»، 17/2/1392.
3- .
4- همان.

پوشیدن شلوارهای تنگ بر سیستم اعصاب محیطی فشار وارد کرده ، باعث احساس سوزش و گزگز در ناحیه پاها می شود.(1)

ب: آسیب های پوستی و عفونی

1. عرق سوزی

مهم ترین آسیبی که در اثر ساییدگی لباس تنگ با پوست ایجاد می شود، «عرق سوز» است. پس کسانی که مستعد عرق سوز هستند، بخصوص افرادی که وزنشان زیاد است، ضمن این که لباس گشاد بپوشند، حتماً باید لباس زیر پاچه دار بپوشند تا دچار مشکل آزار دهنده عرق سوز نشوند. لباس هایی با پارچه های ضخیم تر و زمخت مثل شلوارهای جین، ساییدگی کشاله ها را به دنبال دارد و باعث عرق بیشتر و عرق سوز می شود و به دلیل مرطوب بودن محیط، امکان قارچی شدن ناحیه های مورد تماس با لباس و بروز مشکلات بعدی بیشتر است. عرق سوز، سوزش و خارش را در پی دارد و اگر قارچ روی آن سوار شود، خارش بیشتر می شود.(2)

1- همان.
2- www.salamatnews.com، مقاله «پوشاک مناسب برای مقابله با گرما»، 1/4/1392.

2. افزایش عرق کردن

لباس های تنگ، عرق کردن را در فصل گرم به شدت بالا می برد که بروز عفونت های قارچی را تشدید می نماید.(1)

3. بیماری های عفونی

مطالعات انجام شده توسط متخصصان پوست نشان می دهد نزدیک 20 درصد از منافذ پوست بدن در زیر کمر تنگ شلوارها به یک عفونت باکتریایی آلوده است.(2)

شلوارهای ساپورت و شلوارهای جین تنگ، آلودگی های بهداشتی بسیاری ،مانند عفونت مثانه را برای خانم ها به همراه دارد(3) زیرا همیشه در اطراف مقعد، باکتری هایی وجود دارند که می توانند در اثر اصطکاک لباس به طرف واژن حرکت کنند و چون مجرای ادراری در خانم ها کوتاه است، خیلی سریع باعث عفونت ادراری می شوند که نشانه آن، خارش و تکرر ادرار است. (4)

1- همان، مقاله «پوشیدن لباس تنگ در فصل گرما، اگزما را تشدید می کند»، 10/3/1390.
2- همان، مقاله «تاثیرات منفی لباس های تنگ بر زنان و مردان»، 17/2/1392.
3- همان، مقاله «پوشیدن لباس تنگ ناباروری را در مردان افزایش می دهد»، 25/5/1394.
4- www.tebyan.net، مقاله «مضرات لباس تنگ برای سلامتی»، نیره ولدخانی.

ج: آسیب های جنسی

1. تحریک جنسی

«لباس های چسبان» یکی از عوامل تحریک جنسی، بخصوص در آستانه بلوغ و نوجوانی است. این لباس ها موجب افزایش جریان خون در ناحیه کمر و لگن خاصره شده و افزایش جریان خون، موجب افزایش تمایلات شهوانی در نوجوان می گردد. بر اساس تحقیقات روان شناسان و متخصصان علوم تربیتی، پوشیدن لباس های چسبان ،مانند شلوارهای تنگ، باعث بیداری و تحریک قوای جنسی و شهوانی می گردد. تحریک قوای شهوانی در ابتدای نوجوانی، زمینه ابتلا به خودارضایی را ایجاد می کند و نوجوان را در دام انحراف جنسی می افکند.(1)

3. لباس رنگی و مهیج

اشاره

اسلام برای لباس مناسب، شرایطی را مانند «پوشاندن کامل بدن»، «تنگ و چسبان نبودن» و نبودن ونداشتن رنگ زننده و مهیج نبودن» را ذکر کرده است؛ اگر یکی از این شرایط نباشد ،پوشیدن آن برای زنان جایز نیست.

حکم بن مسکین گوید:

1- نشریه معرفت، مقاله «مهم ترین آسیب جنسی دوران نوجوانی و راه کارهای پیش گیری و درمان»، علی احمد پناهی، ش 112، ص 4.

«سعیده و منّه» خواهران محمد بن ابی عمیر برای من نقل کردند که ما بر امام صادق علیه السلام وارد شدیم و پرسیدیم: آیا جایز است زن به زیارت برادر مسلمانش برود؟ فرمود: بله. پرسیدیم آیا می تواند با او مصافحه کند؟ فرمود: از زیر لباس مانعی ندارد. در این هنگام یکی از آنها گفت: این خواهر من به زیارت برادران مسلمانش می رود؛ امام (به او) فرمود: وقتی به زیارت برادر مسلمانت می روی لباس رنگارنگ و جذّاب نپوش. (1)

سوالات فقهی

سؤال: آیا پوشیدن لباس های رنگی و مُهیِّج اشکال دارد؟

جواب: اگر موجب جلب نظر و توجه مردان شود جایز نیست.(2)

سؤال: آیا استفاده لباس های رنگارنگ یا رنگ های شاد،

1- کافی، ج 5، ص526، ح 3.
2- استفتائات، امام خمینی، ج 3، ص 255، س 27؛ جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 2، ص 180، س 1729؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 175، س 5204؛ جامع المسائل، آیت الله فاضل، ج 2، ص 403، س 79؛ استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 2، ص 366، س 1519؛ استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 2، ص 77، س156؛ با استفاده از أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 304، س 1362.

همراه با چادر در بیرون از منزل جایز است؟

جواب: اشکال ندارد؛ مگر آن که به نحوی باشد که جلب نظر کند و موجب مفسده شود.(1)

سؤال: آیا بیرون بودن مقنعه و روسری از زیر چادر اشکال دارد؟

جواب: اگر جلب نظر نامحرم کند، جایز نیست.(2)

سؤال: آیا زنان می توانند با کت و شلوار در بیرون از منزل رفت و آمد داشته باشند؟

جواب: اگر برجستگی های اندام آنها معلوم باشد، یا مفسده داشته باشد، جایز نیست.(3)

سؤال: بعضی از خانم ها علی رغم استفاده از چادر مناسب و ضخیم، به لحاظ ویژگی های جسمی که دارند، اندام آنها از زیر چادر مشخص است، آیا مسئولیت پوشش آنها متوجه خودشان می باشد یا طرف مقابل باید از نگاه به آنها احتراز کند؟

جواب: در این رابطه، هر دو طرف وظیفه دارند و اگر

1- استفتائات، امام خمینی، ج 3، ص 255، س 27؛ أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 304، س 1362.
2- استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 179، س 5226. آیت الله سیستانی: مانعی ندارد ولی باید موهایش را بپوشاند.(www.sistani.org، سوال ها و جواب ها، حجاب)
3- www.sistani.org، سوال ها و جواب ها، لباس.

طوری است که جلب نظر نمی کند، پوشاندن حجم بدن واجب نیست.(1)

مسئله: یکی از مهم ترین وظایف زنان در برابر تهاجم فرهنگی، حفظ حجاب اسلامی و ترویج آن و پرهیز از لباس هایی است که پوشیدن آنها تقلید از فرهنگ دشمن محسوب می شود.(2)

1- استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 180، س 5231.
2- أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 307، س 1380.

فصل یازدهم: آداب لباس و پوشیدن آن

اشاره

فصل یازدهم:آداب لباس و پوشیدن آن(1)

اسلام برای لباس وکلاًمقولهٔ پوشش دستورات و آداب مختلف و متنوعی را بیان کرده است که به برخی از آنها اشاره می شود:

1. لباس خوب پوشیدن

امام علی علیه السلام فرمودند: سزاوار است زمانی که خدای متعال به شخصی نعمتی را عطا می کند، اثر آن نعمت در پوشش او دیده شود تا هنگامی که آن پوشش برای شهرت نباشد.(2)

1- ر.ک: دعائم الإسلام، ج 2، ص 153.
2- دعائم الإسلام، ج 2، ص 153، ح 543.

امام صادق علیه السلام فرمودند: «الْبَسْ وَ تَجَمَّلْ فَإِنَّ اللَّهَ جَمِیلٌ یُحِبُّ الْجَمَالَ وَ لْیَکُنْ مِنْ حَلَالٍ؛ لباس زیبا و جمیل بپوش زیرا خدای متعال جمیل است و زیبایی را دوست دارد ولی {لباس را از} مال حلال تهیه کن».(1)

2. شستن لباس

امام علی علیه السلام فرمودند: «غَسْلُ الثِّیَابِ یُذْهِبُ الْهَمَّ وَ الْحَزَن؛ شستن لباس، ناراحتی و حزن را از بین می برد».(2)

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) لباسش را به عایشه داد و فرمود: «آن را بشوی». گفت: «دیروز شستم». فرمود:«کثیف شده، آیا نمی دانی لباس، تسبیح خدا می کند و همین که چرک شد تسبیح او قطع می شود».(3)

3. تا کردن

امام موسی کاظم فرمودند: «تا کردن لباس، راحت شدن لباس است که موجب

1- کافی، ج 6، ص 441، ح 7.
2- خصال، ج 2، ص 612.
3- المیزان، ج 13، ص 122.

ماندگاری بیشتر آن می شود».(1)

امام صادق علیه السلام فرمودند: «لباس هایتان را در شب تا بزنید؛ زیرا اگر رها شده و تا نشوند، شیطان آن را می پوشد».(2)

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: «اِذا نَزَعَ اَحَدُکُم ثوبَهُ فَلیَطوِه؛ هرگاه لباستان را در آوردید آنها را تا بزنید».(3)

4. بخور دادن

امام صادق علیه السلام فرمودند: «یَنْبَغِی لِلرَّجُلِ أَنْ یُدَخِّنَ ثِیَابَهُ إِذَا کَانَ یَقْدِر؛ سزاوار است که شخص اگر توانایی دارد لباسش را بخور دهد».(4)

5. دعا خواندن هنگام پوشیدن

5. دعا خواندن هنگام پوشیدن(5)

امام علی علیه السلام فرمودند:

1- کافی، ج 6، ص 478، ح 3.
2- همان، ص 480، ح 11.
3- جامع الصغیر، ج 2، ص 89، به نقل از مفاتیح الحیاة، عبد الله جوادی، ص 159.
4- کافی، ج 6، ص 518، ح 2.
5- کافی، ج 6، ص 458، «بَابُ الْقَوْلِ عِنْدَ لِبَاسِ الْجَدِید»؛ من لا یحضره الفقیه، ج 1، ص 112، ح 232.

هنگامی که خدای متعال به شخصی لباس جدیدی عطا می کند ؛برای پوشیدن وضو بگیرد و دو رکعت نماز بخواند که در هر دو رکعت بعد از سوره حمد، آیَةَ الْکُرْسِیّ و سوره توحید و سوره قدر را بخواند و بعد از نماز، خدای متعال را حمد و ستایش کند، {در این صورت} خدای سبحان زشتی او را می پوشاند و او را در بین مردم زینت می دهد. و {اگر} ذکر «لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّابِاللَّهِ» را زیاد بگوید فرشته ای مأمور می شود که برای او استغفار کند».(1)

إمام صادق علیه السلام فرمودند: هنگامی که لباس پوشیدی بگو: «اللَّهُمَّ أَلْبِسْنِی التَّقْوَی وَ جَنِّبْنِی الرَّدَی؛ خدایا لباس تقوا به من بپوشان و از بدی دورم کن» هرگاه چنین کردی از هر دردی در امان می مانی».(2)

6. بسم الله گفتن هنگام درآوردن لباس

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: «هنگامی که یکی از شما لباسش را در می آورد باید بسم الله بگوید تا جنّ آن را نپوشد زیرا اگر بسم الله

1- کافی، ج 6، ص 459، ح 5.
2- من لا یحضره الفقیه، ج 1، ص 112، ح 232.

نگوید جنّ لباسش را تا صبح می پوشد».(1)

7. اسراف نکردن در مصرف لباس

اشاره

7. اسراف نکردن در مصرف لباس(2)

در روایات وارد شده است که لباس زیاد داشتن اسراف نیست، بلکه استفاده نابه جا از آن ها اسراف حساب می شود. امام صادق علیه السلام در این باره فرمودند: «أَدْنَی الْإِسْرَافِ ... ابْتِذَالُ ثَوْبِ الصَّوْنِ...؛ کمترین حدّ اسراف، استفاده بیجا از لباس رسمی است که این لباس برای حفظ آبرو است».(3)

از روایات اهل بیت علیهم السلام استفاده می شود که افراد می توانند متناسب با شأن و جایگاهی که دارند لباس بپوشند؛ یعنی افرادی که از جهت مالی در رفاه هستند، می توانند از امکانات، بیشتر استفاده کنند؛ مثلاً می توانند لباس های متعددی داشته باشند؛(4) زیرا خدای متعال این توانایی مالی را به او داده است پس اگر از راه حلال تهیه شده و به اندازه نیاز داشته و استفاده کند اسراف نیست. اسحاق

1- علل الشرائع، ج 2، ص 582، ح 23.
2- ر.ک: www.hamshahrionline.ir، مقاله «خلاصه لباس هایتان ما را می کشد»، 4/3/1394.
3- کافی، ج 6، ص 460، ح 1.
4- البته نباید برای فخر فروشی و ... باشد بلکه باید به تناسب نیازش باشد و از همه آنها استفاده کند.

بن عمار از شاگردان امام صادق علیه السلام از حضرت پرسید: «شخصی ده لباس دارد که به نوبت از آنها استفاده می کند، آیا {ده لباس داشتن} اشکال دارد؟»؛ حضرت فرمودند: «اشکال ندارد».(1)

در برخی از روایات(2)، لباس زیاد داشتن اگر مورد نیاز شخص باشد نهی نشده ؛(3) و حتی تأیید شده است چون سبب طول عمر بیشتر لباس ها می شود.(4) یعنی اگر انسان یک لباس داشته باشد زودتر از بین می رود؛ چون همیشه از آن استفاده می کند، ولی اگر لباس های متعددی داشته باشد و به نوبت از آنها استفاده کند، دیرتر از بین می روند. پس لباس زیاد داشتن اگر برای فخر فروشی و ... نباشد اسراف نیست بلکه مطلوب است.(5)

استفتاء

سؤال: آیا داشتن لباس های زیاد، اسراف حساب می شود؟

1- همان، ص 443، ح 10.
2- همان، ص 441، ح 4.
3- در این روایت، داشتن 30 لباس هم جایز شمرده شده است.
4- همان، ص 443، ح 11.
5- ر.ک: مجموعه فیش های تبلیغی(5)، قرائتی، لباس آداب و انواع، ص 10.

جواب: اگز زاید بر نیاز بوده و با شأن شخص متناسب نباشد، اسراف است و باید از این کار اجتناب شود.(1)

مسئله: داشتن لباس زیاد مستحب است.(2)

1- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 7/10/1394.
2- کشف الغطاء عن مبهمات الشریعه الغراء، کاشف الغطاء، ج 3، ص 34.

پوشش والدین در منزل

اشاره

پوشش والدین در منزل(1)

میزان پوشش در خانواده هابراساس فرهنگ و اعتقادات آن ها تنظیم می شود. رعایت پوشش مناسب بر اساس الگوهای اخلاقی و اسلامی در خانوده بسیار مهم و با ارزش است و ثبات و آرامش و امنیت در خانواده ایجاد می کند. پوشش مناسب نه تنها سبب آرامش والدین می شود ، رشد طبیعی کودکان را نیز تضمین می کند.

1- ر.ک: مجله فقه، مقاله «پوشش بانوان در برابر مردان محرم»، دفتر تبلیغات اسلامی، ش 24، ص 3.

شایسته است والدین با نشان دادن حساسیت و رعایت پوشش مناسب در حضور کودکان و در ارتباط با غیرمحارم، کودکان را از سن 4 سالگی به بعد با محارم و غیرمحارم آشنا کنند. میزان پوشش مناسب و عدم تماس بدن با نامحرم را باید به وضوح برای کودکان توضیح داد.(1)

عوض کردن لباس در منزل

اشاره

اسلام به انسان ها، مخصوصاً مسلمانان دستور داده است در تمام شرایط و حالات عفت و حیا را رعایت کنند و از هر کاری که موجب از بین رفتن حیا می شود، خودداری ورزند؛ اما برخی از والدین در حضور فرزندان، لباس های خود را عوض می کنند، در حالی که زمینه انحراف آن ها را فراهم می کنند؛ چون ممکن است والدین لباس زیر نامناسبی پوشیده باشند که حجم اندام جنسی آنها را نشان دهد، یا پیدا باشد و فرزندان با دیدن این صحنه، تحریک شده و به گناه آلوده شوند؛ پس سزاوار است هر کسی که می خواهد لباس خود را عوض کند، در جایی این کار را انجام دهد که کسی حضور نداشته باشد.

1- www. rasekhoon.net، مقاله «عفت جنسی والدین در مقابل کودکان»، مجتبی امین زاده.

استفتاء

سؤال: برخی از والدین لباس های خود را در حضور فرزندان عوض می کنند، آیا اینکار جایز است؟

جواب: اگر مفسده داشته و موجب تحریک فرزندان شود جایز نیست؛(1) فرزندان هم با رعایت ادب به آنها تذکر دهند که از این کار خودداری کنند.(2)

آسیب های پوشش نامناسب والدین

اشاره

در فصل های قبلی درباره پوشش والدین در خانه مطالبی گفته شد؛ در این قسمت آسیب هایی که بر اثر پوشش نامناسب والدین به فرزندان وارد می شود را بیان می کنیم.

1. بلوغ زودرس در سن نوجوانی

در دوران بلوغ، پوشش نامناسب اطرافیان می تواند در بلوغ زودرس فرزند نقش مهمی داشته باشد. کودکی که در سن قبل از نوجوانی هر روز با پوشش نامناسب والدین و خواهر و برادر مواجه است و قسمت های برجسته بدن و

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله نوری همدانی؛ آیت الله صافی گلپایگانی، 17/10/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی، 19/10/1394.
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 17/10/1394.

نیمه عریان آنان را مشاهده می کند؛ زمینه تحریک جنسی در او سریع تر و زیادتر است و آنچه را در خانواده می بیند ناخودآگاه در کوچه و خیابان بر افراد دیگر منطبق می کند و باعث می شود زودتر از زمان لازم، علائم بلوغ جنسی در او ظاهر شود. هر چه فرزند بزرگتر می شود ضرورت رعایت پوشش لازم والدین بیشتر می شود چون او بسوی بیدار شدن غریزه جنسی پیش می رود.(1)

2. کم اهمیت شدن حیا و عفت

پوشش های نامناسب والدین در مقابل فرزندان باعث می شود که حیا و عفت در دیدگاه و منظر آنها کم اهمیت جلوه کند. نوجوانی که همیشه مادر خود را نیمه عریان می بیند احساس شرم نخواهد کرد از اینکه خاله، دختر خاله و زن بیگانه را با همان وضع ببیند.(2)

3. ماندگاری اولین برخورد جنسی در ذهن

اشاره

در روانشناسی ثابت شده است که اولین برخورد جنسی فراموش نشدنی است. بنابراین لازم است مادر قبل از پنج سالگی در مقابل کودکان پوشش مناسب داشته

1- www.andisheqom.com، مقاله «طرز پوشش مادر در خانه و در مقابل فرزند چگونه باید باشد؟ راهنمایی فرمائید»، با تغییرات.
2- www.wikiporsesh.ir، مقاله «پوشش مادر در مقابل فرزندان».

باشد تا تصویری که از مادر در ذهن کودک باقی می ماند، تصویری زیبا و آراسته باشد و الگوی مناسب از پوشش در ذهن کودک نقش ببندد.(1)

بعضی از افراد می گویند: «اگر کودک در خانواده با پوشش نامناسب والدین مواجه باشد، وقتی در مجالس و جوامع با چنین صحنه های برخورد کند با حرص و ولع به چنین افرادی نگاه نمی کند».

در جواب این افراد باید گفت: «زنان و دختران اروپا و آمریکا برهنه شدند و کودکان خود را با چنین صحنه هایی عادت دادند؛ امّا باز هم کودکان، در جامعه به زنان و دختران به نظر شهوت نگاه کردند. و باز هم آمار جنایات جنسی درشت تر گردید؛ زیرا که روحیه تنوع طلبی انسان به دنبال شکل های دیگر می رود و شهوت حالت سیری ناپذیر دارد.(2)

سوالات فقهی

سؤال: آیا مادر و خواهر می توانند در منزل نزد پسران و برادران خود با لباس آستین کوتاه و دامن کوتاه رفت و آمد داشته باشد؟

1- همان.
2- همان.

جواب: اگر محرک و مفسده دار باشد جایز نیست(1)در غیر این صورت نیز؛ سزاوار است شئون اسلامی و آداب عرفی رعایت شود.(2)

سؤال: آیا زن باید خود را از پسر بچه ممیّز بپوشاند؟

جواب: مستحبّ است خود را از پسری که از مسائل جنسی آگاه باشد بپوشاند.(3)

سؤال: آیا پهن کردن لباس های زیر زنانه بر روی طناب منزل بدون اینکه آنها را با چیزی بپوشانند، جایز است؟

جواب: اشکال ندارد(4) ولی بهتر است با پارچه یا لباسی

1- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25606)، 16/10/1394. آیت الله مکارم: زنان و دختران می توانند در برابر محارم خویش سر و گردن و مقداری از دست ها و پاها را نپوشانند اما بقیه بدن را باید بپوشانند و جایز نیست به شکل نیمه عریان در مقابل آنها ظاهر شوند.(استفتاء پیامکی از دفتر، 14/10/1394)
2- استفتاء پیامکی از دفاترآیت الله نوری همدانی؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25606)، 16/10/1394.
3- احکام بانوان، آیت الله مکارم، ص 184، س 673.
4- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی، (کد استفتاء:23840)، 25/8/1394؛ آیت الله خامنه ای، آیت الله صافی گلپایگانی، 26/8/1394؛ آیت الله سیستانی، 27/8/1394. آیت الله مکارم، آیت الله نوری همدانی: اگر مفسده داشته باشد جایز نیست.(استفتاء پیامکی از دفاتر، 25/8/1394)

از دید نامحرم پوشانده شوند.(1)

پوشیدن زیر پیراهنی

بعضی افراد بخصوص آقایان، از پوشیدن زیر پوش نخی غفلت می کنند؛ در حالی که زیر پوش نخی مثل یک حوله، عرق بدن را به خود می گیرد و از نشت عرق به پیراهن جلوگیری می کند، بنابراین از ایجاد بوی نامطبوع عرق در لباس رو تا حدی جلوگیری می شود و پیراهن مدت بیشتری می توان پوشید بدون این که بوی بدی گرفته باشد.(2)

پوشیدن جوراب

افرادی که تحرک زیادی دارند، چون سُر خوردن لبه های کفش و صندل روی پوست راحت تر است، پوشیدن جوراب نخی از آسیب پوست پیشگیری می کند. با نپوشیدن جوراب، امکان تابش آفتاب به پوست پا بیشتر است. البته آفتاب از جوراب هم رد می شود، ولی پوشیدن جوراب سفید با رنگ روشنی که نور آفتاب را منعکس کند، عوارض و اثر

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله شبیری زنجانی، (کد استفتاء:23840)، 25/8/1394؛ آیت الله خامنه ای، آیت الله صافی گلپایگانی، 26/8/1394؛ آیت الله جوادی آملی، 4/9/1394.
2- www.salamatnews.com، مقاله «پوشاک مناسب برای مقابله با گرما»، 1/4/1392.

آفتاب را کمتر خواهد کرد.(1)

مدگرایی

اشاره

از مسائل مهم در لباس موضوع «مدگرایی»(2) است. انسان، زیبایی و تنوع را در همه امور دوست دارد و از این کار لذت می برد؛ ولی بعضی از افراد از این حس درونی در جهت اهداف و برنامه های دشمنان اسلام و ایران حرکت می کنند و از هر طرح و مدلی که آنان معرفی کرده است پیروی می کنند؛ مقام معظم رهبری در این باره فرمودند: «تقلید فرهنگی خطر خیلی بزرگی است؛ اما این حرف اشتباه نشود؛ به اینکه بنده با مُد و تنوع و تحول در روش های زندگی مخالفم؛ نخیر، مُدگرایی و نوگرایی اگر افراطی نباشد، اگر روی چشم و هم چشمیِ رقابت های کودکانه نباشد، عیبی ندارد. لباس و رفتار و آرایش تغییر پیدا می کند، مانعی هم ندارد؛ اما مواظب باشید قبله نمای این مُدگرایی به سمت اروپا نباشد. این بد است. اگر مدیست های اروپا و امریکا

1- همان.
2- آن است که فرد، سبک لباس پوشیدن و طرز زندگی و رفتار و گفتار و حتی تفکر خود را طبق آخرین الگوها تنظیم کند و به محض آنکه الگوی جدیدی در جامعه رواج یافت، از آن پیروی نماید.(مجله معارف اسلامی، مقاله «مُد و مدگرایی»، قاسم رمضانی، ش 94، ص 33)

در مجلاتی که مُدها را مطرح می کنند، فلان طور لباس را برای مردان یا زنانِ خودشان ترسیم کردند؛ آیا ما باید اینجا در همدان یا تهران یا در مشهد آن را تقلید کنیم؟ این بد است. خودتان طراحی کنید و خودتان بسازید.(1)

اسلام با اصل تنوع طلبی مخالف نیست چون دستوراتی که داده است، متنوع و مختلف است و همه نیازهای فردی و اجتماعی افراد را تأمین می کند؛ ولی با تقلید جاهلانه از دشمنان مخالف است.

استفتاء

سؤال: آیا پوشیدن لباس به سبک مد روز اشکال دارد؟

جواب: اگر محرک شهوت و موجب هتک حرمت انسان شود(2) و تبلیغ کننده فرهنگ مبتذل غربی(3)و تشبه به کافر

1- www. farsi.khamenei.ir، بیانات، موضوعی، لباس ملی، 17/4/1383.
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25698)، 19/10/1394.
3- استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 180، س5230؛ استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 17/10/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25698)، 19/10/1394؛ آیت الله خامنه ای، 23/10/1394.

باشد(1) اشکال دارد.(2)

عوامل مدگرایی

اشاره

پیروی از مد و الگوهای غربی علل(3) مختلفی دارد که به مهم ترین آنها اشاره می شود:

1. تنوع طلبی و نوگرایی

تنوع طلبی از ویژگی های انسان است. زندگی انسان با تغییر و تحول همراه بوده و در هر عصر و زمانی نوع و شکل این تغییرات عوض می شود . در زمان ما تنوع طلبی در پوشش جایگاه خاصی پیدا کرده ؛به طوری که «مدگرایی» تمام هم و غم زندگی بعضی از افراد را تشکیل می دهد و از هر مد و الگویی استفاده می کنند تا به نیاز کاذب درونی خویش جواب مثبتی داده باشند.

1- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله صافی گلپایگانی، 20/10/1394. آیت الله خامنه ای: تشبه به کفار و پوشیدن لباس کفار در روایات مورد مذمت واقع شده است.(استفتاء پیامکی از دفتر، 23/10/1394)
2- آیت الله خامنه ای: پوشیدن این لباس ها اگر اسراف و تجمل گرایی یا به قصد برتری جویی نباشد اشکال ندارد.(استفتاء پیامکی از دفتر، 23/10/1394)
3- ر.ک: مجله معارف اسلامی، مقاله «مُد و مدگرایی»، قاسم رمضانی، دفتر تبلیغات اسلامی قم، ش 94، ص 33.

2. همانند سازی

انسان ها سعی می کنند برای اعمال و رفتار خویش الگویی انتخاب کنند تا متناسب با او حرکت کنند و به مرور زمان، خصوصیات الگوی خویش را پذیرفته و به انسانی مانند او تبدیل می شوند. الگوی برخی از افراد، مدل های غربی و غیر اسلامی هستند و شخص سعی می کند خود را در پوشش و آرایش به شکل آنها در بیاورد و خود را همانند آنها سازد.

3. جلب توجه دیگران

از مهم ترین عوامل «پیروی از مد» کمبود مسائل عاطفی است. برخی از افراد چون مورد توجه اطرافیان (مخصوصاً خانواده قرار نمی گیرند، سعی می کند با پوشیدن لباس های خاص که برگرفته از مدل های غربی است ،مورد توجه دیگران قرار بگیرند و از اینکه مورد اشاره جامعه قرار می گیرند لذت می برند و به خیال خودشان نیاز خود را از این برطرف کنند.

4. برند پوشی

اشاره

چند سالی است که خرید از برند و برند پوشی، در میان جوانان ایرانی بالا گرفته و هر کس که لباس های به اصطلاح مارک و صاحب برند به تن کند، از ارزش بیشتری در

جامعه برخوردار است(1) در حالی که اسلام ملاک برتری افراد بر همدیگر را تقوا معرفی کرده است نه پوشش های خاص و گران قیمت: «إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُم؛ همانا گرامی ترین شما نزد خدای متعال با تقواترین شماست».(2)

استفتاء

سؤال: آیا والدین می توانند فرزندان خود را از پوشیدن لباس های مد روز منع کنند؟

جواب: پدر و مادر می توانند از بعضی کمک ها به فرزندان امتناع کنند.(3)

آسیب های مدگرایی

اشاره

پیروی از «مد و مدگرایی» مفسده و آفاتی دارد که در این قسمت بیان می شود.

1. تلف کردن وقت

معمولاً کسانی که بر اساس مد روز زندگی می کنند،

1- www.jahannews.com، مقاله «آب کردن برند های خارجی در بازار با تخفیف های باور نکردنی»، 28/6/1394.
2- حجرات/13.
3- آیت الله سیستانی: www.sistani.org، سوال ها و جواب ها، لباس.

همیشه منتظر هستند مد جدید وارد بازار شود و آن را خریداری کرده و استفاده کنند و همین امر موجب می شود عمر با ارزش آنها همیشه پای ماهواره و اینترنت برای دستیابی به مدهای مدرن تربگذرد و طبعاً از کارهای مهم واجب باز می مانند.

2. اسراف

خرید لباس های مختلف و متناسب با مد روز سبب می شود لباس های قبلی کنار گذاشته شوند یا کمتر مورد استفاده قرار بگیرند لذا در صورت استفاده نکردن از لباس هایی که مد آنها گذشته می توانند آنها را با احترام به اطرافیان خویش هدیه دهند(1) یا به نیازمندان برسانند یا به مراکز بهزیستی بدهند تا استفاده شود؛ پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در این باره فرمودند: «ای اباذر؛ هر کسی که دو لباس دارد باید یکی از آنها را بپوشد و دیگری را به برادرش بدهد».(2)

امام صادق علیه السلام درباره هدیه دادن لباس به دیگران فرمودند: «کسی که به برادرش لباس تابستانی یا زمستانی بدهد

1- ر.ک: الفضائل، ابن شاذان، ص 154.
2- أمالی، طوسی، ص 538.

(و او را بپوشاند) بر خدای متعال واجب است او را از لباس های بهشتی بپوشاند و سختی مرگ را بر او آسان کند و قبر او را وسعت دهد و هنگامی که از قبر بیرون می آید فرشتگان الهی را در حالی ملاقات کند که به او بشارت می دهند و این همان کلام خدای سبحان است که فرمود (وَ تَتَلَقَّاهُمُ الْمَلائِکَهُ هذا یَوْمُکُمُ الَّذِی کُنْتُمْ تُوعَدُونَ)(1)».(2)

3. ضرر اقتصادی

این افراد برای خرید مدهای جدید باید هزینه کنند که اگر ماهیانه یا فصلی حساب شود، به ضرر خانواده تمام می شود.

لباس مختص و مُبلِّغ کفار و فرهنگ غربی

اشاره

امام صادق علیه السلام فرمودند: «خدای متعال به یکی از انبیای خود وحی فرستاد که به مومنان بگو: لباس دشمنانم را نپوشید و غذای دشمنان من را نخورید و راه و روش آنها را نپیمایید {پس اگر این کارها را انجام دهید} دشمنم می شوید؛

1- فرشتگان (با تبریک و تهنیت) به استقبالشان می آیند (و می گویند) این همان روز شماست که (در دنیا) به آن وعده داده می شدید.(أنبیاء/103)
2- کافی، ج 2، ص 204، ح 1.

همان گونه که آن ها دشمنان من هستند».(1)

سوالات فقهی

سؤال: آیا پوشیدن لباس هایی که فرهنگ و پوشش غربی را ترویج و تبلیغ می کند جایز است؟

جواب: پوشیدن لباس هایی که از نظر دوخت، رنگ یا غیر آن، تقلید و ترویج فرهنگ غربی باشد(2) یا تشبه به آنها باشد(3) یا باعث تقویت اقتصاد آنان و یا تضعیف اقتصاد دولت اسلامی گردد(4) جایز نیست(5) و بر دیگران واجب است در برابر این گونه مظاهر فرهنگی تقلیدی از بیگانگان با زبانی نرم نهی از منکر کنند.(6)

سؤال: آیا پوشیدن لباس زیری که دارای پرچم آمریکا و

1- من لا یحضره الفقیه، ج 1، ص 252، ح 770.
2- أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 234، س 1073؛ استفتائات، آیت الله بهجت، ج 4، ص 182، س5240. آیت الله تبریزی: مؤمن باید از کاری که موجب ترویج فساد بین جامعه مسلمین است یا جامعه را در معرض فساد قرار می دهد اجتناب کند.(استفتائات جدید، ج 1، ص 507، س 2228)
3- جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 2، ص 180، س 1727؛ استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 1، ص 507، س 2225.
4- أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 307، س 1376.
5- آیت الله صافی گلپایگانی: جوانان مسلمان باید از پوشیدن اینگونه البسه اجتناب نمایند.(جامع الأحکام، ج 2، ص 180، س 1727)
6- أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 234، س 1073.

انگلیس و دشمنان اسلام است جایز است؟

جواب: اشکال ندارد(1) مگر اینکه تشبه به کفار باشد که جایز نیست.(2)

سؤال: آیا پوشیدن لباسی که تبلیغ و تشویق شراب روی آن وجود دارد، جایز است؟

جواب: جایز نیست.(3)

سؤال: آیا پوشیدن کروات جایز است؟

جواب: اگر مفسده داشته باشد؛مثلا موجب هتک حرمت شخص شود؛(4) یا مُبلِّغ فرهنگ غربی ،باشد جایز نیست(5)ولی پوشیدن آن در کشورهایی که جزیی از لباس

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله مکارم، 19/10/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 25763)؛ آیت الله خامنه ای، 20/10/1394.
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله نوری همدانی، 19/10/1394.
3- أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 308، س 1382.
4- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی (کد استفتاء: 24548)، 14/9/1394.
5- أجوبه الاستفتائات، آیت الله خامنه ای، ص 307، س 1378؛ استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله نوری همدانی، 14/9/1394؛ آیت الله مکارم، آیت الله صافی گلپایگانی و آیت الله بهجت: احتیاط این است که استفاده نشود.(www.makarem.ir، استفتائات؛ جامع الأحکام، ج 2، ص 180، س 1731؛ استفتائات، ج 2، ص 49، س 1624). آیت الله سیستانی: جایز است مگر اینکه عنوان ثانوی منطبق شود که مقتضی تحریم باشد.(www.sistani.org، سوال ها و جواب ها، زینت) آیت الله فاضل: کراوات مربوط به مسیحی ها و شعار آنها است لذا بهتر است مسلمانان از آن اجتناب کنند.(جامع المسائل، ج 1، ص 82، س 253)

مردم محسوب می گردد اشکال ندارد.(1)

سؤال: آیا نماز خواندن با کروات جایز است؟

جواب: اشکال ندارد.(2)

سؤال: آیا استفاده از پاپیون جایز است؟

جواب: اگر موجب هتک حرمت شخص شود یا مفسده دیگری داشته باشد، (3) یا منجر به ترویج فرهنگ غربی شود(4) جایز نیست(5) ولی پوشیدن آن در کشورهایی که جزیی از لباس مردم محسوب می گردد اشکال ندارد. (6)

1- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 14/9/1394.
2- جامع المسائل، آیت الله فاضل، ج 1، ص 82، س 253.
3- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله شبیری زنجانی (کد استفتاء: 24548)، 14/9/1394.
4- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله خامنه ای، 16/9/1394.
5- استفتائات جدید، آیت الله مکارم، ج 1، ص 505، س 1645؛ استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 2، ص 476، س1937؛ استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله نوری همدانی، 14/9/1394. آیت الله صافی گلپایگانی: خلاف استقلال و زیّ مومنین است.(استفتاء پیامکی از دفتر، 15/9/1394) آیت الله سیستانی: به خودی خود اشکال ندارد.(استفتاء پیامکی از دفتر، 14/9/1394)
6- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 14/9/1394.

سؤال: آیا نماز خواندن با لباسی که آرم صلیب روی آن حک شده است جایز است؟

جواب: اشکال دارد.(1)

لباس تاناکورا

اشاره

برخی از لباس ها در بازار به لباس های «تاناکورا» یا «دست دوم» معروف هستند که این لباس ها غالباً از کشورهای خارجی وارد کشور شده و در دسترس مردم قرار می گیرد؛ ولی متأسفانه آفات و ضررهایی برای فرد و جامعه دارد که در فصل های بعدی به آن ها اشاره می شود.

زمینه استقبال مردم

اشاره

این لباس ها در جامعه ما مورد استقبال قرار گرفت و به سرعت جایگاه خود را پیدا کرد. استقبال مردم از لباس های دست دوم خارجی علل مختلفی دارد که در این قسمت به آن ها پرداخته می شود.

1. ارزان بودن این لباس ها

شواهد نشان می دهد در فصل سرما به دلیل گرانی لباس های گرم، استقبال مردم، به خصوص قشر ضعیف و فقیر جامعه از مراکز تاناکورا بیشتر می شود. افرادی که تعداد

1- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات.

خانوار آن ها زیاد و درآمدشان کم است، ناچار هستند برای در امان ماندن سرما به فروشگاه های تاناکورا روی بیاورند.(1)

یکی از خریداران می گوید: «لباس های زمستانیِ با جنس خوب بسیار گران است و من و خانواده ام به اجبار به فروشگاه های لباس تاناکورا می رویم».(2)

2. پیدا کردن لباس های خوب و شیک

بعضی ها معتقدند: «در مغازه های پوشاک تاناکورا لباس های خوبی می توان پیداکرد که فقط کافی است یک بار شسته شوند؛ آن وقت هیچ فرقی با یک لباس نو ندارند».(3)

3. مارک دار بودن

خارجی بودن و مارک دار بودن این لباس ها بهانه و دلیل دیگری است برای عده ای که به خرید این لباس ها روی آورند.(4)

1- www. mardomsalari.com، مقاله «جیب خالی پز عالی»، سارا دماوندان، 13/4/1389.
2- همان.
3- www.drnilforoushzadeh.ir، مقاله «محبوبیت تاناکورا به قیمت تهدید سلامتی».
4- همان.

4. تنوع و جذابیت

در فروشگاه های لباس تاناکورا چون تنوع پوشاک وجود دارد افراد با هر سلیقه ای که دارند می توانند لباس های خود را پیدا کنند. لذا مراجعه به این فروشگاه ها زیاد می شود.

راه کارهای استفاده صحیح از تاناکورا

توصیه پزشکان و متخصصین این است که این گونه از لباس ها اصلاً خریداری نشود؛ ولی اگر افرادی از این لباس ها استفاده می کنند؛ حتماً این امور را انجام دهند تا از آسیب ها و ضررهای آن در امان بمانند.

1. آنها را بجوشانید یا در دمای حداقل 60 درجه بشویید و اتو بزنید. استفاده از پاک کننده های شیمیایی الزامی است. حتی داخل کفش ها را باید کامل شست و لباس ها را قبل از پوشیدن برگرداند و کامل بررسی کرد؛ زیرا برخی میکروب ها به افزایش دما و حرارت هم مقاومند. برخی حتی با حرارت دیدن مقاوم تر می شوند و می توانند به راحتی وارد بدن شوند و بیماری زا باشند.(1)

2. برای اینکه میکروب های این لباس ها از بین برود بهتر است برای مدتی در مایع پرمیترین قرار بگیرند تا کاملاً

1- www.salamatnews.com، مقاله «بیماری هایی که با پوشیدن لباس های تاناکورا به سراغتان می آید»، 25/4/1394.

ضد عفونی شوند.(1)

آسیب های لباس تاناکورا

1. بیماری های پوستی و عفونی

به گفته رئیس مرکز تحقیقات سلول های بنیادی(2): «بررسی های انجام شده روی لباس های تاناکورا نشان داده که آن ها می توانند منبع انتقال بیماری های عفونی از جمله گال، سیفیلیس، سوزاک، هپاتیت A وC باشد. این لباس ها ممکن است به عوامل باکتریایی یا قارچ هایی آلوده باشند که باعث بروز شپش عانه و بدن، ساس و عفونت قارچی تینا می شود. لباس های دست دوم عامل مهمی در بروز بیماری زرد زخم هستند».(3)

2. تشدید آلرژی

استفاده از این البسه امکان ابتلا به آلرژی را افزایش می دهد؛ ضمن اینکه فضایی که این لباس ها در آنها به فروش می رسد، فضایی بسیار آلوده است. هوای این اماکن

1- www. kayhanarch.kayhan.ir، مقاله «نگاهی به رواج لباس تاناکورا (بخش پایانی)»، 8/1/1389.
2- دکتر محمد علی نیلفروش زاده.
3- www.salamatnews.com، مقاله «بیماری هایی که با پوشیدن لباس های تاناکورا به سراغتان می آید»، 25/4/1394.

به دلیل استفاده از مواد ضد عفونی متفاوت، فاقد حداقل استاندارد تنفسی است؛ حتی ورود به این مکان ها نیز برای افراد خطر دارد».(1)

3. بیماری های جنسی

اشاره

به گفته رئیس مرکز تحقیقات سلول های بنیادی(2): «لباس های تاناکورا مخصوصاً لباس های زیر گاهی به قارچ هایی آلوده هستند که باعث بروز بیماری های جنسی قابل انتقال می شود».(3)

استفتاء

سؤال: متخصصین و پزشکان معتقدند لباس های تاناکورا سبب بیماری های پوستی، عفونی و جنسی می شوند، آیا فروش آنها جایز است؟

جواب: در صورتی که مخالف قوانین نباشد(4) و خریدار بداند یا به او اعلام کنند که این لباس ها دست دوم هستند،

1- www. kayhanarch.kayhan.ir، مقاله «نگاهی به رواج لباس تاناکورا (بخش پایانی)»، 8/1/1389.
2- دکتر محمد علی نیلفروش زاده.
3- www.salamatnews.com، مقاله «بیماری هایی که با پوشیدن لباس های تاناکورا به سراغتان می آید»، 25/4/1394.
4- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله مکارم، 8/9/1394.

فروش آنها اشکال ندارد(1)؛ ولی بهتر است مشتریان از این گونه لباس ها اجتناب شود.(2)

4. تهدید بیوتروریسمی

یکی از شیوه های بیوتروریسم(3) که آمریکا در گذشته علیه سرخ پوستان استفاده کرد، توزیع پتو و پوشاک آلوده بود. این کار موجب شد جمعیت فراوانی از سرخ پوستان از بین بروند. در واقع این توانایی وجود دارد که لباس های تاناکورا به عنوان وسیله ای برای انتقال بیماری استفاده شود واستفاده کنندگان به میکروب های مختلف آلوده شوند. ممکن است میکروب ها در ابتدا بیماری زا نباشند؛ یعنی

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، 8/9/1394، آیت الله خامنه ای، 9/9/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 24409)، 10/9/1394؛ آیت الله نوری همدانی، 14/9/1394. آیت الله جوادی آملی: اگر فروشنده یقین به آلودگی لباس ندارد، فروش آن جایز است. (استفتاء پیامکی از دفتر، 9/9/1394) آیت الله شبیری زنجانی: اگر عرفاً ضرر حساب نشود، فروش آنها جایز است.(استفتاء پیامکی از دفتر؛ کد استفتاء: 24409؛ 10/9/1394)
2- استفتاء پیامکی از دفتر آیت الله خامنه ای، 9/9/1394.
3- عبارت است از منتشر کردن عوامل بیولوژیکی یا سمی با هدف کشتن یا آسیب رساندن به انسان ها، حیوانات و گیاهان به منظور وحشت آفرینی، تهدید و وادار ساختن یک دولت یا گروهی از مردم به انجام عملی یا برآورده کردن خواسته ای سیاسی یا اجتماعی. (www.irna.ir، مقاله «لباس های تاناکورا حامل میکروب های بیوتروریستی است»، 2/6/1394)

میکروب بیماری به صورت غیرفعال تزریق شود، اما بر اثر برخی شرایط محیطی، زمانی و یا توسط یک عامل ثانویه فعال شوند.(1)

5. ترویج فرهنگ غربی

یکی از آسیب های لباس های تاناکورا ترویج فرهنگ بیگانه و پوشش های نامناسب و مغایر با فرهنگ اصیل اسلامی ایرانی است.(2)

6. تهدید و تعطیلی تولید داخلی

اشاره

فروش لباس های دست دوم تاناکورا باعث ورشکستگی تولید کنندگان داخلی، تعطیلی کارگاه ها و بیکاری در استان ها می شود.(3)

استفتاء

سؤال: به گفته کارشناسان اقتصادی واردات و فروش لباس های تاناکورا سبب رکود اقتصادی و تعطیلی کارگاه ها و تولیدی های داخلی لباس می شود؛ آیا واردات و فروش آنها جایز است؟

1- همان.
2- www.isna.ir، مقاله «افزایش استقبال مردم از پوشاک تاناکورا و ورشکستگی تولیدکنندگان داخلی»، 11/3/1389.
3- همان.

جواب: اگر بر خلاف قوانین و مقررات حکومت اسلامی نباشد اشکال ندارد.(1)

7. تشدید مدگرایی

اشاره

عده ای دنبال لباس ارزان، برخی دنبال مد و جمعی هم دنبال لباس اشرافی در بین البسه تاناکورا و بعضاً دست دوم هستند. این لباس ها در کشورهای غربی که مد نقش زیادی در تعویض لباس دارد، جمع آوری می شود و برخی از این لباس ها به دلیل استفاده کم از آن، به صورت قاچاق به بسیاری از کشورها صادر می شود و حتی در بازارهای پررونق به فروش می رسد. متأسفانه اکثر کسانی که دنبال مد هستند، خیلی به بهداشتی بودن لباس های دست دوم اهمیت نمی دهند تا جایی که این افراد حاضرند برای تهیه این گونه لباس ها به سفرهای خارجی بروند و در جشنواره «مهرجان»(2) شرکت کنند. بر اساس آمار دو سال قبل یکی از مجلات داخلی، 10 هزار ایرانی برای شرکت در جشنواره مهرجان به کشورهای همسایه سفر کرده بودند !».(3)

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم، 9/9/1394؛ آیت الله شبیری زنجانی(کد استفتاء: 24429)، 10/9/1394.
2- جشنواره لباس های دست دوم.
3- www. kayhanarch.kayhan.ir، مقاله «نگاهی به رواج لباس تاناکورا (بخش پایانی)»، 8/1/1389.

پوشیدن لباس های دارای اسماء متبرکه

سؤال: آیا پوشیدن لباس هایی که اسم های خداوند متعال و اهل بیت علیهم السلام بر آن نوشته شده، جایز است؟

جواب: پوشیدن این گونه لباس های اشکال ندارد اما کسی که وضو و طهارت ندارد، نباید بدن خود را به اسماء متبرکه برساند(1) و آنها را نجس کند.(2)

باید دقت شود که هنگام شستن این لباس ها، آن ها را با پوشاک نجس مخلوط نکرده و بدون وضو و طهارت آنها را نشویند.

خمس لباس های داخل مغازه و منزل

سؤال: بنده فروشگاه پوشاک و لباس دارم و برخی از لباس ها را به عنوان نمونه در مغازه می گذارم ولی ممکن است چند سال آنها را داشته باشم. آیا به آنها خمس تعلق می گیرد؟

جواب: اگر به عنوان سرمایه کاری باشند، بعد از گذشت

1- استفتائات جدید، آیت الله تبریزی، ج 1، ص 507، س 2227. آیت الله مکارم: اگر به گونه ای است که با بدن تماس مستقیم دارد پوشیدن آن بدون طهارت جایز نیست لذا بهتر است از خریدن چنین لباسی اجتناب شود و به فروشنده نیز حکم شرعی مسئله تذکر داده شود.(استفتاء پیامکی از دفتر، 13/8/1394)
2- آیت الله مکارم: www.makarem.ir، استفتائات.

سال، باید خمس آنها را بدهید.(1)

سؤال: خانم ها معمولاً بر اساس نیازشان، مقداری پارچه می خرند که در موقع فراغت لباس تهیه کنند؛ ولی موفق به دوختن لباس نمی شوند و سال بر آن پارچه ها می گذرد آیا به آن پارچه ها خمس تعلق می گیرد؟ و چه کسی باید خمس را بدهد؟ و قیمت فعلی باید محاسبه شود یا قیمت خرید؟

جواب: مالک آن اجناس باید خمس آنها را به قیمت خریداری شده بدهد.(2)

سؤال: آیا پارچه ای را که شوهر برای تهیّه لباس برای همسرش خریداری می کند و سال بر آن می گذرد خمس دارد؟ چه کسی باید خمس بدهد؟

جواب: خمس دارد(3) و خمس آن را باید مالک پارچه

1- استفتاء پیامکی از دفاتر آیت الله خامنه ای، آیت الله سیستانی، 30/2/1393.
2- جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 1، ص 179، س 640. امام خمینی و آیت الله مکارم: باید خمس آن را به قیمت فعلی پرداخت کند. (استفتائات، ج 1، ص 377، س 99؛ استفتاءات جدید، ج 2، ص 178، س 551)
3- جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 1، ص 180، س 641. آیت الله فاضل و آیت الله مکارم: بنابر احتیاط واجب خمس دارد.(جامع المسائل، ج 1، ص 218، س 875؛ استفتاءات جدید، ج 1، ص 99، س 305) آیت الله خامنه ای: هبه و هدیه خمس ندارد، هر چند احوط این است که اگر از مخارج سال زیاد بیاید، خمس آن پرداخت شود. (أجوبه الاستفتاءات، ص 177، س 851)

بدهد.(1)

1- جامع الأحکام، آیت الله صافی گلپایگانی، ج 1، ص 180، س 641.

منابع

کتاب ها

1.أجوبه الاستفتائات، سید علی حسینی خامنه ای، دفتر معظم له، قم، چاپ اول، 1424ق.

2.احکام روابط زن و مرد، سید مسعود معصومی، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، چاپ 31، زمستان 1382.

3.احکام بانوان، شیرازی، ناصر مکارم، محقق/ مصحح: ابو القاسم علیان نژادی، انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب علیه السلام، قم، چاپ یازدهم، 1428 ه ق.

4.احکام نوجوانان، گلپایگانی، لطف الله صافی، محقق/ مصحح: جامع: احمد کریمی- حسین کریمی، ناشر: نشر راسخون، قم، چاپ پانزدهم، 1424 ه ق.

5.إرشاد القلوب إلى الصواب، دیلمی، حسن بن محمد، ناشر: الشریف الرضی، قم، چاپ اول، 1412 ق.

6.استفتائات جدید، جواد بن علی تبریزی، چاپ اول.

7.استفتائات جدید، ناصر مکارم شیرازی، انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب علیه السلام، چاپ دوم، 1427ق.

8.استفتائات، سید روح الله موسوی خمینی، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، چاپ پنجم، 1422ق.

9.استفتائات، محمد تقی بهجت فومنی گیلانی، دفتر آیت الله بهجت، چاپ اول، 1428ق.

1.الأمالی، طوسی، محمد بن الحسن، محقق / مصحح: مؤسسه البعثه، ناشر: دار الثقافه، قم، چاپ اول، 1414 ق.

11.أمالی، صدوق، ناشر: کتابچی، چاپ ششم، تهران، 1376 ش.

12.تحریر الوسیله، خمینی، سید روح اللّه موسوی- مترجم: اسلامی، علی، ناشر: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، قم، چاپ 21، 1425 ه ق.

13.تحریر الوسیله، خمینی، سید روح اللّه موسوی، ناشر: مؤسسه مطبوعات دار العلم، چاپ اول، قم.

14.تذکره الفقهاء، حلّی، علامه، حسن بن یوسف بن مطهر اسدی، محقق/ مصحح: گروه پژوهش مؤسسه آل البیت علیهم السلام،

ناشر: مؤسسه آل البیت علیهم السلام، قم، چاپ اول، 1414 ه ق.

15.تفسیر القمی، قمی، علی بن ابراهیم، محقق / مصحح: موسوی جزائری، طیّب، ناشر: دار الکتاب، قم، چاپ سوم، 1404 ق.

16.تنبیه الخواطر و نزهه الناظر (مجموعه ورّام)، ورام بن أبی فراس، مسعود بن عیسی، ناشر: مکتبه فقیه، قم، چاپ اول، 1410 ق.

17.توضیح المسائل، آیت الله فاضل، تاریخ نشر 1426 ه ق، چاپ صد و چهاردهم، وفات 1428 ه ق.

18.توضیح المسائل، جعفر سبحانی تبریزی، مؤسسه امام صادق علیه السلام، قم، چاپ سوم، 1429 ه ق.

19.توضیح المسائل، حسین وحید خراسانی، مدرسه امام باقر علیه السلام، چاپ نهم، 1428ق.

20.توضیح المسائل، سید روح الله موسوی خمینی، چاپ اول، 1426ق.

21.توضیح المسائل، سید موسی شبیری زنجانی، انتشارات سلسبیل، قم، چاپ اول، 1430 ه ق.

22.توضیح المسائل، محمد تقی بهجت فومنی گیلانی، انتشارات شفق، چاپ 92، 1428ق.

23.توضیح المسائل، ناصر مکارم شیرازی، انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب علیه السلام، چاپ 52، 1429ق.

24.تهذیب الأحکام، طوسی، محمد بن الحسن، محقق / مصحح: خرسان، حسن الموسوی، ناشر: دار الکتب الإسلامیه، تهران، چاپ چهارم، 1407 ق.

25.جامع الاحکام، لطف الله صافی گلپایگانی، انتشارات حضرت معصومه سلام الله علیها، چاپ چهارم، 1417ق.

26.جامع الأخبار، شعیری، مطبعه حیدریه، چاپ نجف، چاپ بی تا.

27.جامع المسائل، گیلانی، فومنی، محمد تقی بهجت، ناشر: دفتر معظم له، چاپ دوم، قم، 1426 ه ق.

28.جامع المسائل، محمد فاضل لنکرانی موحدی، انتشارات امیر قلم، چاپ یازدهم.

29.الخصال، ابن بابویه، محمد بن علی، محقق / مصحح: غفاری، علی اکبر، ناشر: جامعه مدرسین، قم، چاپ اول، 1362 ش.

30.دعائم الإسلام، ابن حیون، نعمان بن محمد مغربی، محقق / مصحح: فیضی، آصف، ناشر: مؤسسه آل البیت علیهم السلام، قم، چاپ دوم، 1385 ق.

31.رساله احکام بانوان، تبریزی، جواد بن علی، قم، چاپ اول.

32.العروه الوثقی فیما تعم به البلوی، یزدی، سید محمد کاظم طباطبایی، ناشر: مؤسسه الأعلمی للمطبوعات، بیروت-

لبنان، چاپ دوم، 1409 ه ق.

33.علل الشرائع، ابن بابویه، محمد بن علی، ناشر: کتاب فروشی داوری، چاپ اول، 1385 ش/1966 م.

34.عیون الحکم و المواعظ، لیثی واسطی، علی بن محمد، محقق / مصحح: حسنی بیرجندی، حسین، ناشر: دار الحدیث، قم، چاپ، اول، 1376 ش.

35.غرر الحکم و درر الکلم، تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: رجائی، سید مهدی، دار الکتاب الإسلامی، چاپ قم، چاپ دوم، 1410 ق.

36.فرهنگ فقه مطابق مذهب اهل بیت علیهم السلام، جمعی از پژوهشگران زیر نظر شاهرودی، سید محمود هاشمی، محقق/ مصحح: محققان مؤسسه دائره المعارف فقه اسلامی، ناشر: مؤسسه دائره المعارف فقه اسلامی بر مذهب اهل بیت علیهم السلام، قم، چاپ اول، 1426 ه ق.

37.الفضائل، ابن شاذان قمی، أبو الفضل شاذان بن جبرئیل، ناشر: رضی، قم، چاپ دوم، 1363 ش.

38.قرب الإسناد، حمیری، عبد الله بن جعفر، محقق / مصحح: مؤسسه آل البیت علیهم السلام، ناشر: مؤسسه آل البیت علیهم السلام، قم، چاپ اول، 1413 ق.

39.الکافی، محمد بن یعقوب کلینی، انتشارات دار الکتب

الإسلامیه، تهران، چاپ چهارم، 1407ق.

40.کشف الغطاء عن مبهمات الشریعه الغراء، نجفی، کاشف الغطاء، جعفر بن خضر مالکی، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، قم، چاپ اول، 1422 ه ق.

41.محاسن، برقی، احمد بن محمد بن خالد، محقق / مصحح: محدث، جلال الدین، ناشر: دار الکتب الإسلامیه، قم، چاپ دوم،1371 ق.

42.مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، نوری، حسین بن محمد تقی، محقق / مصحح: مؤسسه آل البیت علیهم السلام، مؤسسه آل البیت علیهم السلام، چاپ: قم، چاپ: اول، 1408 ق.

43.مصباح الشریعه، منسوب به جعفر بن محمد، امام ششم علیه السلام، مترجم: علامه مصطفوی، حسن، ناشر: انجمن اسلامی حکمت و فلسفه ایران، تهران، چاپ اول،1360 ش.

44.مفاتیح الحیاه، جوادی آملی، نشر اسراء، چاپ 28، بهار 1391.

45.من لا یحضره الفقیه، ابن بابویه، محمد بن علی، محقق/مصحح: غفاری، علی اکبر، ناشر: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، چاپ دوم، 1413 ق.

46.مناقب آل أبی طالب علیهم السلام، ابن شهر آشوب مازندرانی، محمد

بن على، ناشر: علامه، قم، چاپ اول، 1379 ق.

47.منهاج الصالحين، سيد على حسينى سيستانى، دفتر معظم له، چاپ پنجم، 1417ق.

48.مهذّب الأحكام فى بيان الحلال و الحرام، سبزوارى، سيد عبد الأعلى، محقق/ مصحح: مؤسسه المنار، ناشر: مؤسسه المنار- دفتر حضرت آيه الله، قم، چاپ چهارم، 1413 ه ق.

49.الميزان فى تفسير القرآن، طباطبايى، سيد محمد حسين، ناشر: دفتر انتشارات اسلامى جامعه ى مدرسين حوزه علميه قم، قم، چاپ پنجم، 1417 ق.

50.نهج البلاغه (صبحى صالح)، محمد بن حسين شريف رضى، محقق و مصحح: فيض الإسلام، انتشارات هجرت، چاپ اول، 1414ق.

مجلات

1.مجله «رشد؛ آموزش معارف اسلامی»، دوره نوزدهم، ش4، تابستان 1386.

2.مجله پژوهش و حوزه، ش 12، 1381.

3.مجله فقه، دفتر تبلیغات اسلامی، ش 24.

4.مجله معارف اسلامی، ش 94.

5.نشریه معرفت، ش 112.

سایت ها

1 .farsi.khamenei.ir

2.tohid.ir

3.tohid.ir.

4.wahidkhorasani.com

5.www. dowran.ir

6.www. jahannews.com

7.www. kayhanarch.kayhan.ir

8.www. maarefquran.org

9.www. mardomsalari.com.

1.www. mardomsalari.com.

11.www. rasekhoon.net

12.www. rc.majlis.ir.

13.www. zanjani.net.

ص: 223

www.andisheqom.com.14

www.drnilforoushzadeh.ir.15

www.farsnews.com.16

.www.hamshahrionline.ir17

www.hamshahrionline.ir.18

.www.iranmode.com19

.www.irna.ir 20

www.itema.ir.21

www.itema.ir.22

www.jahannews.com.23

www.leader.ir.24

www.makarem.ir.25

.www.mashreghnews.ir26

www.saafi.org.27

.www.salamatnews.com28

.www.salamatnews.com29

www.sistani.org.30

www.tebyan.net.31

www.wikifeqh.ir.32

آدرس دفاتر مراجع تقلید

مقام معظم رهبری

سایت: www. leader. ir.

نشانی الکترونیکی : info_ leader@liader.ir

تلفن : (025) 37746666

آیت الله سیستانی

سایت: www. sistani. org

نشانی الکترونیکی: farsi@sistani.org

تلفن: (025) 37741415

استفتاء پیامکی: 09198507500

آیت الله شبیری زنجانی

سایت: www.zanjani.ir

ص: 225

نشانی الکترونیکی: zanjani.tamas@gmail.com

تلفن: 37740323 (025) – 37740322 (025) – 37740321 (025)

استفتاء پیامکی: 50001040

آیت الله مکارم شیرازی

سایت: www.Makarem.ir

تلفن : 37840003 (025)

استفتاء پیامکی: 10000100

آیت الله وحید خراسانی

سایت : www.wahidkhorasani.com

تلفن: 37740611 (025) - 37742445 (025)

آیت الله نوری همدانی

سایت: www.noorihamedani.com

تلفن: 37741850 (025)

استفتاء پیامکی: 30004844

آیت الله صافی گلپایگانی

سایت: www.saafi.net

تلفن: 37479 (025)

استفتاء پیامکی: 30007479

عناوین منتشر شده از مجموعه فقه و زندگی

موضوع احکام مسجد

مؤلف محمدحسین فلاح زاده

احکام تاکسیرانی مهدی رفیعی

احکام معاملات ملکی اسماعیل محمدی

احکام پرستاری فاطمه استشاره

احکام اعتکاف محمد حسین فلاح زاده

احکام آرایشگری مریم واعظ

احکام رستوران ها و تالارهای پذیرایی جواد افتخاری

احکام کشتیرانی علی اکبرسرشار

احکام هتل داری حسینیه عظیمی

احکام مسکن غلامرضا قلی زواره

احکام جشن و شادمانی شمس الله صفرلکی

احکام تربیتی و ورزشی بانوان اعظم سپهری یگانه

احکام عکاسی عزت احمدی

احکام سینما و فیلم سازی سعید عباس زاده

احکام شیرینی پزی و قنادی محمد زراعتی

احکام انتخابات سید صیف الله نحوی

احکام مدیریت و کارمندی محمد علی بخشی

احکام و آداب حجاب و عفاف طاهره جباری

احکام و آداب معلمان و استادان مسعود صفی یاری

احکام و آداب دانش آموزی و دانشجویی مسعود صفی یاری

ص: 227

احکام فرش وتابلو فرش

یوسف یاوری

احکام ناشران

مؤلف حسینعلی عرب انصاری

احکام اتوبوسرانی ورانندگان

محمد رضا یاوری

احکام صوتی تصویری

محمود صادقی

احکام پرندگان وپرنده فروشان

مجتبی عابدینی

احکام اینترنت و رایانه

محمود صادقی

احکام اغذیه فروشان

سیدجعفر ربانی

احکام پارکها

سیدمحمود موسوی

احکام عمومی اصناف

الیاس صالحی

احکام قهوه خانه ها

عرب انصاری

احکام الکتریکی

الیاس صالحی

احکام بازی یارانه ها

محمود صادقی

احکام احکام بیمه ها

مؤلف مرتضی دائی چینی

احکام کیف وکفش و چرم محمدابراهیم امینی

احکام آژانس تلفنی محمدابراهیم امینی

ص: 228

درباره مرکز

بسمه تعالی
هَلْ يَسْتَوِی الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
آیا کسانی که میدانند و کسانی که نمیدانند یکسانند ؟
سوره زمر/ 9

مقدمه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال 1385 هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:
1.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
2.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
3.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
4.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
5.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
6.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:
1.عمل بر مبنای مجوز های قانونی
2.ارتباط با مراکز هم سو
3.پرهیز از موازی کاری
4.صرفا ارائه محتوای علمی
5.ذکر منابع نشر
بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :
1.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
2.برگزاری مسابقات کتابخوانی
3.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...
4.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
5.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
6.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...
7.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
8.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...
9.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
10.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
11. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در 8 فرمت جهانی:
JAVA.1
ANDROID.2
EPUB.3
CHM.4
PDF.5
HTML.6
CHM.7
GHB.8
و 4 عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :
ANDROID.1
IOS.2

WINDOWS PHONE.3
WINDOWS.4
به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .
درپایان :
از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک 129/34- طبقه اول
وب سایت: www.ghbook.ir
ایمیل: Info@ghbook.ir
تلفن دفتر مرکزی: 03134490125
دفتر تهران: 88318722 ـ 021
بازرگانی و فروش: 09132000109
امور کاربران: 09132000109